

TBKP'NİN GÜNDEMİ

19.2.90

Gelişkilerle dolu, hızlı gelişmelere gebe bir dönemi yaşıyoruz. Sol hareketin geniş çaplı dağınkılığına karşın, marksistlerin birliği konusundaki çalışmalar kısa sürede yeni aşamalar elde edebilir.

Birbiri ardına tutuklanan komünistler, ardarda açılan davalar belki de komünizmin yasallığının artık kapıda olduğuna işaret ediyor. Dönemdeki gelişmeler "marksizmde yenilenme" fikrine başlangıçta kuşkuyla yaklaşan marksist, devrimci çevreleri bile yeni politika arayışlarına kaçınılmaz olarak yöneltiyor.

Kuşkusuz henüz hiçbir netlik sağlanmış değildir. Herşey kilitlenebileceği gibi, umut dolu bir süreci de yakalayabiliriz. Bu süreç başlıca, gerçekten çoğulcu bir siyasal yaşamın önündeki engellerin kalkması, solda ülkenin ve halkın sorunlarına çözümler getirmek için mücadele edecek yeni, demokratik bir özne oluşmasıyla belirleniyor.

TBKP'nin durumu da aynı şekilde çelişkilidir. Partinin birlik-yasallık-yenilenme politikası bugünkü koşullarda varabileceği sonuca yaklaşıyor, öte yandan TBKP'nin iç sorunları derinleşiyor. Bir bakış açısıyla çözümsüz hale geliyor. Başka bir açıdan ise dönemin orijinallığı, yaşanan alt-üst oluşlar, doğal seyri içinde TBKP'yi de etkiliyor. O TBKP ki toplumda yeni, demokratik bir özne oluşmasına katkıda bulunarak kendi varlığına son verceğini açıklamıştır. TBKP şimdiye kadar rejime karşı komünizmin yasallığı için mücadelesiyle bir çelişkiye düşmemek için yeni özneyi "çağdaş, yığınsal komünist parti" ya da "birleşik, yasal komünist parti" olarak tanımlamıştır. Oysa şimdi, yasal parti platformu güncelleşip önem kazanırken, hem TBKP hem de doğrudan platformun kendisi, birleşik partinin değerlerinin, ilkelerinin yanısıra, ismini de tartışacak.

Gelişkiler içindeki süreçte, TBKP kendi çelişki ve sorunlarına nasıl yanıt arayacak? Sorunlara çözüm getirecek olanın, ya da ihtiyaç duyduğumuz siyasal faaliyetin, şimdi kimi arkadaşlar tarafından gündeme getirildiği gibi bir "kongre süreci" olduğunu söyleyebilir miyiz?

NASIL BİR YÖNTEM GEREKLİ ?

Gerçekte ihtiyaç duyduğumuz bir TBKP kongresi değil, siyasal çalışmadır. İki senedir yaşamın her alanında, her toplumsal kesim içinde; kültürden çevre konusuna, kadın kurtuluş hareketinden gençliğe, sendikalarda kooperatifçiliğe, işçi eylemlerinden kürt ulusal hareketine yüzümüzü dönerek yapmamız gerekirken de bir türlü beceremediğimiz işlerdir. Tüm bunları "141-142'nin kalkması, TBKP'nin yasallaşması" hedeflerinin içine sokamadık, bugün de dönemin gelişme ve sorunlarını kongremizin içine sokamayız. Fakat bugün gelişmelerin kimilerinin çözümü ya da kitlenmek arifesinde olduğu bir sırada, belirli bir siyasal çalışma, özgün bir biçim, bizim için öne çıkmaktadır. 8 Aralık 1989'da açıklanan TBKP kararlarına bağlı olarak, onun bir uzantısı olarak, gereken siyasal çalışmanın özgün biçimi çok sayıda

açık ve geniş siyasi toplantılardır.

Bu siyasi toplantıların en başta gelen amacı, eski TİP ve TKP potansiyelleriyle "birleşik, yasal, yığinsel partinin yaratılması" fikrini paylaşmak olmalıdır. Kendilerini TBKP'li sayanlar ya da saymasınlar, eski partilerimize emeği geçmiş arkadaşlarımızı, birleşik parti hazırlıklarına aktif katılmaya teşvik etmeliyiz. Kuşkusuz bu arada onların döneme ve sürece ilişkin görüşlerini, TBKP'ye yönelik eleştirilerini ve kendi konum ve katkıları hakkındaki düşüncelerini öğrenmiş olacağız.

TBKP'nin kuruluşu, birleşme kongresi kararları, iki senedir bazı değişiklikler içerse de netleştirmeye çalıştığı politikası, yaşanmış iki senelik tarihi ve dönemin özellikleri, bunların tümünün özgünlüğü nedeniyle bugün TBKP'lilik hep aynı biçimde gerçekleşmiyor. Tüm zamanını parti faaliyetine ayıran TBKP'liden, derece derece partiyle ilişkisi daha farklı düzeylerde, daha gevşek, daha uzak, daha beklemede, vb. durumda bir TBKP'liler topluluğu bulunuyor. Ayrıca çok yakın zamana kadar partinin merkez yönetiminde ve diğer başka kurullarında aktif görev alanların bir bölümü birer ikiye görevlerinden ayrıldılar. Kimi arkadaşlarımız artık TBKP'nin feshedilmesini istiyor.

Yaşanan yakın tarihin getirip götürdüklerine, hedefimizin ve nesnel durumunun orijinalliğine gözlerimizi kapayamayız. Şimdi, şu iki seçenekten birini tercih etmeliyiz:

Birinci seçenek eski TKP'lisi, TİP'lisi, ayrılmış ayrılmamış TBKP'lisi, geniş bir topluluğu yeni ilişkiler içinde "birleşik-yasal parti"nin oluşumuna taşımak.

Kuşkusuz bu seçenek tek bir merkezde belirlenen ve herkesin kabul etmesi beklenen kararlar çerçevesinde hedefe yönelmeye değil; birbiriyle tanımlenen sıcak ilişkiler, dayanışma ve iletişim içinde bulunan, farklı öbek, ve kişilerin değişik görüşlerinin zenginliği içinde birleşik partiye yürümeyi kapsar.

İkinci seçenek ise, kendilerini "daha fazla TBKP'li" ya da "en TBKP'li" sayacak bir grup insanın, diğer insanların TBKP dışında bulunmasının haklı nedenlerine, partinin bugünkü durumunun ve hedeflerinin benzerliğine sırtlarını dönüp bir kongre sürecine girmeleridir.

Kongre sürecinin geniş kesimlere, TBKP'lilik derecesi farklı insanlara açık tutulmasıyla bu endişelerin gerekçelerini kaldırmak geliyor aklı. Ancak bu yöntem işlemeyecektir. Çoktan ve kaçınılmaz olarak bozulmuş tüzük ilkelerine kongre için yeni biçimler mi verilecektir? İstekliler, isteksizler; ev sahipleri, konuklar, asli ve tali olanlar ayrımını baştan yapmaya ne gerek var? Zaten insanların partiyle ilişki derecesini esas alan ayrımlar anlamsız ve yapay hale gelmişti. TBKP kuruluşu ve tarihi bir yana, geniş parti amacımız nedeniyle de böyledir.

Biz son iki sene içinde katkısını aldığımız, dayanışmasını gördüğümüz, bugün yakın ya da uzak, 80-87 döneminde kendini partili saymış insanların hepsinin eşit olacağı, konuşabileceği, birleşik parti için kendi rolünü

kendi istediği biçimde artırabileceği bir süreci önümüze koyalım. Bir yandan da, bu sırada, TBKP dışındaki çevrelerle ilişkilerimiz sürecektir. Yasal parti platformu çalışmaları başlayacak. Oradaki kararlar, eğilimler kişileri ve partiyi etkileyecek. Yeni siyasi çalışma yöntemleri üzerinde daha geniş bir çevre olarak tartışacağız.

Tümünü birden hesaba katmak gerekiyor. Dinamik, bir geri besleme mekanizması bulunan süreç yaşayacaksa, kendimizi önceden kuralları konulmuş yöntemlere mahkum edemeyiz. Onlarca belirsiz parametrenin hergün yenilerinin karşımıza çıktığı bir ortamda, kendini bir kongre sürecine bağlı saymak, partinin kongre yapan bölümünün diğerlerinden kesin olarak kopuşunu, parti dışı gelişmelere duyarsızlığını getirebilir. Oysa biz kaynaşmanın yolunu açmaya çalışmıyor muyuz?

NETLİK VE KARARLILIK İHTİYAÇ YOK MU?

Kongre süreci önerisi birkaç noktadan kaynaklanabilir. TBKP'nin görüşlerinin netleşmesi, parti yönetiminin kararlı bir politikaya kavuşması, çoğunluk iradesinin ortaya çıkmasıyla bu kararlığın maddi temellere kavuşması, vb. Bu gerekçelerin durumun bütünsel kavranışından uzak kaldığını düşünüyorum.

8 Aralık öncesi tartışma sürecinin hemen her evresinde gördüğümüz gibi, kimi arkadaşlara göre netlik ve kararlılık ancak belirli görüşlerin herkece tarafından kabulüyle sağlanacaktır. Oysa aynı tartışma süreci ve dışımızdaki içimizdeki türlü gelişmeler gösterdi ki, artık bu mümkün değil. Birliğe de, yenilenmeye de farklı yollardan çeşitlilik içinde ulaşacağımız açıktır. Bu kavramların özü "tek yol"u reddediyor. Herkesi belirli görüşler etrafında toplamaya çalışmak gerginlikten ve kopmadan başka sonuç yaratmıyor. Ayrıca bu şekilde sağlanan netlik ve kararlılık da yalnızca gittikçe küçülen bir gurubun kısa dönemli bir eylem üzerindeki birliğinden başka bir anlam ifade etmiyor. Herhalde sözü edilen çoğunluk iradesinin bir şekilde TBKP'yi temsil eden, fakat artık kesinlikle TKP-TİP birliğini yansıtmayan, bu partilerin potansiyellerini kapsamaktan çok uzak bir gurup iradesi olarak algılayamayız. Yine herhalde kimse kendi söyleyip kendi dinlemeyi amaçlamıyor. Eğer bugün bir kongre süreci yaşanır, bu süreci yaşayanların TKP-TİP birikimi içinde bir azınlık olarak kalması, ortaya çıkan netliğin de yalnızca bir bölüm insanı bağlaması çok mümkündür.

Bırakalım eski TİP ve TKP potansiyellerini, TBKP'nin 1. Kongresindeki bileşimini kucaklamayan bir kongre sürecinin demokratik olacağını söylemek çok zor. Birinci kongrenin en önemli kararlarından biri, tarihleri boyunca TKP ve TİP üyesi olanların isterlerse ve koşulsuz TBKP üyesi sayılacaklarıydı. Bu kararı bir jest gibi anladığımızı, edilgen kaldığımızı, karara yaşamda anlam kazandırmak için birşey yapmadığımızı kabul etmeliyiz. Doğrusu, sürekli insanları dışlayan kararlılıklar ve çoğunluk iradeleri peşine düştükçe de yapamazdık.

insanların çoğunluk iradesi aramamında değil, arayış içinde bulunulan bir dönemde, parti birliğinin belirli kararlar üzerindeki, hatta o kararların nüansları üzerindeki birliğe indirgenmesindedir. Özetle bu parti küçümsemeyecek bir süredir, "marksizmdaki yenilenmeye açık" yeni bir programı, başka marksistlerle birlikte oluşturmak istediğini ortaya koymaktadır. Demek ki bugünden yarına, değişik bakış açılarının senteziyle yürünecektir.

Kimi eski TİF ve TKF'liler de içinde, bugün TBKP'li olmayanlar neden TBKP'li değiller? Bugün TBKP ve kimi sol çevreler neden geniş, yeni bir parti istiyorlar? Değişen ya da değişmesi gereken değerler nelerdir, yerlerine hangi yeni değerler geçmektedir? Eğer bunları sorgularsak birleşik yasal partinin farklı öbeklerin katıldığı zengin bir tartışma süreci içinde oluşacağını, bu süreci garanti altına almak için ilk yapılacak işin çok genel amaç birlikleri etrafında mutabakatları artırmak, gerginlikleri azaltmak ve dayanışmayı yükseltmek olduğu ortaya çıkar.

Kongre hazırlık dönemi aynı zamanda şimdi TBKP içinde aktif olmayan eski partilerimizden kişilerin de katkısının alınacağı siyasi çalışmanın yerine geçmez mi? Belki, ancak bunun için hem kongrenin nihai bir kongre, bir son olduğunun iyice tarifi hem de hazırlığın süre, kapsam, ve yönteminin iyice belirlenmesi gerekir. Oysa bir yanda netlik ve kararlılık arayışıyla kongre süreci varsa, öte yanda yakın parti tarihimiz bu tip hazırlıkların hep lafta kaldığını gösteriyorsa, kendimizi şimdiden kongreye bağlamaya gerek yoktur. Önemli yanlışlarımızdan biri, "gelmek isteyenle", "katılmak isteyenle" diye bağliyan kararlarımızın uygulanışının kimsenin gelmek ve katılmak istememesi sonucunu yaratmasıdır. Parti dışı ilişkilerimizin kısa özeti budur. Bu yanlıştan kaçınmak için, en başından paylaşmaya, eşitliğe farklı görüşlerin değer bulmasına açık olmak gerekir. Görüşler ortaya çıksın, amaçlar, amacımız tartışılsın, gerçekten kongreye mi ihtiyacımız var, ya da ne zaman olacak, onu görelim. Ayrıca bu insanların görev almama ya da görevden çekilme nedeni kongre yapılmaması değildi ki. Birdenbire kongreye katılırlarsa hangi kararlılığa katkıda bulunacaklar? Ve bir de bu saatten sonra insanların illegal kongre sürecine ve onun hazırlığına katılmalarını beklememek daha doğru olur.

Bırakalım şimdilik kongreyi bir yana, yasal başvuru yapılmış açık siyasi toplantılar yapalım. Yöresine göre TBKP örgüt temsilcileri, üyeleri, ismen çağrılı eski partililer, partiden son iki sene içinde ayrılmış ve halen ayrılmakta olanlar ve dostlarımız da gelebilirler bu toplantılara. İşçiler, kadınlar, gençler, çeşitli meslek gruplarından sempatican ve üye arkadaşlarımız en geniş gruplar halinde katılsınlar.

Şu sıra paramızı ve zamanımızı bu toplantıların gerçekleşmesine harcayalım. Bu şekilde görüşümüzün değil ama görüşlerimizin netleşmesi, TBKP olarak değerlerimizin birleşik partiye taşınması daha dolaysız gerçekleşecektir. Hem zaten böylesine toplantılar 8 Aralık kararlarının bir uzantısı olarak görülmüyordu. Bu süreci atlayıp kongre kararı

almamız için çok iyi nedenlerimiz olmalıdır.

PARTİDE YÖNETİM SORUNU AÇISINDAN GÜNDEM

Partide yönetim ya da yönetimsizlik sorununun başından beri varlığı çok iyi biliniyor. Yönetim sorununa kongrede çözüm aramadan önce sorunun kaynaklarını sorgulamalıyız. Gelişen ve yaygınlaşan bir hava olarak, partide yöneticinin rolünü ortadan kaldırmak, ona verilen sorumlulukla kosut yetkilerini tanımamak, yönetimsizliğin birinci nedenidir.

Geçmişte yalnızca temsili demokrasiyle yetiniyor, bunu yer yer otoriter merkezîyetçiliğe dönüştürüyorduk. Bugün ise katılımcılığı esas almış görünerek, üstelik gerçek bir katılımın ortamını yaratmadan sorumsuzluğu teşvik ediyoruz. Öyle ki ortada sorumlu kimse kalmamıştır, karar ve yürütme organlarına ihtiyaç olup olmadığı belli değildir. Bunun da nedeni kongresizlik değil, amalfürce ya da partizan bir anlayıştır. İkincisi de yöneticilerin yönetim tarzı olarak dayatmadan sıyrılammamasıdır. Şu ya da bu kademedeki dayatmalarla parti yönetilmeye kalkılınca herşey felç oluyor, belki bir karar çıkıyor ama gerçek sonuç yönetici, partili ve iş yapan sayısının azalması oluyor.

Bugünkü durumumuzun özgürlüğü içinde, her gönüllü TBKP'li, partinin her kademesinde istekli olduğu her görevi yapıyor. Partinin en yetkilisi gibi çalışıyor, gerekirse bu konumu resmileştiriliyor, bir şekilde onaylanıyor. Geniş parti yönetimi bu şekilde oluşuyor. Bu tarz yönetim yanlışsa kongre sonrasını da etkileyecektir. Yok eğer doğruysa, to zaman kararlı yöneticiler bulmak için kongre yapmaya gerek yok. Çünkü en kararlı olanların partiyi yönetmesinin önünde bir engel bulunmuyor. Herhalde sorun yalnızca fiili duruma yasallık kazandırmaktan ibaret görülemez.

Parti bir bölüm demektir: Toplumdaki siyasi güçlerin bir bölümü. Ama hangi büyüklük ve kapsamdaki bölümü? Bir insan hakları, demokrasi ve sosyalizm partisi fikrinde birleşenleri mi kapsayacaktır, yoksa her alt başlık ve maddeye göre ayrıca bölünenlerden birinden mi ibaret olacaktır? Zorunlu görülecek her ilke, verilmeyecek her taviz, her "olmazsa olmaz" koşul partiyi yeni partilere böler. Böyle ilke ve koşullardan bir şey de yoktur. Hem de bu sene zorunlu gördüğümüzden gelecek sene vazgeçecek olmamıza, bunun sayısız örneklerini yaşamış olduğumuzu bilmemize rağmen.

Bilmediğimiz şey, toplumdaki siyasi güçlerin yeni partiyle bölüneceğimize, geçmiştekine göre çok daha büyük bölümünün kararlılığının, hangi konularda aranacağıdır.

Ama bu parti, oluşurken ve kurulduktan sonra tartışacağı sınırsız politik ve taktik konularla bölünmemelidir. Bugünkü partinin yönetim tarzı, büyük bir bütünlük içindeki çeşitliğe göre belirlenmelidir. Yine partinin ideolojik, politik, örgütsel yapılanmasının unsurları geçmişteki partilerimizin dar kalıpla yaklaşımlarından uzak kalmalıdır.

Kongre partinin birlik platformunda kim tarafından ve

nasıl temsil edileceği sorusuna da yanıt getiremez. Çünkü birleşik partinin kuruluş süreci büyük olasılıkla birbiriyle çelişen iki ayrı yönden ilerleyecektir. Birinci yön, hep savunmuş olduğumuz gibi bileşenlerin eşit haklı katılımının sağlanmasıdır. Bu yönden bakılınca on kişiyle, hatta belki de bir kişiyle beş bin kişi eşit haklı oluyor, olması gerekiyor. Çünkü ana ilkeler ve bu ilkelerin program tüzük gibi biçimlere bürünmesi bu yönden olacak. Öle yandan yasal partinin aşağıdan yukarıya demokratik katılımı ile kurulmasını öneriyoruz. Gerçekten yığinsal ve yarı bir partinin zemininin ancak böyle yaratılabileceğini düşünüyoruz. İnsanlar sonuçta kendilerini temsil eden kişiler orada bulunduğu için değil, kendi katkılarıyla ve istekleriyle kurdukları için partide yer alacaklardır. İşte farklı görüş ve konumdaki TBKP'liler bu iki yönlü süreçten geçerek birleşik partinin unsurları olacak, onun içinde eriyceklerdir. Görüldüğü gibi iki değişik yönden ilerlemek bağdaştırılabilirse, o zaman ortaya herkes tarafından paylaşılacak bir proje çıkabilir. Eğer böyleyse, hangi kademenin kongresi, hangi "TBKP temsilcisi" kimi nerede temsil etmek üzere seçecektir? Seçse bu seçimin yararı nedir? Kâhınca iyi yanıtlar isteyen sorular çok fazladır.

NE FESİH NE KONGRE- AÇIK SİYASİ ÇALIŞMA

Aceleye gerek yok. Belki ikisi de olacak. Ancak bugün kongre yapmak ya da partiyi feshetmek karşımıza uç öneriler olarak çıkıyor. Her ikisi de birleşik yasal parti amacına ulaşmak için yöntem olarak ortaya atılıyor. Ne var ki, benzerlik bununla kalmıyor, her iki öneri de birbirini besliyor ve ikisi birlikte birleşik yasal partiye gelen yolumuza aşırı zorlamalar getiriyor. Yolumuzun üstünde bizi zorlayan yeterince dış etken ve buınca saldırı varken, bir de yöntemsel zorlamaların yükünü taşıyamayız. Gerilimleri artırmak yerine, daha ferah, daha dayanışmacı yaklaşımlara ihtiyacımız var.

Fesih ve kongre önerileri bıkınlık eseridir. Farklılıktan, dayatmalardan, tek boyutlu kalmaktan, hareketsizlikten bıkınlık. Cysa birleşik yasal partiyi bıkınlılıkla değil, büyük umutlarla oluşturmak zorundayız. Attığımız her adım bu umutları beslemelidir.

Hangi görüşlere sahip olunursa olunsun, TBKP ve sol hareket içinde kaderler ortaktır. Anahtar kavram "kader birliğidir" Ancak bu kader birliği bir tarafın, kendi rasyonelleriyle belirlenen amacı etrafında değil, tüm tarafların rasyonelleri dikkate alınarak sağlanabilir. TBKP'nin birleşik partinin diğer bileşenleriyle kader birliği içinde olacağını ilan etmesi için kongre kararına ihtiyacı yoktur. Bugünden görülebildiği kadarıyla bu kader birliğinin unsurları şöyle sıralanabilir:

Birincisi, komünizmin yasallaştırma mücadelesinin sonuca ulaşana kadar paylaşılması; ikincisi komünist ve sol hareketin tarihine ortaklaşa sahip çıkış; üçüncüsü tüm tarafların birleşik yasal parti oluşumunda ortaya çıkacak genel eğilimlere uyacağını taahhüt etmesi ve kuruluşun aşağıdan yukarı demokratik katılımın gerçekleşeceği.

Bu tesbitleri yaptıktan sonra, kongre yapmak, zamani gelince artık süreci noktalamak için gerekli olacaktır.

1

10.4.90

Değerli Yoldaşlar;

Sizin de belirttiğiniz gibi bundan sonraki adımımız yasal KP başvurusu olacaktır. Bizim dönüşümüzle başlayan, Adımlar'da ve onun çıkışı dolayısıyla gazete ilanlarında işlenen, yeni dönüşlerle takviye edilen, nihayet 8 Aralık'tan bu yana yapılan çıkışlar ve basın toplantılarıyla sonuna yaklaşan süreç bu başvuru ile doruk noktasına ulaşmış olacaktır. Giriştiğimiz ölüm orucu da bu sürecin bir parçası olarak mütalea edilebilir.

Ancak bu doruk noktasının alınmış karara karşın yalnızca "kurucular kurulu" sözcükleriyle tanımlanıp böyle kullanılması hem tam gerçeği yansıtmıyor, hem de olayın yalnızca bir yönüne yapılan vurgudan dolayı parti içinde, 8 Aralık öncesinde de kendini gösteren ve olmaması gereken bir hamaset örneği olarak takdim ve ifadeye yol açıyor. O yüzden yapılacak başvuru eylemini gündelik konuşmalarda da gerçek adıyla ortaya koymak uygun olacaktır. Bu da "yasal KP girişimi"dir. Doğrudan "TBKP'nin yasallaşması" deyimi yerine bunun niçin seçildiğine gelince, bu öncelikle dışımızdakilerle (dışımızda olup da ilerde aynı partide birleşmeyi umut ettiklerimizle) ilişkilerimize bağlıdır.

Açıklayalım;

Bu girişim, yalnızca kurucular kurulu sözcükleriyle ifade edilemeyecek, onun ancak bir parçasını oluşturduğu çok ciddi bir olgudur. Gereken ciddiyetle ele alınıp değerlendirilmelidir. Bir parti başvurusu için a) Program, b) Tüzük, c) Kurucular Kurulu d) Belli bir ad'a ve parti genel merkezinin yerleşeceği bir binaya ihtiyaç vardır.

O halde kurucular kurulu ile ilgili çalışmalarla birlikte diğerlerinin de dikkat ve itina ile hazırlanması gerekir.

a) Kurucular Kurulu; Bu kural SPK'na göre en az 30 yaşında ve milletvekili seçilme yeterliliğine sahip (74 affından sonra bir ceza mahkumiyeti olmayan) en az 30 kişiden kurulur.

Burada dikkat edilecek nokta başvurunun basit bir nedenle ve derhal geri çevrilmesini önleyecek biçimde hem hukuki gereklere tam riayet, hem de seçilenlerin kamuoyunda kişilik ve nitelikleriyle yankı uyandıracak durumda olmasıdır.

Bu nedenle 15 Nisan toplantısı ve sonrasında bu girişimin o oluşumu engellemediği, ondan bir kopuşu ifade etmediği, tersine oluşumun önünü açma, işini kolaylaştırma ve bu güne kadar bu konuda yürütülen ve kamu vicdanında azımsanamıyacak başarılarla ulaşmış olan mücadelenin hukuksal ve yasal olarak taçlandırılması, diğer bir deyişle elde edilen kazanımların bir daha geri alınamıyacak biçimde hukuken tahkim edilmesi için yapıldığı ısrarla savunulmalıdır. Halâ bir yıl önceki görüşümüzde ısrarla dışımızdakilerden en azından bazılarıyla bu girişimde birlikte olunarak arzumuzu belirtmeliyiz ve bunda da sonuna kadar ısrarcı olmalıyız. Gerekirse tek tek başvurularla herkesi tek tek sorumluluklarıyla başbaşa bırakarak. Kurucu sayısı asgari 30 olmakla birlikte bırakacağı etki gözönüne

2

alınarak 50 hatta 100 olabilir.

b) Program olarak eldeki aynen sunulması (DGM'lerin bu noktada vaziyet alışış gözönüne alındığında, ilerde Anayasa Mahkemesinin de doğrudan veya DGM ile görüş ayrılığı görüntüsünden kaçınmak için aynı tutumu benimseyebileceği düşünüldüğünde doğru olmayacaktır. O halde bu esasları kapsayan kısa ve mümkün olduğunca sivri görüntülerden arındırılmış bir program hazırlanmalıdır. Burada esas vuruş noktamızın K. adı olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

c) Tüzük TBKP ve eski TİP tüzüğünden de yararlanarak olabildiğince kısa, fakat 1-asgari sayıda kişi ile ilçe ve il yönetimlerini esas alan, 2-Kısa süre sonra kongreye gidileceği esas alınarak belli başlı yerlerde örgüt kurulunca katılacak üyelerle, Büyük Kongre mevcudu, kurucular kurulunun iki katını hemen aşan, (kurucular kurulu asgaride tutulduğunda 100 civarında) sayıda olabilecek biçimde hesaplayarak buna göre bir temsil sistemi oluşturan, (bugünkü merkez yöneticileri de istediklerinde kurucu veya seçilmiş olarak kongrede yer alabilmelidirler.), 3- SPK'nın aradığı noktaların dışında ayrıntıları olabildiğince yönetmelik ve genelgelerle halletmeye çalışan bir yapıda hazırlanmalıdır. d) Ad konusu da kurucu olmaya evet diyecek dışımızdakiler olduğu takdirde mutlaka olmazsa isteğe bağlı olarak herhalde örneğin "KP" gibi bir adla halledilebilir. (Doğrudan TBKP'nin devamı olduğunu açıkça ortaya koyacak bir TBKP adlı girişim ön görüldüğü takdirde bunun getirip götüreceklerinin çok dikkatle değerlendirilmesi gerekir.)

Şu kısa notlarda da görüleceği üzere konu yalnızca kurucular kurulu sözcüğüyle açıklanamıyacak önemli çalışmalarını içermektedir. (Başvuru yapıldığından hemen sonra il ve ilçe örgütleri kurulacak biçimde hazır olmalı, gerekli kişiler ve hatta evrakları hazırlanmalıdır.)

Konunun ağırlıklı olarak yalnızca kurucular kuruluna indirgenerek diğer çalışmaların yeteri kadar yapılmaması ve bunlarda gerekli göz doldürücülüğüne ulaşamadığı takdirde şu tehlike çok daha büyüyecektir.

-Basit bir evrak noksanlığından, veya bu bulunamazsa -K kelimesinin SPK'uda yasaklanmış olmasından ötürü için esasına girmeden partinin kapatılması.

Oysa burada bize gereken mümkün olduğunca zamandır.

Bunun için de başvurunun her haliyle belli ettiği ciddiyetle ele alınmasının sağlanmasıdır. Bu durumda mesele söz konusu kelimeye geldiği zaman defî yoluyla kelime yasağının kaldırılması istemimizin kabul görmesidir.

Bir ikilemle, ama yalnızca görünüşte bir ikilemle karşı karşıyayız. Yasal parti konusunu gerektirdiği icdidiyetle ele alırsak dışımızdakilerin bunu yanlış yorumlayarak kendilerine ve giderek oluşturulacak legal partiye karşıtmiş gibi görme ve gösterme tehlikesi vardır. Yeterli ciddiyetle ele alınmadığında ise bütün uğraşa karşın hiçbir olumlu sonuç elde edememe tehlikesi vardır. Kanımızca bu tehlike daha büyük ve önemlidir. Çünkü bugün bizi şu veya bu biçimde eleştirenlerin, netici pozitif olduğunda bundan hep birlikte yararlanılacağından, sesleri kesilecektir. Uolumsuz bir

3

sonuçta ise parti içi ve dışından yükselecek tepki, son noktasını koyamasa bile bir daha partinin yeniden belini doğrultmasını neredeyse imkânsızlaştırır.

İkilem karşısındayız, ama bu yalnızca görünüşte, denildi. Gerçekten öyle. Eğer 15 Nisan ve sonrasında bizim niyetimiz açık yürekle anlatabilirse ve diğer yazıda aktarılan hususlar gerçekleştirilebilirse mesele hallolacaktır.

Doğal olarak bu konuda öngörülen yasal parti girişimi çalışmaları ile birlikte dışımızdakilerle yapılacak konuşma ve karşılıklı verilecek sözlere parti örgütünün kararlılıkla sahip çıkması, bunun için de önceden buna hazırlanması gerekir.

Son olarak yineliyelim: Yasal parti girişimi her yönüyle gerektirdiği ciddiyetle ele alınmak durumundadır.

Saygılarımızla ve başarı dileklerimizle

10.4.1990

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

K-S-

Sevgili Yoldaşlar,

15 Nisan toplantısı ve sonrası için "birlik" politikamız varolan çeşitli eğilimleri ve değişken koşulları da dikkate alan edilgen değil etken bir içerik ve biçimde ortaya konulmalıdır.

Birlik politikamızın edilgen düzeyde kalışının bizce temel nedeni yasallık hedefini ayrıca bir de "birlik" yönünden formüle etmeyi yeterince dikkate almayışımız olmuştur. Bu durum TBKP'nin birliği ikinci plana aldığı gibi haksız bir suçlamaya ve eleştiriye imkan tanıdı.

Bizim için "yasallık" hedefi ile birlik hedefi çelişmiyordu. Önyargısız bakan herkesin de bunu böyle görebilmesi gerekirdi. Önyargılı olmasa bile yasallık hedefinin bizim kadar doğrudan tarafı olmadığından sorunu herkesin bizim gördüğümüz gibi görmekte zorlanacağı doğaldı. Bir de bizim tutumumuzu ve mücadelemizi yanlış göstermeye yönelik özel çabaların varolduğu yerde birlik politikamızı benimsenebilir bir içerik ve yoğun bir temasla anlatmamız gerekiyordu.

Birlik politikamızda edilgen kalışımızın bir diğer nedenini dışımızdaki "birlik" anlayışlarındaki yanlışlara müdahale edici olmayışımız oluşturmuyor. Realist olmayan, somut temellere dayanmayan birlik anlayışlarımızın yakınlaştırmacı olmadığı nedeniyle birlik sürecine yarar getirmeyeceği ve hatta zararlar vereceğini gerektiği gibi vurgulamadık. Örneğin Kuruçesme toplantılarına gereğinden fazla umut bağlandı, bu ise zaman kaybettirdi. Bu toplantılardan aynı zamanda politik mücadele için somut sonuçlar elde etme yaklaşımı ortaya çıkmadı. Demokrasi yakıcı bir sorun iken bu mücadele için ortak zeminler yaratılabiliirdi. Bunun olmayışı, olamayışı birlik sorunundaki ötedenberi gelen zaafı göstermektedir.

Genel olarak sosyalizm hedefi, yada devrim Marksistlerle birlik olmaya yetmediğini bugüne kadarki deneylerle biliyoruz. Günümüzde ise bilinen nedenlerle yalnızca bunları ileri sürmek birlik için bütünü yetersizdir.

Bizimle, birlik öznesi durumunda olan diğerleri arasında problem olarak görünen şey T.C.K. 141. ve 142. maddelerine ilişkin bir anlayış farkıdır. Şu iki anlayış karşımıza çıkmakta:

1) Bu maddeler kalkmaz, bunlar mermer bir duvardır, kafanızı kırarsınız.

2) Bu maddeler varken de Marksist, sosyalist bir parti kurulabilir, bu parti bu maddelerin kaldırılması mücadelesini de üstlenir.

Birinci anlayışla tartışmak mümkün değildir. Zira yapılacak hiçbirsey yoktur. İkinci anlayışta ise bir gerçek payı vardır. Nitekim SP kurulabilmiştir, benzer bir başka sosyalist parti için kurulmasın.

Ancak burada bizle diğerleri arasında önemli sayılması gereken bir yaklaşım farkı var:

a) 141 ve 142. maddelere verilen anlam,

b) Demokrasi mücadelesine güncel olarak yüklediğimiz

anlam.

Her zaman söyledik; 141 ve 142. maddeler sıradan anti-demokratik yasak maddeleri değil geleneksel baskıcı politik rejimin yasal dayanaklarıdır. Tüm diğer yasaklara bu maddeler ideolojik temel hazırlamaktadır. Zira bu maddeler özünde belirli bir görüşü değil belirli bir görüşe karşı tüm diğer görüşleri yasaklamaktadır. Başka deyişle "kurulu düzene" karşı çıkan marksist olsun olmasın bütün demokratik düşünce biçimleri yasaklanabilmektedir. Örneğin silahlı eylemleri yasaklayan maddeler demokratik ülkelerde de vardır. Ama oralarda bu maddeler de bizdeki gibi uygulanmaz. Her eylem devleti yıkıcı olarak görülmez. Zira politik suç diye birşey genelinde yoktur. Oysa bizim hukuk sistemimize politik suç kavramını 141, 142 ve 163. maddeler sokmakta ve bu yönde diğer yasaklayıcı hükümlere bu maddeler ideolojik içerik kazandırmaktadır.

Bu nedenle 141, 142 ve 163. maddelerin kaldırılması için mücadele, demokratik hakların genişletilmesi için mücadele değil, bunu da içermekle birlikte bu çerçeveyi aşan doğrudan politik rejimin niteliğini belirleyen bir mücadeledir.

141, 142. maddelerin bu karakteri o kadar açıktır ki 12 Eylül rejimi bu maddeleri, devleti yeniden şekillendiren bugünkü gerici anayasaya taşıdı.

Oysa bizim dışımızda, sol harekette herkes 141 ve 142. maddelere bizim verdiğimiz bu önemi vermemektedir. Elbette herkes kalkmasını istiyor, ancak bu maddelerin ve bağlı olarak Anayasa değişikliği mücadelesine pratik politikada gereken ağırlığı vermiyor.

Bu durum güncel demokrasi mücadelesindeki anlayış farkını da ortaya çıkarıyor: Biz başından beri köklü bir demokratikleşme için, bunun yolunu açmak için mücadele ediyoruz. Bir ülkede demokratik değerler ve onların yasal biçimler içinde ifadesi bir "manzume" dir. Ve bu manzumenin temel bir teması vardır ki aynı demokratik haklar sözkonusu olduğu halde uygulama farklı olabiliyor. Düşünce, inanc ve örgütlenme özgürlüğü olmayan yerde tüm diğer demokratik hakların varlığı buna göre şekillenir.

Geçmişte, demokratik hak ve özgürlüklerin genişlediği ama sonra yeniden daraltıldığı dönemler oldu. 12 Mart ve 12 Eylül de olduğu gibi 141 ve 142. maddeler hep daralma dönemlerinde rejimin temel dayanağı yapıldı. Demokratik hakların genişlediği dönemlerde sol partiler birçok insanın partilerine çağırıldılar ve kattılar. Sonra ise özellikle yasal kurulmuş partilerin üyeleri bu maddelerle yasa dışı örgüt üyesi sayılarak cezaevlerine atıldılar ve mahkumiyet aldılar. Bu insanlara karşı sorumluluğumuz vardır. Bir üçüncü kez aynı oyunun oynanmasına mücadele etmemeli, bu maddeler aynen duruyorken solun güvenceli kazanımlar elde edebileceği hayelini yaratmamamız gerekiyor. Bu nedenle de bu yasal çerçeve içinde oynamaya karşı direnmek gerekiyor. Bu rejime bizde de "sosyalist partiler var" hele "komünist parti var" dedirtmememiz gerekiyor.

Diğer yandan, dış konjonktürü değerlendirebilmek herseyden önce marksist sola düşüyor. Türkiye, dünyamız barış,

demokrasi, özgürlük yönünde köklü değişim süreçleri içine girmişken bunun dışında kalırsa uzun uzun anlatmak gerekmiyor ki çok şey kaybedecektir. Öyleyse, çağdas, çoğulcu, katılımcı bir demokrasi, bunun için köklü demokratikleşmede direnmeli, daha azına razı olmamalıyız.

Diğer yandan demokrasi bir kültür sorunu, yaşam tarzıdır diyoruz. Bunun anlamı hak ve özgürlüklerimizi yasal biçimlerle belirlemeden önce bizzat kullanmaktır. Bunun olmadığı, yapılmadığı yerde demokrasi kültürü sözleri boş laflar olarak kalır. Özgürlüklerimiz için bireysel ve örgütsel olarak DİRENMEliyiz.

Kısaca; bu maddelere Demirel de karşı. Marksist sol yalnızca karşı olduğunu söylemekle yetinemez, demokrasi anlayışını bu noktada temellendirmelidir. Böylece hem rejim karşısı çok geniş güçlerle geniş bir demokrasi ortak platformuna sahip olmuş, hem de sosyalist amacımızı sosyalist demokrasi temelinde bugünden işlevselleştirmiş olacağız. Bir başka deyişle güncel demokrasi mücadelesini sosyalizmle organik biçimde bağlamış olacağız.

Bu hedefi sol içinde değişik görüşler paylaşılabılır. Ama yine de her bir örgütün üstlendiği misyon farklı olabilir. TBKP "komünist" adıyla kaçınılmaz olarak egemen güçlerin ayırımına dayalı bir farklılığı ifade ediyor. Yarım yüzyıldan bu yana yasaklı olan komünist partisidir. Öyleyse bize yasakların kaldırılmasında özel bir sorumluluk düşüyor. Özgürlüklerimiz için direnmek öncelikle ve özel olarak bize düşüyor; bireysel olarak ve parti olarak direnmek.

Sonuç olarak:

1) Bu hedeflerimizi düşüncelerimizi ve politikamızı dışımızdakilere anlatamadık ve giderek kendi içimizde de vurgular kaydı. Yasallaşma hedefinin demokrasi ile içten ve doğrudan bağı görünmeyince bu hedef yalnız bizim hedefimiz haline geldi. Böyle olunca yasallaşma yönündeki her çıkış salt TBKP için diye anlaşıldı, öyle görüldü ve "dar parti çıkarları"nın ifadesi olarak algılandı. Giderek içimizde de öyle görenler ortaya çıktı.

Bu durum a) Kendi içimizde TİP-TKP birliğinin dayandığı konsensüsü bozdu. Zira TBKP'ye dönüşmezden önce TİP ve TKP birliği "artık solda politik boşluk komünist partisi boşluğudur. Birleşerek, komünist partisi üzerindeki yasak kaldırılmalı" anlayışını esas aldı. Bu anlayış temelinde konsensus doğmuştu. Birlik, yasallık, yenilenme, kitlesellik sloganı bu konsensüsü ifade ediyor. b) Dışımızdaki sol ile 141, 142 meselesi birlik noktası olacak yerde ayrılık noktası haline geldi.

Öyleyse şimdi,

1. Partimiz içinde bozulan konsensüsü yeni bir temelde yeniden kurmalıyız.

2. Dışımızdaki sol ile 141, 142. maddelerin kaldırılması ve komünist partisinin yasallığı hedefinin birlik sürecinin sorunu olmaktan çıkarp birliğin yapıcı bir unsuru haline getirmeliyiz.

Birlik üzerine alacağımız karar ve 15 Nisan toplantısına götüreceğimiz teklif bu iki noktayı gerçekleştireci

olmalıdır.

Bunun yolu "yasallık" hedefini "birlik" açısından formüle etmektir. Bunu yapabiliriz, çünkü a) yasallık hedefimizde meşruiyet temellerini sağlamış bulunuyoruz, bu kazanımı marksist sol kullanmalı ve güvence altına almalıdır. Mademki bize "artık hedeflerinize vardınız" diyor öyleyse bu hedef ortak başarımız olarak deklare edilmelidir. Böylece aynı zamanda daha geniş partinin ülkemiz komünist hareketinin devamı olduğunu söylemek mümkün olabilir. Aksi halde bilmelidirler ki komünist hareketin "illegalitesi" tarihsel olarak bitirilmiş olmaz. Bu sorun tartışmalı bir sorun olarak hep önümüze çıkar. Bizim çabamızın aynı zamanda bunu önlemek olduğunu görmelidirler. b) Birlik için somut bir çevre oluşmuştur. Birlik denilince kimlerin akla geleceği bugün daha somuttur. Öyleyse birliğin dayanacağı siyasal platform da düne göre daha nettir. Bu netlik, komünist hareketin devamı olamayacağı ifade etmeye olanak verir, zira çok karşıt düşünceler olsa bile birlik yapmaya çalışan simdiki çevre komünist (Bizde aynı zamanda sosyalist sözcüğü ile anlaşılan) hareketin çerçevesi içindeydiler. c) TBKP'nin kendini feshetmesi parti içinde güçlü bir eğilim olarak ortaya çıkmış değildir. Başka deyişle TBKP açısından yeni parti marksist bir parti olacaktır, sosyal-demokrat ya da genel, belirsiz anlamıyla demokrat parti değil. Marksist parti de genel bir tanımdır. Bu tanımın içinin doldurulması hem TBKP içinde hem de birlik platformunda ele alınması gerekli bir konudur. Öyleyse ancak marksist bir parti oluşumu için birlik çabasına gireceğimiz noktası parti içi yeni konsensusun çıkış noktası olabilir. Bu demektir ki partinin açık komünist niteliğinin vurgulanmasını isteyenlerden, daha geniş yorumlara kadar parti konusundaki görüşler TBKP içinde savunulabilir ve TBKP adına birlik platformunda tartışılabilir. Böylece nasıl bir parti sorusu genel çerçeve içine alınarak hem TBKP içinde hem de dışında organik olarak tartışılabilir.

İkinci olarak; elde edilen kazanımları birlikte yasal sonuçlara vardırarak, başka deyişle komünist partisi üzerindeki yasağın, 141, 142. maddelerin kaldırılması için mücadele hedefini birliğin siyasal platformunun başına, anlayışımıza bağlı olarak ele almak gerekir. (Anayasanın değiştirilmesi hedefiyle birlikte)

Özetle: Birlik sorunu, bugünkü politik hedeflere bağlı olarak ortaya konulmalı ve soyut birlik tartışmaları dışlanmalıdır. Sosyal-demokrat parti kurmak söz konusu olmadığına göre sosyal demokrasiyle farkımız demokrasi anlayışımızda formüle edilmeli, böyle olunca kürt sorunu da içinde bugünkü politik güncel hedefleri köklü demokrasi anlayışı ile formüle etmek mümkün olacaktır. O durumda da bugün Türkiye'nin gereksinim duyduğu politikanın politik rejimin demokratikleşmesi için etkili mücadelede bulunacak parti olduğu ortaya çıkacak ve böylece -141, 142- ortak ve basta gelen hedef olacaktır.

Bu noktada bir görüş birliği sağlanarak ilk adımda TBKP'nin mücadele yolu ile daha geniş birlik sürecinin paralel hale gelmesi gerçekleştirilebilir. Ayrıca bu tutum

bizi hem politik mücadelede hem de birlik çalışmalarında daha aktif kılacaktır. İkincisi, 141 ve 142'nin kalkması, tabuların, yasakların yıkılması yeni oluşacak partinin görevlerinden biri değil temel işlevi, işlevlerinden biri olarak formüle edilmiş olacaktır.

Yukarıdaki gerekçelerle MK (PB da olabilir ama en iyisi MK'dır) şu kararları almalıdır: (Karar formüle etmiyoruz, içerik olarak veriyoruz)

1) Birlik ve yasallık arasında doğru bağıntıların kurulması nedeniyle, TİP, TKP birliğinin dayandığı konsensus bozulmuştur. Bunda, güncel politik hedeflerin, bağlı olarak yasallaşmanın köklü demokratikleşme açısından ivediliğinin gözardı edilmesi, diğer uçtan yasallaşmanın birlik açısından formüle etmedeki gecikme ve eksikler rol oynamış, sonuçta iki ayrı vurgu ortaya çıkmıştır. Geline nokta ise iki konu da düne göre olgunlaşmıştır. Yasallık mücadelemiz somut kazanımlar elde etmiş ve geri dönülemez noktaya gelinmiştir. Bu noktada hangi gerekçelerle olursa olsun ipi gevsetmemizi kamuoyu dahi beklememektedir. Tersine kazanılan toplumsal mesruiyeti yasal kazanımla taçlandırmak gerekir. Diğer yandan daha geniş birliğe dayalı yeni parti için birliğin özneleri düne göre daha netleşmiş, böylece yeni oluşumun dayanacağı siyasi platformu belirlemek mümkün hale gelmiştir. Öyle ise bu iki hedefi organik olarak birleştirmek şimdi mümkündür. Bu temelde parti içinde yeni bir konsensus yaratılabilir.

2) 141, 142. maddelerin kalkması, komünist partisine yasal çalışma özgürlüğünün elde edilmesinden ve yeni parti için somut güvenceler ortaya çıkmadan önce TBKP'nin kendi varlığına son vermesi söz konusu olmayacaktır. Ancak TBKP, bu yeni oluşumun marksist bir parti ve tarihsel mirası reddetmeyen, komünist hareketin bir devamcısı olduğunu -parti açıkça bu adı taşımasa bile- gördüğü durumda bu partinin kuruluşuna kadro verecektir. Bunun açık anlamı, TBKP bu yeni oluşumun dışında ayrı bir misyonun temsilcisi olarak varlığını sürdürmeyecektir. Yeni oluşum tamamlandığında eğer hala 141-142 engeli duruyor ise, komünist partisinin yasal kuruluş başvurusu başarısız kalmış ise TBKP yalnızca bu hedefi gerçekleştirmek üzere, bu görevle sınırlı olarak mücadelesini sürdürür. Zira yasal açıdan, eğer 141 ve 142. maddeler kalkmaz ya da fiilen işlemez hale getirilemezse yeni oluşumda yer alacak kadrolar hüküm giyecek, ya da TSİP'liler için geçerli olduğu gibi daha önce mahkum olup mahkumiyeti kesinleşmiş olanlar cezaevlerine girecek, yurt dışındakiler dönemiyeceklerdir.

Diğer yandan yeni oluşum içinde yer alıp kendini marksist ve komünist hareketin bir devamcısı sayan TBKP dışında kalanlar, amacı yasakları kaldırmak olan ama göstermelik bir girişim anlamına da gelmemek üzere "yasal komünist parti" için kuruluş başvurusunda yer almalıdırlar. Eğer bu gerçekleşirse başvuru TBKP ismiyle değil yalnızca "komünist partisi" adıyla yapılabilir.

Böylece iki yönlü organik ilişkilerle birlik sürecine girilmiş olur.

Böyle bir katılım gerçekleşmediği durumda başvuru TBKP

adına yapılır ancak yeni oluşum bu adımı destekleme kararı alır.

Bu temelde görüş birliği sağlanırsa 15 Nisan toplantısında; marksist bir partinin kuruluş sürecinin başladığı, daha geniş bir birliğin önüne engel oluşturan 141 ve 142. maddelerin kaldırılması hedefini bu yeni oluşumun başa alıp temel hedefi kabul ettiği, bu amaçla TBKP'nin kuruluş başvurusunu, dilekçeye katılma ya da başka yollarla desteklediğini ifade eden bir açıklama yapılmalıdır.

3) Şimdiden bu biçimde organik birleşme sürecinin adımlarının atılması benimsenmezse o durumda TBKP yine bu çalışmalara katılacak ve yeni oluşumu kendine rakip görmeyecektir. TBKP yasal çalışma özgürlüğünü elde ettiğinde eğer oluşan yeni partiyi marksist bir parti ve tarihsel olarak komünist hareketin bir devamcısı olarak görebiliyorsa o durumda kendi varlığına son vererek bu partiye "katılma" kararı alacaktır. Bu durumda TBKP üyeleri yeni oluşan partiden hiçbir ayrıcalıklı konum istemeyecektir.

4) Her iki seçenekte de TBKP yasal varlığını kazanmak amacıyla yasal komünist partisi için kuruluş başvurusunda bulunacağı için, esasen illegal faaliyete son vererek açık parti kimliğini kazanma adımı için alınan karar başvuru hedeflediği için ve daha geniş birlik cabalarını kolaylaştırmak için başvurunun hazırlıklarına derhal girişilecek, 15 Nisan toplantısından sonra kamuoyuna bu hazırlığın başladığı açıklanacaktır. Bu başvuru için dikkate alınacak noktalar ayrı bir metin olarak belirtilmiştir.

5) Her iki seçenekte de birlik sürecinin başlangıcına aktif katılmak sözkonusu olduğuna göre TBKP 15 Nisan toplantısına "Birlik için siyasi platform" hazırlanması önerisi ile gitmelidir. Birlik sürecinin somut adımı böyle bir platform kaleme alınması olmalıdır. Bu platform tepede ve tabanda tartışmaya açılmalıdır. Birlik sürecinin biçim olarak nasıl yürüyeceği ancak ondan sonra karar altına alınmalıdır. Aksi halde yine politik hedeflerin yerini başka şeylerin tartışılması alacak ve bu birlik sürecine zarar verecektir. Birlik için siyasi platform taslağının hazırlanabilmesi için su konularda 15 Nisan toplantısına katılanlar arasında görüş birliği sağlanmalıdır.

a. Kurulacak parti marksist partidir. bu kavramın geniş olduğu açıktır ve içinde partinin açık komünist kimliğini ifade etmek isteyenlerden bunu istemeyenlere kadar farklı bir görüşler yelpazesi içereceği peşinen kabul edilmelidir. Siyasi platformu kaleme alacak komisyon bu farklı görüş sahiplerinden oluşmalıdır. Şu formül benimsenebilir: "İçinde sosyalist olmayanların da olabileceği marksist parti"

b. Kurulacak parti komünist hareketin tarihsel olarak devamcısı olmalıdır. Komünist hareket derken bunun TKP, geçmişte TİP öncesi kurulmuş legal partiler ve sonra TİP ve TSİP'i kapsadığı ifade edilmelidir. Komünist hareketin devamcısı olmak bu partileri olduğu gibi, eleştirisiz benimsemek anlamına gelmiyor.

c. Kurulacak parti geçmişin ciddi ve köklü bir muhasebesine dayanmalıdır. Bu muhasebe bir kerede yapıp

bitecek birşey olmamakla birlikte en genel çerçevede siyasi platformda yer almalıdır.

d. Kurulacak parti marksist teori-pratiğin yenilenmesi gereğini kabul ederek bu konuda sorumluluk ve görev üstlenmelidir.

e. Birlik çalışmalarına katılmak için hiçbir önkoşul getirilmemelidir. "Parti adına değil kişiler kendi adına katılacak" gibi. Her ikisi de birlikte olabilir.

6) 15 Nisan toplantısına partimiz bu ve böylesi yapıcı yaklaşım ve önerilerle gidecektir ancak yanlış birlik anlayışlarını ve TBKP'ye yönelik haklı olmayan eleştirileri açıklıkla dile getirilmeli ve yanıtlanmalıdır. Bu yaklaşımların TBKP için nasıl nasıl itici olduğu gösterilmelidir. Kimseye dayatmada bulunmadığımızı ama bize apaçık dayatmalarda bulunulduğu söylenmeli ve bu ulubun terkedilmesi istenmelidir.

NOT: Çağatay'ın taslağı hakkında:

Politik mücadele hedefleri temelinde kurgulanmamış yanlış birlik yaklaşımına bir örnek. Biçim sorunları çok erken ve gereksiz ayrıntılarla getirilmiş. Bu nedenle özü bu açıdan genel çerçevede eleştirilmeli. Eğer kabul ya da red durumu varsa yani bu metin temel alınacaksa bazı ek ve çıkarsamalarla yukarıdaki eleştirileri de yaparak benimseyebileceğimiz söylenir:

a. Baş tarafa güncel politik çerçevede demokrasi mücadelesinin görevleri konulmalı.

b. Taslağın 3.(tekraren) 3. ve 4. maddeleri bizim önerimizle yeniden düzenlenmeli. Önceden ve belirsiz koşullara bağlı bir fesih bizce kabul edilemez.

c. Öncelikle, Siyasi Platform Taslağı önerisini götürmeliyiz, ancak böyle bir platforma insanların katılması istenebilir. Bundan önce çok istenirse birlik koordinasyon komitesi de kurulabilir ama çok işlevli olmaz.

Son onbeş-yirmi gün içinde Türkiye önemli yeniler yapadı. Ülkemizde şimdi yeni bir durum vardır.

Baskıcı ve sağdışı rejim yanlılarının, 12 Eylül'ü sürdürme heveslilerinin eliyle ülkemizin karanlık bir geleceğe sürüklenmek istendiği bir ortamda halkımızın barışçı, demokratik, aydınlık geleceğine sahip çıkacak güçlerin varolduğu, ülkenin sahipsiz olmadığı görülmüştür. Umutsuzluk ortamında demokrasi güçleri ciddi bir umut ışığı yakmayı başarmışlardır.

Demokratik muhalefetin yükselmesi ile belirlenen bu yeni durum, aslık grevi eylemimizin temel amacı olan "demokrasi için uyarı" görevinin yerine gelmiş olduğunu göstermektedir.

İktidara günden düşünülüp veya en azından kır aykırısına yatırılmış görünen 141, 142 ve 163. maddelerin kaldırılması konusu - ki grevimizin ikinci ve dolayısıyla üçüncü gündemidir - yeniden ve bir daha sıkılamasına Türkiye'nin ve o yolla Bakanlar Kurulu'nun gündemi ne girmiştir. Tartışılmıştır, tartışılacaktır.

Haklılığımızı bir kez daha temsil eden dayanışma ve destek, her dâim iğneler tahminleri de aşan ölçüde olmuş; yurdun her köşesinde ve toplumumuzun her kesiminde yansımalarını bulmuştur. Bu maddeler, ^{hem de} özellikle olarak ^{görülmekte} olan davranışlarla ilgili ~~olan~~ tam bir konsensusun mevcut olduğu, her biri ayrı bir yaratıcılık örneği eylem haberleri, yazı, demes, makalelerle kesin olarak ortaya çıkmıştır.

Nihayet, doğrudan taraf durumunda olmamakla birlikte sayın Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yabancı gazetecilerle yaptığı söyleşide ifade ettiği üzere, "141, 142 ve 163.ü maddeler üzerinde hükümetin çalışmaları sürdürüldüğü ve bayramdan sonra kesinlikle karuracağı" teminatı yayınlanmış bulunmaktadır.

Bu olgulara ek olarak, destek ve dayanışmanın sahibi demokrasi güçlerinin ^{seçkin} temsilcileri, cazaevindeki ziyaretleri sırasında bizzat veya gönderdikleri telgraf ve mektuplarla ve arukutlarımız aracılığıyla dolaylı biçimde sunuluş ve arzularını ısrarla dile getirmişlerdir. Gerek daha da üstün ve sonuç alıcı bir dayanışmanın örgütlenmesi, gerekliktedir. Kendi işindeki tartışmaları sonuçlandırarak ülke ve dünya kamuoyunun ısrarla talep ettiği sonuca ulaşabilmesi için kaçınılmaz olarak bir süreye gereksinim duymaktadırlar. Oysa grevde geçecek bu süreçte sağlımlarla ilgili olarak derin endişe ve kaygıları bulunmaktadır.

Bu faktörleri topluca ve dikkatle değerlendirerek ve özellikle, tamüyle demokrat kamuoyuna mal olan ve artık yalnızca kendi kendimize karar verme yetisine sahip olamıyacağımızı hissettiğimiz grevimizde, kamuoyunun ortak talebini göz önünde bulundurarak, bugün bayram öncesinde aylık grevimizi bir süre ertelemeyi uygun görüldük.

Açıklıkla belirtmek gerekir ki, bu eylemimiz son vermek değil, yalnızca ara vermedir. Zira saydığımız tüm olumsuz gelişmelere karşın ve sorunun geciktirilmadan sözümleneceğine dair, kamuoyunun da izlediği ve bize ulaşan bilgiler çerçevesinde kimi işaretler belirliyse de bunlara kesin gözle bakılamaz. Yargılanma biçiminin ve tutukluluğumuzun yol açtığı hukuk skandali ortadan kaldırılmış değildir. ~~Anaokulu~~ Buna karşılık, kararımız, aynı zamanda yeni bir erteleme adımları olarak sunulmak istenen "dayatma" iddiasını da ortadan kaldıracaktır.

Grevde geçen yirmi gün içinde, bizim için, eklenen fizik gücün çok, çok ötesinde moral güç kaynağı oluşturan destek ve dayanışmalarını her fırsatta ve fırsatları bizzat yaratarak ortaya koyan, TBKP'li kardeşlerimizle birlikte yaşlı genç kadın çocuk herkese, ülkeye ve dünya demokrat kamuoyuna işten toptanlarımızı sunarız.

Son yirmi gün şu barit gersogi bir kez daha

III

kanıtıdır: Öledüğümüz demokrasiye ancak hep birlikte,
insan olmanın onur ve gururu ile haklarımızı topluca ve
birzaten sahip çıkarak kavuşabileceğiz. Katilime, demokrasi
hep birlikte katılarak kurulacaktır.

Dr. Nihat Sargın - Haydar Kutlu

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TEKP GENEL SEKRETERİ SAYIN HAYDAR KUTLU'NUN 10 MAYIS 1990
TARİHİNDE ADIMLAR ANKARA TEMSİLCİLİĞİNDE PARTİLİLERLE
YAPTIĞI SÖYLEŞİ

Değerli Yoldaşlar,

Varolan yoldaşlarla bir araya gelip söyle bir söyleşi yapalım dedik.

Tek yanlı bir monolog olarak düşünmeyin. Birlikte hangi konu olursa olsun, üzerinde konuşalım istiyorum.

Cezaevinden çıkalı yaklaşık beş gün oluyor. Bu beş günün bende bıraktığı izlenim son derece olumlu. Bizim cezaevinde düsündüklerimizin ötesinde tepki ler aldık. Bu arada, yani sadece parti çevresi açısından söylemiyorum, daha çok onu da aşan, bizim dışımızdaki bir ikinci veya üçüncü halka diyebileceğim çevrelerden gelen ilgiyi kastediyorum. Bu ilgi aynı zamanda beklentileri de içeriyor ve bu beklentilere yanıt vermek beni çok düsündürüyor.

Sorun sadece bizim şahsımızla ilgili değil, tabii parti olarak, komünistler olarak, marksistler olarak yanıt verebilmek..

Herhalde bir kabuğun çatlamasında rol oynadık. Bunu zannedirim rahatlıkla söyleyebiliriz. Hep sözünü ettiğimiz Türkiye'nin demokratik değişimi hedefinde bir rol, bir yol aldık. Zannedirim bu o kadar basit değil; şu nedenle basit değil: şimdiye kadar kâğıt üzerinde çok politikalar çizdik. Yalnız biz değil, diğer sol da hep öyleydi, çok politik hedefler belirledik. Ama söyle bir geçmişe bakarsak, biz de içerisinde marksist sol önüne koyduğu hedeflerden hangisini gerçekleştirdi? Doğrusu çok umutlu bir tablo çıkmıyor ortaya. Çok gerilere kadar da gidebiliriz. Ta 46-45'lerden bu yana, gelen dönemi de gözden geçirdiğimiz zaman gerçekten parlak şeyler söylemek mümkün değil. Türkiye'de solun kendi rolüyle toplumda bir değişimi gerçekleştirmesi, çok iddialı bir söz, baktığımız zaman, hemen öyle çok derin analize gitmeden söyleyebileceğim şeyler şunlar: En başta TKP'nin kurucularının, yani Mustafa Suphi ve arkadaşlarının dönüşü sonu dramatik bitse bile, o dönemde en çok sözü edilen olaylardan birisiydi.

Biliyorsunuz o d ö n ü ş , yeni kurulmakta olan genç cumhuriyetin kuruluşuna katılmak ve yönlendirmektir amaç. Ondan sonra hemen aklıma gelentepe noktalarına söyle baktığım zaman, TİP'in onbeş

milletvekiliyle meclise gürmesini görüyorum. Orda da sol Türkiye'nin gündemine girmeyi başarabilmisti. O zaman mecliste on beş milletvekili vardı TİP'in ama etkisi kuşkusuzdur ki bu sayının çok üstündeydi. TİP'inyasa teklifleri, meclisteki eleştirileri sürrekli basında, kamuoyunda en azından bir dikkat merkezi oluştuyordu. Bunlar da önemli kazanımlar getirmiştir. Herşeyden önce- Hep söylenen şeyi, sosyalizmi köylere kadar götürmeyi başarmıştı.

Ondan sonra, arada belki başka şeyer üzerinde durulabilir ama çok önemli görmüyorum. Ama şimdi, bir tepe noktası olarak , TBKP'nin yasallaşma ve Türkiye'nin yeni demokratik oluşumunda oynadığı rolü sayabilirim. Bu anlamda baktığım zaman, üç tepeden bir tane-sini oluşturuyor TBKP'nin yasallaşma ve demokrasi mücadelesi. Bu açıdan da söylüyorum, bugün aldığımız tepkiler aldığımız iz-lenimler o denli önemli. Yalnızca bir ilgi, bir sempati değil, yalnızca bir güven gösterisi değil, bunun daha temelinde bir de-ğişimin, gerçek anlamıyla bir değişimin işareti olması ve beklen-tileri ifade etmesidir. Türkiye'de toplum gerçekten bunaldı.

12 Eylül öncesinden gelen sorunlar nedeniyle bunaldı, 12 Eylül'ün karabasanı ile bunaldı. Hemen hemen her toplum kesiminde, her po-litik çevrede yeni bir hava esiyor. İşte bu özgürlüktür. Özetle Özgürlük isteniyor. Bizim yaptığımız sadece belki durgun görünen denize bi r taş atmak, dalgalandırmak oldu. Dalgalar başka dal-gaları doğuracak, bu iş büyüyecek sanırım. Yani Türkiye'de demokrasi mücadelesi büyüyecek. Belki de Türkiye tarihinde ilk kez demokrasi tepeden değil aşağıdan gelecek. Gelecek değil geliyor aslında. Ama bu aşağıdan gelen güçle verilen mücadele belki de ilk kez, solun, demokrasi güçlerinin ülkenin yeni politik rejiminin inşa-sında rol oynamasını getirecek .

İlginçtir, hükümet Adalet Ba kanı'nın ağzıyla sık sık şu sö-zü tekrar etti: "Şimdi top sizde" . Bu söz belki 141-142 için, belki bizim tahyiyemiz için söylendi ama hükümetin kendi dışında bir güce ki bu güç soldur, marksisttir, komünisttir, "top sizde" demesi tarihsel bakımdan aslında altı çizilecek bir sözdür. Belki bu anlamda çok laflar ediliyor, bu güncel atmosfer içerisinde o kadar önemli görmeyebiliriz ama zaman geçtikçe bu sözlerin önemi-ni görmek mümkün. Ve bir de tarihe dönerek karşılaştırmak lazım o zaman. Sonuçta da öyle oldu zaten top bize geldi. Açlık grevin-den sonra top yine hükümete gitti. Sonra hükümet topu mahkemeye

attı. Mahkeme tahliye gerekçesiyle yine hükümete attı. Amatüm bunlar bir rolü gösteriyor. Bir benzetme gerekirse, bilardo masasında topolar var herkes birer ıskatayla vuruyor. Biz de vuruyoruz, bir ıskata da bizim elimizde var. Şimdi bütün mesele rolü daha ileriye götürebilmek, rolü ileri sonuçlar alabilecek biçimde organize edebilmek, güçlendirmek, yerli yerine oturtmak...

İsterseniz böyle bir girişten sonra sohbetimize geçelim. Yani sizlerin düşüncelerine, sorularınıza geçelim. Çünkü bizim en fazla ihtiyaç duyduğumuz şey bu. Önce parti çevremiz, yoldaşlarımız, sonra bunun hemen yakın çevresi neler düşünüyor? Türkiye'nin sorunları konusunda, marksizm konusunda neler düşünüyor? Tabii bunlar devasa sorunlar, böyle bir sohbet çerçevesinde derinleştirilmesi bile zor olan konular. ~~xxx~~ Öyle de olsa, çünkü eksikliği sürdürmemek, düşünce zenginliğine, düşünce üretimeine önem vermek gerekiyor. Ama düşünce üretimi dediğimizde öyle karşılıklı diyalogla olacak, illâda asık suratlı toplantılarda olacak, illâda gündemli toplantılarda olacak demek değildir. Ben ne düşünüyorum, Ahmat, Mehmet ne düşünüyor serusu altında düşünce üretimine başlamak demektir. Genellikle insanların ilk aklına gelen düşünceler esas önem verdikleri düşüncelerdir. One-denle çoğu kez sohbet yöntemi, sorunun en can alıcı, en somut yanları yakalamakta benim açımdan ~~her~~ her zaman yararlı olmuştur. Zira, resmi toplantılarda yoldaşlarımız toplantının gündemine göre oturup hazırlanırlar. Belki de esas söyleyeceklerinden pek çok şeyi düşünerek hazırladıkları için daha ayrıntılı şeyler söylerler. Bu durumda çoğu zaman da sorunun özünü anlamak zor olabilir. Her ne halse, her zaman sohbet daha iyidir.

Bir yoldaş söz aldı:

"Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana komünizmin demokrasi üzerinde bir tehlike oluşturduğu söyleniyor. 12 Eylül darbesinde olduğu gibi kapitalizmin sorunlarının çözümü için demokratik yollar yerine baskıyı tercih etmesi Türkiye'de gelişen demokratikleşmenin önünde bir engel oluşturmuştur.

Anca k günümüzde dünyada ve ülkemizde yaşanan olaylar komünizmi eskisi kadar korkulacak bir şey olmaktan çıkarmıştır. Komünistler

ülkenin demokratikleşmesi yönünde önemli çabalar ve girişimler içinde olmuşlardır. Buna örnek ölüm orucu süresi içerisinde, yurt içinde ve yurt dışında büyük bir kamuoyu oluşturulmasını gösterebiliriz. Yukarıdaki örnekte belirtildiği gibi, komünistlerin, Marksistlerin ölüm orucu boyunca oluşturduğu destek ve dayanışma örneğinde olduğu, diğer demokrasiden yana güçlerinde desteğini almıştır. Bu anlamda yasal KP başvurusu yapılırken de aynı desteği, marksistlerin dışında diğer sol çevreler ve demokratik kamuoyundan, aynı desteği alabilmiyoruz.

En geniş demokratik güçlerle, 141-142'nin kaldırılması için ortak girişimlerde bulunulmalıdır. Partimizin savunduğu açık politikası yönünde net bir görüşün ortaya çıkması diğer marksist, sosyalist sol açısından da önemlidir.

H. KUTLU

Hem eski yanlışlara düşmeden, bu yanlışlardan bir tanesi bizim her şeyi kendimizin tek başına yapabileceğimizi sanmak, ya da tersi bir uç daha çok günümüzde çıkmaya başladı; pek bir şey yapamıyacağımıza, ikisi de yanlış. Önemli olan rolümüzü çok somut görmek ve bunu da yaptıklarımızdan çıkarmak. Masa başı düşüncelerden değil, faraziyelerden değil, ne yapabildik, neyi gerçekleştirebildik. Bunu abartısız ve doğru saptayabilirsek o zaman kendi rolümüzde başkalarıyla karşı karşıya koymadan, bu rolü doğru görebiliriz. Bunun içerisinde işte o zaman başvuruyu niçin yapıyoruz amacımız ne? bunlarda görebilir ve ifade edebiliriz. Doğru ifade ettiğimiz zaman inanıyorum ki, birlik olmak istediğimiz, birlikte parti içinde olmak istediğimiz dostlarımızda bizi yanlış ahlamayacaklardır. Çünkü ciddi biçimde bir yanlış anlama sorunu vardır. Bu kendi içimizde de vardır. Bunun temelinde ise bir kendine güven sorunu vardır. Ayrıca bir de genel karşılıklı ilişkilerde güven sorunu vardır. Hem çok temel olarak, hem partimiz içinde hemde dışında sorunu güven sorunu olarak görüyorum. Yani güven temel bir sorun. Uzun zamandan beri marksist sol içerisinde karşılıklı güven duygusu yitirildi. Şimdi daha iyi görüyoruz ki, güven çok kolay yıkılıyor ama, kazanmak ve yeniden kurmak çok kolay olmuyor. Bu nedenle yaptığımız şeyleri iyi tanımlayabilirsek, ancak o yolla kendi içimizde veya dışımızda güveni kazanabiliriz ya da pekiştirebiliriz. Gayet tabii, bizim eylemimiz sırasında tepkiler demokrasi güçlerinin başarısıdır. Bunda kimsenin her hangi bir şekilde kuşkusu olamaz. Bunu söyledikten sonra, ama kendi rolümüzde net görmek lazım. Bunu ifade etmekte kaçınmamak

lazım. Başkaları biz bunu ifade ettik biçiminde de alınmamak gerekli. Niçin bu böyle, çünkü biz artık eskisi gibi salt var olmak için var olmayacağız. Geçmişte KP'ler bir bakımdan varlığı kendinden menkul idi. Yani kapitalizm zaten çökecek, devrim zaten gelecek, devrimi zaten komünistler yapacaktır, İşçi Sınıfı zaten öncü, İşçi sınıfı zaten kapitalizme son verecek devrimin başını çekecek falan, bunlar hep kendiliğinden menkul rollerdi. Şimdi bir defa bundan çıkıyoruz, bunun için işlevli bir parti ve işlevli komünistler, marksistler olmak istiyoruz. Bunun içinde rolümüzü gerçekten iyi tanımlamak zorundayız. Neyi yapabiliriz, neyi yapamayız, başkalarıyla neyi yapabiliriz bunu bilmemiz gerekli. İlerde oturup daha çok yazacağız, açacağız, ama ben şahsen öncülük düşüncelerinin artık tarihe karıştığına inanmıyorum. Yalnız burada hemen açmam gerekli tabii, şu değil; çünkü anladığımız anlamda Tekelci düşünceler değil, çünkü gibi öne çıkıp öncü bağlamak değil, programımızda hatta yazmak bile değil, Ama şöyle düşünmek gerekli, eğer "Öncü Düşünce" yoksa bilim olmaz herşeyi bir yana bırakıyorum bilim dahi olmaz. İleri düşünceler yoksa bilim olmaz, Sanat olmaz sanat faaliyeti olmaz, yaratıcılık olmaz. Bu anlamda rolümüzü belirlerken bu nokta^{da} birinci olarak bunu önemli görüyorum. Düşünce üreteceğiz diyorum. Ne düşüncesi üreteceğiz? eğer bu düşünceler üretilmişse bize gerek yok. Üretilmemişse peki o işte 6 düşünceler Öncü düşünceler olacaktır. Ama bunu illede yaftalamak gereklimi, Öncü düşünce diye. Hayır, bu düşünün yanlışydı. Öyleyse toplumu değiştirecek düşüncelerin üretilmesinde öncelikle rolümüz olmalıdır. Ve oluyorsa, Somut Pratik rolden önce veya bir somut güç olmaktan önce ilkin önemli gördüğüm yan budur. Toplumumuzun düşünen bir toplum haline gelmesi için elbette bizimde düşünceye önem vermemiz gereklidir. Bugün Türkiye toplumu eskisinden farklı olarak, elbette daha fazla kendi sorunlarının çözümüne kendisi çözüm önerecek duruma henüz gelmedi. Öyle ise bizim rolümüz soyut anlamda düşünceler değil toplumun bugünkü, Ülkemizin bugünkü temel sorunlarına çözüm getirecek düşünceleri üretmek olmalıdır. Yani alternatif bir güç olacaksak öncelikle bir güç olmadan önce alternatif önerilerimiz, alternatif çözümlerimiz olmalıdır. Sorunlarımız üzerine düşünmek ve çözümler üretmek demektir. İşte Demokrasi mücadelemizde bu kadar somut ve içeriklidir. Soyut bir demokrasiden sözetmiyoruz. Katılım deniyor bugün artık bu sözcük kadar günlük dile yerlestiki hükümette katılımdan sözediyor, Özal da katılımdan sözediyor, S H P' de katılımdan sözediyor. Ama gerçekte bakıldığı zaman bugün Türkiye'de katılımdan ve katılımcı demokrasiden söz etmek için henüz vakti çok erken.

Toplum eğer düşünce üretmiyorsa gayet tabii sorunların çözümüne katılamaz. Toplumun düşünebilmesi içinde öncelikle korkunun yok olması gerekli. Düşünmekten korkmanın yok olması gerekli. Bu yalnız yasalar sorunu değil, 141-142 değil günlük iste komünizm sözcüğünü ağzına almaktan korkanlar vardı. Ben mahkemede sorgunun başında " Ben Komünistim " dediğim zaman ilk önce tabii mahkeme heyeti irkildi, halbuki oraya gelmiş komünisti yargılamak üzere zaten, yani birden bire beklemediği bir adam çıkıyor ortaya savcı dava açmış bu komünisttir yargılanacaktır diye, bunlar komünisttir yargılanacaktır diye ama ilginçtir " Ben Komünistim diye önce sasırıyor herkes, refleks olarak ben komünistim dediğim zaman sizin kulaklarınıza bu söz yabancı geliyor dediğimde mahkeme başkanı başıyla onayladı. Refleks olarak onayladı. ve öyle idi zaten şimdi böyle bir toplumda bir düşüncenin ve sözcüğün yasak olduğu kafalardada yasak olduğu, yasaklanmış olduğu bir bakıma oto-sansüre uğramış olduğu bir toplumda, özgür düşünce yok ise düşünce üretiminden söz edilemez. burada hemen rolümüzü açık seçik söyleyebiliriz. Ortaya koyabiliriz. Niye Komünizm ~~xxx~~ sözcüğünde ısrar ettiğimizi de anlayabiliriz. Bunun için ısrar ediyoruz. Bir sözcük üzerinde korku varsa o zaman bu demektir ki, düşünceden korku var. Peki bu egemen güçler için böyle . Onlar alışık değil bu sözcüğe. Halkın uzun yıllardan beri gelen anti komünist şartlanmalar nedeniyle bu söze karşı bir allerjisi var. Tamam. Ama açık yüreklilikle söyleyeyim ki, Marksist sol içerisinde de var. Bu sözcükten korku , alışmama en azından bizim aynı zamanda o çevrelerde de bu korkuyu silmemiz gerekiyor. Komünizm sözcüğünün rahatça onlar tarafından da kullanılır hale gelmesi için çaba harcamamız gerekiyor. Çünkü açık söyleyeyim , herkes kendisi için söyleyecek ~~tabii~~ elbette : Ben bir komünist olmaktan hiç utanç duymuyorum. Yalnızca Türkiye'li komünistler olarak değil , genel olarak utanç duymuyorum. Onur duyuyorum. Komünist hareketin tarihinde utanç duyacağımız sayfalar da var, o noktada utanç sözcüğü ile niteliyorum ama, genel olarak komünist olmaktan da utanç duymuyorum. Eğer komünizm sözcüğünden geri duracaksam ya yasak nedeniyle duracağım ya da utandığım için duracağım. Ama ben ikisinin de geçerli olduğunu düşünmüyorum. Bunu derken, çok aktüel bir soru olduğu için hemen kafalarda belirecek, biliyorum bir parti adıyla özdeş tutarak ta söylemiyorum. Adı şu veya bu olabilir , bu apayrı bir şeydir. Ama bu ülkede " Ben komünistim " ve ya da " partide " ben komünistim " diyebilecek miyim ? Ben öyle bir parti istiyorum. O parti de rahatça " Komünistim " diyebileceğim bir parti istiyorum. Ve bunun Türkiye'de işlevli olduğunu düşünüyorum. Ancak o zaman biz birşeyleri yıkmış olacağız. Ve yerine bir şeyler koymuş olacağız. Bütün bu başvurular vb. bunların arkasında, o pratik hedeflerin arkasında öncelikle aydınlığa çıkması gereken yanın bu olduğunu düşünüyorum. Ve diğer dostlarımızın güvenini kazanmak için de bu noktaların onlar tarafından açık seçik görünmesi gerekiyor, diye düşünüyorum. Eğer sorunla

bu düşüncelerimizi, ~~çekinmeden~~ eğer doğruysa - ki bana göre doğru - ortaya ~~koymakta~~ koymaz isek, iste parti kuruluş çalışmalarını öyle mi olacak, böyle mi olacak , partinin adında komünizm olacak mı olmayacak mı? gibi daha dar noktalara getirirsek bu güveni kazanamayız. Açıklığı herşeyden önce sağlayamayız. Açıklığı sağlamak düşüncelerimizi çekinmeden ortaya koymak demektir. Yanlışsa söylerler, onlarda biz de bakarız. Onların düşüncelerine deriz ki : "Bu yanlış doğru değil, bunları düzeltelim ." Ama önceden başkaları ürkecek, başkaları kaçacak diye düşüncelerimizi açık seçik koymazsak erta yare , işte o zaman açıklıktan söz edemeyiz. Ve partimizde ne yazık ki ~~hiçbir zaman~~ bir dönem meseleler böyle oldu. İyi niyetle oldu, kötü niyetle değil. Birlik kuracağız diye ve birlik olacak , birliğe katılacak ya da onun bir unsuru olacak dostlarımız yanlış anlar diye, alınır diye biz kendi politikamızı ve kendi düşüncelerimizi parti içi içinde çek açık ve net ortaya koymadık. Sonradan bunun acısını çektik. Parti içerisinde ciddi bir bunalım ortaya çıktı. Ama herkese sorsak, herkes bu bunalımın nedenlerini başka başka tarif ediyor. Söz araya gelmişken, benim kanım : Partili bunalım, yola çıkarken, dönüş kararı aldıktan sonraki hemen o zaman var olan, egemen olan yasallık hedeflerine varabiliriz düşüncesinin daha sonra giderek zayıflaması ve bu hedefi kazanacağımız yolundaki inancın zayıflamasıdır. Dışımızdaki sol güçlerin de tutumlarındaki değişikliklerin de bir nedeni budur. Yani açıkça şöyle düşündüler : " Bu önümüze koyduğumuz hedef, KP yasallığı hedefi 141,142'nin kalkması veya değişmesi hedefi, görüyorsunuz artık aradan iki yıl veya şu kadar zaman geçti, gerçekçi değilmiş , yanlışmışsınız, şimdi gelin yeni bir düzlemde bakalım meseleye ve başka çözümlere bakalım. " Parti içinde de maalesef iyi niyetle, kötü niyetle değil sorunu böyle gören yoldaşlarımız oldu. İşte pek çok sorunun nesnel kaynağı bence budur. Onun için şimdi bu neden, aslında bugün tahliyemiz ile birlikte ortadan kalktı. Gerçi 141,142 henüz sonuçlanmadı. Bizim tahliyemizle birlikte Hükümet çok açık zaman kazanmış oluyor. Bu konuda bu işi biraz ertelemek isteyecektir. Fakat Tabii buna fırsat vermemek için bizim de yapabileceğimiz şeyler var. Herşeyden önce başvuru, parti başvurusu bu konuda önemli bir araç olacak bizim için. Ama henüz 141,142 kalkmadı. Fakat herhalde çok net söyleyebilirim ki, Türkiye'de artık yeni bir durum vardır. Ve başta koyduğumuz hedefin gerçekçi olduğu görülmüştür. Yasak duvarları yıkmak, ortadan kaldırma hedefi 141,142'nin mermer bir duvar olmadığı da görülmüştür. Yani kafamızı vurup ~~bir~~ kıracağımız bir duvar değil... Evet kafamızı vuracağız, ama en azından çatlatacağımız bir duvar olduğu da görülmüştür. O yüzden şimdi bütün hesapları yeniden yapmak gerekir. Sorunlara yeniden bakmak gerekir. Gerek parti içi sorunlara , gerek birlik sorunlarına bu, yapıcı bir açıdan bakmak olacaktır.

Bu çerçevede ben çok iyimserim. Gerek partimizin, sorunların çözümlemeyeceği gibi bir alternatif yok önümüzde ama daha bir kaynaşmış daha bir birlik ruhuyla partimizin hareket edeceğine farklı düşünem yoldaşlarımızda içinde olmak üzere keşinlikle inanıyorum ve bizimle birlik olmak isteyen diğer dostlarımızla/birlik sorununu çözeceğimize de kuvvetle inanıyorum. Bunun ön koşulu yeni bir durum vardır. Türkiye'de bu yeni durumun perspektifinden zaviyeden sorunlara bakılmalıdır., anlayışının yerleştirilmesidir. İşte burada da bizim bir rolümüz olacaktır. Bugün kazandıklarımızı bir üstünlük olarak değerlendirmeyip yeni bir durum olarak değerlendirebilirsek bu söylediklerim gerçekleşir zannediyorum.

Başvurunun zamanlaması meselesi artık eski önemini yitirdi. Yani hiç kimsenin kafasında zannediyorum bu başvuruyu yapacakmıyız yapmayacakmıyız anlamında hiç kimsenin kafasında bir soru yok. Bu soru yoksa eğer bu başvuru yapılacaktır. Herkeste bu güven vardır. O zaman ondan sonra başvurunun yapılması Mayıs'ın 15'inde yapılması veya 20'sinde veya 25'inde yapılması artık önemini yitirir. Durum gerçektende böyledir. Şimdi sadece hazırlıkları tamamlamaya çalışıyoruz. Yalnız şu bilinmelidir böyle naylon bir başvuru ~~hiçbir zaman düşünmedik~~ hiç bir zaman düşünmedik. Hiç bir zaman da böyle olmayacaktır. Bir paravan parti yahutta geçici bir parti kurmuyoruz Ama bu partinin varlık nedeni ortadan kalktığı zaman bu parti illede var olacağı diye diretmeyecektir. Bir az önce söylediğim gibi kendiliğinden menkûl bir parti değiliz artık. Ama geçicilik kalıcılık bir başka şeyle bağlı. Eğer bizimde içinde olduğumuz daha geniş bir marksist sol parti ~~xxx~~ artık bir başka ~~xx~~ partinin varlığını gereksiz kılacak biçimde bizimde katılacağımız bir parti olduğunda o zaman iki tane parti niye olsun? anlamını yitirir TBKP anlamını yitirdiği zamanda esasen bir başka parti inşa olmuş olacağı için varlığı ortadan kalkmış olacaktır. Bu TİP -TKP birliğindeki benzer bir süreçtir. O zamanda bize hep soruyorlardı, partinizi fesh edeceğmisiniz? Biz pesinen söyledik., fesh etmeyeceğiz fesh lafı bir açıdan da yanlıştır. Hem yok saymaktır, hem geçmiş tarihimizden kopmaktır. Bizim böyle bir niyetimiz yoktur.

Bir gazetecinin yönelttiği sorudan Kim kime katılmıştır diye bir soruyla karşılaştığımda biz TİP - TKP birbirine bitişik evlerde oturan iki partiyiz, aradaki duvarı kaldırdık şimdi ne o ona katıldı nede partiler fesih oldu. Şimdi oluşmakta olan partiyle TBKP'de böyledir. Benzetme yaparsak ortak ev deniyorya, işte o ortak evi birlikte kurduğumuz zaman sorun kalmayacaktır. Bir şeyi tarif etmek çok önemli, bazen yanlış tanımlıyoruz. Ondan sonra da uğraşıp duruyoruz. O tanımda öyle miydi, böyle miydi fesih mi değilmi? Bir taş atıyoruz kuyuya kırk akıllı çıkaramıyoruz

Bir yoldaş söz aldı:

"TBKP bu birliğe katıldığında geçmişin o birikimiyle birlikte bu birlik sürecinde kendine marksist parti içerisinde ifade edebilecek mi? Yeri kurulacak olan parti de TBKP'de bulunan yoldaşlarımızı parti olarak değil, birey olarak katılmanın daha yararlı olacağı görüşünü savunanlar da var. Bu konuda bir güvensizlik gözleniyordu. Bunun aşılabilmesi için ne düşünüyorsunuz?"

H. KUTLU:

O partide kendimize ifade edebilmek tabiki büyük ölçüde kendimize ve diğer marksist partiyi oluşturacak unsurlara bağlı ve birde ifadede ne anladığımıza bağlı. Olabildiğince somut ve başka tür anlaşılmayacak olanak vermeyecek tarzda sorunlara formüle etmeye çalışırsak çözümde çok kolay olur zaten. Elbette bütün düşüncelerin orada ifade edilmiş olmasına aramak olası değil. Gayet tabi bu birlik olacak, biz bazı ödümler vereceğiz, onlar bazı ödümler verecek sonunda bir konsensus oluşacak. O anlamda çok somut durumda ancak yanıt verebiliriz. Ama bunların simdiden söyleyeceğimiz temel unsurlara konusunda konuşabiliriz.

- Bazı önyargılar var. Açıklar mısınız?

H.KUTLU :

Ama kısmen o öryargılar kırıldı gibi geliyor bana, dostlarımız arasında nitekim onun sonucunda böyle bir birliğin oluşma sürecine yalnız bireyler olarak değil, partiler olarakta katılınabileceği benimsendi. (Bu ciddi engel ve gerçekten ciddi bir engel aşılamasaydı) Aşıldı. Biz bu sürece TBKP olarak katılıyoruz. Birey olarak değil. Çünkü, birey olarak katılacaksak o zaman salt laf olsun diye söylüyorum " TBKP diyelim bin kişiye veya onbin kişiye demekki oraya o şekilde katılacak. Pratik olarak mümkün değil, çünkü o zaman herkes katılmak ister " o durumda biz söyle yapacaktık parti artık tüm üyelerimizi serbest bıraktık ve böyle bir toplantı da var, isteyen gelsin katılsın diyecektik. Şimdi kabul edilen yol ise çok daha sağlıklı aynı anda biz kolektif olarak madem ki partiyiz. Birlik sorunlarını sürekli tartışıyoruz ve belli sonuçlara bile varıyoruz, o sonuçları taşıyoruz. Çok daha demokratik, çok daha sonuç alıcı bir yöntem bu, bu nedenle bu sorun yok artık, Birey olarak mı katılacağız sorunu yok. Evet orada kendimizin ifadesini bulmak açısından şahsen kendi düşüncem bu partinin marksist bir parti olmasına bağlı bu tanım. Eğer yapılmamış olsaydı o zaman hangi partide, nasıl bir partide birleşeceğiz sorusu ayakları havada kalan bir soru olurdu ve hep sorulacak (Sosyaldemokrat bir partide mi,

./..

Marksist bir partide mi? Nasıl bir birlik?) Bu da aşıldı. Ve Marksist bir parti tanımlaması 15 Nisan toplantısında kabul edildi. Ama diyeceksiniz ki bu da çok net değil, günümüzde Marksizm konusunda çeşitli tanımlar var. Evet, bu böyle ama yine de asgari bir tanım getiriyor. Bizim nerede olduğumuzu en azından belirliyor. Bir sosyal demokrak parti biz marksist partiyiz demez. Batıda elbette Marksizm'den şiddetle etkileniyorlar ama orada bile Marksist partiyi istemezler. Bu anlamda bir ayırım peşinen çekilmiş oluyor. Marksizmin içini doldurmak konusunda bizde zaten arayış içindeyiz. Kendi partimiz içinde de bir tanım yapmaya kalksak, şu anda çok farklı tanımlar çıkacaktır. Bu korkulacak bir şey değil, tam tersine şu etap için yararlıdır. Çünkü, düşünüyoruz demektir, arıyoruz demektir, ve yeniden kendimizi tanımlamaya çalışıyoruz demektir.

Düşünce üretmek öyle kolay bir iş değil. Kafa kafaya vereceğiz. Senin düşüncelerin farklı, benim düşüncelerim farklı, diğerininki farklı ama onları tartışacağız ve bir sonuç çıkaracağız. Fakat bunları tartışırken asıl görüntümüz yenilenme olmakla birlikte, geri planında bir takım subjektif birikimler karışıklıklar varsa bu yol çıkmaz bir yoldur. Buradan hiç bir sonuca varamazdık ve biraz da öyle oldu. Parti yönetiminin sorumluluğuna gelince, biz açlık grevi ile birlikte bütün parti örgütlerine yolladığımız bir mektupta zaten bunu ifade ettik. Gayet tabii bir yerde sorun varsa önce yönetim düzey sorumludur. Çünkü yöneticiler partinin sorunlarını çözmek için bu görevlere talip oluyorlar. Gayet tabii önce yönetim sorumludur. Orada da söyledik bizde içinde yönetim derken ben kendimizi dışlamıyorum. Yalnız bazende günah keçisi bulmak ister insanlar.

Yönetimi günah keçisi görüp herşeyi ondan beklerler ve her sorumluluğunda onlar almış görünürler. Bu aslında belkide pek fazla önemli değil. Yani eleştirilerin yönetime yönelmesi pek o kadar önemli değil. Ancak sorunu çözmek açısından önemli. Madem ki yeni bir parti içi demokrasiden söz ediyoruz, madem ki birşey olmaktan söz ediyoruz, o zaman her parti üyeside parti sorunlarının çözümünde sorumluluk taşıyor demektir. Ben hep şuna inandım. Beş-altı kişilik bir kolektifte bir sorun var ve çözülüyor ise, kolektifte komünistlerin marksistlerin kolektifi ise herkes sorumludur. Bir kişi bile olsa çözümleyici olabilir o sorun çözümlenecek. Herkes sorumlu. Derece derece belki. Bu konuyu bitirmek için bir örnek vereceğim. Bu sorunların çok yoğun yaşandığı örgütümüzde bir yoldaşla konuşurken şöyle bir tartışmayla karşılaştım. Birbirine giriyor yoldaşlar şimdi yönetim nasıl oluşmalıdır. Yeni düşünce çerçevesinde . Bazıları

diyor ki sokaktan biri gelse, içeri girse, ben yönetici olmak istiyorum dese yeni düşünce çerçevesinde evet dememiz gerek. Biriside hayır diyor. Böyle sey olmaz girmemelidir. Böyle her isteyen yönetime girmemelidir. Ve bu saatler süren bir tartışmanın konusu oluyor. Şimdi hangi taraf doğru, her iki taraf ta doğru değil. Böyle bir tartışma saçmadır. Eğer sen saçmayı tartışıyorsan, eğer doğru tezi bile tartışıyorsan sonuç olarak bir saçmayı tartışıyorsun, sende sorumlusun bu çıkmaz tartışmadan. ~~xx xx~~.

SORU: M.Y.

Sizin tahliyenizle birlikte, sizinde belirttiğiniz gibi 141-142'yi kaldırmayacakları biraz zaman kazanacakları ~~xx~~, bilim çevrelerinden görüş alacaklarını belittiler. Biz de bu anlamda gündeme müdahale etmek için yakın zamanda yasal başvuru yapacağız. Bu yasal başvuru görünen odur ki Anayasa Mahkemesi'ne gidecek, ihtar gelecek, bir süreç, bir zaman alacak. Bu arada birlikte olmak istediğimiz, oluşumunda da yer almak istediğimiz, oluşumunda da yer aldığımız diğer Marksist çevreler, bizim bu geçiş sürecimizi beklemeksizin o birleşik partiyi kuracaklar, ya da kurdular. O durumda biz yine onun kuruluş süreci içerisinde bir tarafta kendimiz yasal başvuru yapmışız, bir tarafta da tekrar yeralacakmayız. İlerki aşamada onlarla nasıl birleşeceğiz. Nasıl bütünleşeceğiz. Bu birleşme süreci e aşamada nasıl olacak .

H.K. :

Bu tür sorunlara birlikte karar vereceğiz. Önce bunlar bizim kafamızda oluşur. Parti genel sekreteri yada genel başkanı olarak bunlara aktarıyor durumda olamayız. Her etapta parti yönetimi, parti üyeleri olarak oturup konuşacağız tartışacağız birlikte karar vereceğiz. Ancak ben şimdi söyleyeceklerini, daha önce ülkeye dönmeden önce parti yönetimince alınmış kararlar, bütün parti üyeleride bu kararları biliyordu, bu kararların mantıki sonuçları olarak söyleyebilirim. Yani şimdi üretilmiş düşünceler olarak ~~söyleyemeyiz~~. söyleyemem, çünkü henüz böyle birşey yapmadık. Ve sonuç olarak ta benim veya genel başkanın düşünceleri sonucuda belirlemeyecektir elbette. Partimiz belirleyecektir. Bu noktada biz net olursak sorun kalmayacaktır. Biz hakikaten sonucu değiştirecek işler yapacaksak var olacağız. Komünistler ve Marksistler olarak yada parti olarak eğer öyleyse biz kendimize güveniyoruz demektir.

Şu anlamda kendimize güveniyoruz. Düşüncelerim~~iz~~ ze güveniyoruz. Bu düşüncelerin toplmda etki yapacağına güveniyoruz, öyleyse rahat olabiliriz. Gerek başkan gerek ben 141-142 'nin kalkması veya en azından değişmesi ve yasak duvarının yıkılması konusunda en olumsuz gibi görünün noktalarda bile gerçekten hiç de kuşkuya düşmedik. Cezaevi içerisinde rahat olabilmış isek buna inandığımızdan dolayı oldu. Parti içi sorunları elbette biliyorduk, bize yansıyordu ama nedenini ilk başta söylediğim gibi gördüğümüz için , yani yasak engelleri aşmak üzere aldığımız kararları başarısız oldu düşüncesini belli bir noktada kırılacağına inandığımız ve kırıldığı zaman ve parti içi sorunların çözümünün kolaylaşacağını bildiğimiz için rahat olduk. Aksi halde parti içinde çıkan bunca paslanmadan sonra onu izleyen bizler için cezaevi herhalde hiç çekilmez oldu. Bunu suna bağlamak için söylüyorum; eğer bizim başvurumuz ve sonuçta yasal komünist partisinin kuruluş süreci uzarsa, bu arada diğer oluşum tamamlanır ve yeni bir parti oluşursa, biz politik hedeflerin amacımıza varana kadar mücadelemizi sürdüreceğiz. Sürdüreceğiz derken en son kararı yine birlikte vereceğiz elbette, ama daha önce alınan ve hala da geçerli olan, tersinede bir karar alınmadığı için önce bu kararlara dayanarak söylüyorum, yoksa kişisel bir irare açıklamıyorum veya birşey dikte etmiyorum. Bunu şu rahatlıkla söylüyoruz. Aynı zamanda daha sonra biz hedefimize varırız, amacımıza ulaşırız, 141-142 kalkar, o arada parti vardır, girer katılırız o partiye. Gerçekten hiç bir ayrıcalık talep etmeden, illede yönetimde olacağız diye bir niyetimiz, ısrarımız olmayacak. Niye? Çünkü ben şahsen kendi düşüncelerime güveniyorum. Kendi düşüncelerimin bu partide veya başka bir partide (yerde) etkili olacağına güveniyorum. Bunun için ille yönetimde olmam gerekmiyor ki. Militanca çalışacağım o partide buna da inanıyorum. Çünkü ben başta söyledim kerameti kendimden menkul insan olmak istemiyorum. Böyle bir partide oluşmak istemiyorum. Bu rahatlık içinde baktığımız zaman, ve bu rahatlığıda dostlarımız gördüğü zaman bu sorun kalmayacaktır ve yavaş yavaş görülmeye başladı. Biz TBKP güçlüdür öyleyse bu gücü oranında bu birleşimde yerimiz olsun, sözümüz olsun gibi bir kaygı duymuyorum. Bence duymamak lazım. Böyle bir şey TİP-TKP birliğinde olmadığı için, TİP-TKP birliği başarılı oldu. Daha sonra çıkan sorunlar, bu başarıyı asla gölgelemez. Bu konuda düşüncelerimi de bir kaç cümleyle ifade etmek istiyorum. TİP-TKP birliği özel bir birliktir. Tarihsel olarak ortaya çıkan bir bölünmüşlüğe son verdi. Bu son verme iradesi açıklanır açıklanmaz TİP-TKP birliği

artık kesin olarak başarılı olmuş ve bitmişti. Ondan sonra isterse ben TİP'liyim, ben TKP'liyim diyen, bu birlikte farklı tutumlar gösterebilirsin, bu, birliği asla gölgelemez, asla tartışma konusu haline getirmez. Örneğin 2000'e Doğru'da çıkan bir yazıda var. Biraz bu noktayı kurcalıyor. Ayrıldı, kökenler ayrıldı, aslında birlik olmadı gibi; bunlar asla söz konusu değildir. İsterse böyle bir ayrışma tek tek kişilerde ortaya çıksın. Ama şu ortaya çıktı; TİP'de TKP'de komünist nitelikli partilerdi. Böyle olmasaydı birleşemezlerdi zaten. Ve böylece geçmişteki bir tartışma bu birlikte ortadan kalktı. Bu nedenle artık TİP-TKP tartışması yoktur. Ne eski TİP'e ne de eski TKP'ye dönmek mümkündür. Bu birlik sağlandı, işte şimdide daha geniş birliğe böyle bakmak gerekir.

SORU: M.Y.

Bizim başvurumuzdan sonra öbür tarafın programı, tüzüğü vs çalışmaları sürecektir ama başvuru yaptığımız için bizim kendi yönetim organlarımız yöneticiler, öbür programın, taslağın, ilkelerinin hazırlanması sürecine katkıda bulunabilecekmi? Nasıl bulunabilecek? H.K.

Zaten şimdiden bu süreç işliyor. Biz katılıyoruz. Yasal başvurudan sonrada yine katılacağız, devam edeceğiz. Çok özgül bir durum bu. Çünkü yasal başvuru hemen komünist partisinin yasallığı meselesini hemen sonuçlandırmış olmayacak. Eğer 141-142 siyasal partiler yasasında Komünist adıyla parti kurma yasağı kalkmamışsa, bir de anayasada ki değişiklik. Gerçi bu tartışmadır. Apaçıktır ki, hiçbir hukuki yasal kovuşturmayla uğramamışsa TBKP'nin başvurusu, o zaman hedefe vardı demektir.

SORU: A.A.

Şimdi ben gene bugün içinde bulunduğumuz somut duruma dönmek istiyorum. Bugünkü rolümüzü belirleme bakımından, bu rolün ne olduğunu doğru tanımlamamız gerekiyor. Bu hem kendi açımızdan yani TBKP açısından önemli hem de bu rolün ne olduğu, kurulacak olan birlik sürecinde Sosyalistlerin Birlik Partisi açısından da önemli, onu öyle adlandırıyorlar. Şimdi niye öyle adlandırıyorlar bilmiyorum. Şimdi bugün var olan sorunlarımız, ne TBKP'nin yasal başvurusuyla çözümlenmiş olacak, ne şu andaki sizin ileri noktadaki ölüm orucunuzla, ülkeye dönmekle ve bundan sonraki süreçte yaşanan somut kazanımlarla, ölüm orucundan sonra elde edilmiş olan somut kazanımlarla, ne TBKP'nin yasal başvurusuyla sona erecektir. Ne de Birleşik Partiyle, Eylül'de ya da başka bir ayda ortaya çıkıp kurulduğunda sona erecektir.

O nedenle ne TBKP kendisini ne de Birleşik Parti kendisini amaç olarak, yeni partileşmeyi amaç olarak görme gibi düşünceden kurtarmalıdır; görmemelidir. Her ikiside sorunları daha sonrada devam edeceğine göre ve demokrasiyi kazanma doğrultusunda her iki partininde rolü olacağına göre her ikisi kendisini daha baştan bir araç haline getirmelidir. Yani bu düşüncede noktalamalıdır varlıklarını. Eğer bunu böyle koyabilirsek , öyle sanıyorum ki o rolümüzde doğru tanımlayabiliriz. Çünkü "amaca ulaşıldıktan sonra ne olacak" sorusunun yanıtını vermek çok zor. Ama sürekli bir araç olarak gördüğümüz zaman o aracı geliştirmek ya da nesnel duruma göre yeni tutumlar almak daha bir kolay. Politik anlamda da politika üretmek daha kolay. Bundan yola çıkarak iki temel sorunla karşı karşıya bulunuyor TBKP su anda. Bir, kendisinin parti olarak kurumlaşmasını mutlaka tamamlaması gerekir, iki, birlik sürecinde, birlik sürecine katkıları, onu zenginleştirme anlamındaki katkıları, birlik süreci içerisindeki varoluşu, ile ilgili sorunlar. Bunu işte kimi zaman güven diye açıklıyoruz; kimi zaman karşılıklı güven diye açıklıyoruz, kimi zaman programatik anlamda görüş birliği, çeşitlilik içinde görüş birliği, ona ulaşma anlamında anlıyoruz. Ne gibi katkılar koyacağız, nasıl olacak bunun katkısı. Bu iki sorunla karşı karşıyayız. Ama yine de birbirine bağlı olarak önce kendimize güvenmemiz gerekiyor. Yani biz TBKP olarak, bugüne kadar elbetteki bizim dışımızda da pek çok doğru söylenmiştir. Türkiye'deki Marksistlerin en geniş birliği anlamında. Ya da Türkiye'nin onunda ötesinde, Marksistlerin birliğinden de çok daha önemli olan demokratikleşmesi anlamında bizim dışımızda çok düşünce üretilmiştir. Bunlardan kimileri hayata geçmiştir, sınanmıştır, kimileri geçmemiştir, sadece teorik düzeyde kalmıştır. Ama biz eğer kendimiz için birşey yapmazsak birlik içinde birşey yapmamış sayılırız. Bu iki bağlantıyı TBKP'liler olarak, çok hassas bir noktada ama doğru tanımlamamız gerekiyor diye düşünüyorum. Kendimiz için birşey yapmamak açıklık, su anda içinde bulunduğumuz olumsuz psikolojiyle ilgili. Yoksa biz birlik konusunda en özgün düşünceleri üretmiş bir partiyiz. Ve üretmeye devam ediyoruz. Yani bunun ekseninde kendimizi belki görmüyorum, ama en aktif ve gerçekten hayatla barışık, yıllardır çekilmiş sorunların üstesinden gelebilecek tarzda iyi niyetli yaklaşımları ürettik biz. Bu anlamda hiç bir şey üretmedik, yerimizde oturduk, sadece hayal ettiğimiz, düşlediğimiz bir birliğin içinde yer alacağız gibi bir konumumuz, tutumumuz, tavrımız olmadı. O nedenle kendimize güvenmemiz gerekiyor.

Ancak bu güveni sürekli motive edecek, geliştirecek bir araçtan yoksunuz. Açık söylemek gerekirse parti organlarımız, yönetim organlarımız bu anlamda birlik kongresinden bu yana iyi bir sınav vermedi. Önce kendi içimizde çeşitlilik içinde görüş birliği oluşturamamış parti olarak, yani kendimiz içimbirsey yapamadan, kendimiz için birsey üretmeden birlik içinde çeşitliliğin görüş birliğinin nasıl sağlayacağız. Bu sorunun cevabını veremeyiz. O anlamıyla parti organlarının mutlaka ve mutlaka partinin kurumlaştırılması doğrultusunda artık bugünden başlayarak hatta 5 Mayıs'tan başlayarak çok somut adımlar atması gerekiyor. Çünkü 5 Mayıs'a kadar yinede bunu özürlü gösterecek nesnel bir durum vardı. Hala yurt dışında partinin başkan yardımcısı, genel sekreter yardımcısı yurtdışında, partinin başkanı cezaevinde, genel sekreteri cezaevinde ortada bir MK var, politbüro var ama kendisi içinde tutarlı, kurumlaşmaz anlamında çeşitlilik içinde görüş birliği oluşturamamış ve gerçekte somutta iş üretiminde, somutta politika üretimine, kişilerin yan yana gelerek iş üretimine olanak bırakmayacak bir ortamda, partimiz bu güne kadar geldi. Ama şimdi yeni bir durum. 5 Mayıs itibarıyla partinin organları dediğimiz yani başkanlık, sekreterlik, MK dediğimiz, iste ayrılan yoldaşlarımız ~~kurumlaşmaz~~ olursa belki dönecekler görüşmeler sonunda, belkide dönmeyecekler ama sizinde dediğiniz gibi birlikte üreteceğimiz bir takım işler olacak yine o insanlarla. Bu anlamda partinin hızla kendini kurumlaştırması gerekiyor. Bu içinde bulunduğumuz psikolojik olumsuzluğu ortadan kaldıracak en önemli faktörlerden bir tanesi. Eğer bu ortadan kaldırılırsa bu baskıdan da kurtulmuş olacağız. Şu anda içinde bulunduğumuz baskı, birlik sorunuyla bağlı olarak sürekli içimizdeki yani şu anda TBKP'li olarak kendisini tarif eden yoldaşlarımızın bazılarında da geldiği gibi, efendim biz TBKP'liliği savunduğumuz ya da ortaya koyduğumuz, ya da onun yasallaşması doğrultusundaki politik eylemimize devam edersek kimden yalıtlanacağız. Diğer sol çevrelerden yalıtlanacağız. Marjinalleşeceğiz. Kime göre marjinalleşeceğiz. Dışımızdaki sol çevrelere göre. Böyle bir psikolojik baskı altındayız. Eğer parti gerçekten kurumlaşmasını tamamlayıp, partinin politik hattı doğrultusundaki politikaları tabii ki zenginlestirelim, günün koşullarına uyumlu hale getirerek geliştirerek yaşama aktarma konusundaki araçları mekanizmaları yaratabilirse bu elumsuz diye nitelediğim baskıda kendiliğinden ortaydan kalkacaktır.

O halde ben şu anda bizi psikolojik olarak baskı altında tutan yalıtlanıyoruz, marjinalleşiyoruz sözcüklerini terminolojiye uygun olarak değil, günümüz koşullarına uygun olarak yeniden tanımlanması gerekir diye düşünüyorum. açıklanması gerekir diye düşünüyorum da. Biz kime göre marjinalleşiyoruz? Ben kişisel olarak marjinalleşmeyi artık solun sola karşı marjinalleşmesi olarak değil çünkü biz onu açık olarak ifade ettik. Biz sola karşı olan bir politika izlemiyoruz. Solun içinde olan onu geliştirecek bir politika izliyoruz. TBKP kurulacak birliğin karşısında bir parti değil, onu bu anlamda yorumlamaya çalışanların yanlışlığına inanıyorum.

Eskiye bulabilmek için de onun sorumluluğunu duymak gerekli onun bir parçası gibi kendini hissetmek gerekli ve o bilinçle o yaklaşımla geçmişin muhasebesine girişmek gerekli. En ciddi eksikliklerimizden birisi de bu muhasebeye henüz yapamamış oluşumuzdur. Ama inanıyoruz ki, bu başvurudan sonra yasal Komünist Partisi kurulduktan sonra ki kongremiz iki şeyi gerçekleştirecektir. Yahut iki şeyin sembolü olacaktır. Birincisi, yasal komünist partinin ilk kongresi olacaktır. Bu büyük bir olay, şimdiden bunu söylediğim zaman heyecanlanıyorum. Yarım yüzyıllı aşkın bir süredir özgürlük yüzü göremiyen komünistler 70 yıl sonra ilk kez yasal kongrelerini yapacaklardır. Bu küçümenecek bir şey değildir. İkincisi ise geçmişle muhasebe her yönüyle yanıt veren bir şey olmayacak belki. En azından satırbaşlarının saptandığı geçmişe ortak bakışın ifade edildiği bir muhasebe olmak zorundadır. Kongre bir de yapılmadı diye düşünüyorum. Bu aynı zamanda Genel Başkanımızın da düşüncesidir. Sadece benim düşüncem değil.

- H.Ç :

TBKP'nin özellikle bizlerin de yurda dönüşü ile önüne koyduğu politika hedefler doğrultusunda birlik yasallaşma yenilenme belgisi ile öne çıktığı durumlarda önemli kazanımlar elde ettik. Geldiğimiz bu noktada gerçekten önemli bir noktadır. Bu kanımda belirtiyoruz ki, şimdi bu nokta birlik sürecindeki Ankara'da burada somut durumda söz etmek istiyorum:

TİP ve TKP birleşmesi ile birlikte başlayan süreçte iki politik hareketin tüm potansiyellerini TBKP içerisine taşıyamadık ve başta TBKP'nin kurulmasıyla birlikte o dönemdeki konum ve durumumuzdan daha olumsuz bir noktadayız. Bunu örgütsel anlamda söylüyorum ve bugünde Ankara'da yine böylesine önemli bir süreçte TBKP'nin demokrasinin kazanılması, sizin özgürlüğüne kavuşmanız, sizin şahsınızda ve örgütsel olarakta verdiği mücadele hiç yadsınmayacak bir gerçek, bunu bizim dışımızdaki dostlarımızda artık kabullendiğini ifade ediyoruz. Ancak bizim kendi içerimizdeki, TBKP'li olduğunu bildiğimiz ve TBKP'li olan kimi yoldaşlarımızın bizim çökümüze katılmayıp, bu örgütsel yapı içerisinde mücadeleyi, somutlaştırmayıp başka arayışlar yani başta söylediğim bireysel olarak bu sürece katılmanın gerekliliğini ifade ederek kimi yerlerde toplantılar yaptığını duyuyor ve biliyoruz.

Tabii bu TBKP'nin birlik sürecine katılmasını engellemiyor ama bir ölçüde de etkiliyor. Yani daha çoşkulu biçimde, daha fazla iş yapan bir örgüt görünümünde katılmamızı, bir ölçüde moral açısından da daha önceki bir sorunuzda ifade etmiştim. Moral açıdan da diğer yoldaşlar üzerinde bir etki yapıyor. Bütün bunlarla ilgili neler yapılabilir ? Biz doğrusu onlarla birlikte olmak istiyoruz. Bugün olmasa bile yarın o birleşik hareket içerisinde yine birlikte olmak durumunda kalacağız. Ancak bugün bizim kendi örgütsel anlamda üzerimize düşen görevleri yapmamız açısından neler önerirsiniz, neler düşünüyorsunuz ?

H. K.

Aslında sorunun yanıtı, sorunun içinde var. Dedin ki onlarla birlik olmak istiyoruz. Bunun gösterilmesi gerek. Ve düşünce de samimi olduğumuzun gösterilmesi gerek. Tek tek - onları tanıyor sunuz- ilişkilerde göstermek gerek. Onun ötesinde parti olarak yapmamız gereken şeylerde var tabii. Bunlar üzerinde ciddi olarak düşünüyoruz. Ama bu temel esas olacaktır, yani samimi olarak bizim birlik istediğimiz, sizlerin birlik istediğinizin gösterilmesidir. Şimdi bu açıdan daha iyi bir atmosfer var. Bu atmosferden iyi yararlanmak gerek. Zaman yitirilmeden o eski ilişkiler yeniden tazelenmeli, dostluk yoldaşlık ilişkileri kurulmaya çalışılmalıdır. Bu sorunun daha örgütsel açıdan çözülmesini kolaylaştıracaktır. Bize büyük ölçüde destek olacaktır. Kişisel ilişkiler kurulmalıdır bu çok basit gelecek; eskiden bir araya gelip yemek yiyor idiyse - örnek olarak söylüyorum - ve daha sonra bunu yapamaz hale geldiyseniz, ilk yapılacak şey gidip yemek yemek, çok basit ifadesiyle "kafaları çekmek" gerek. Sorduğun soru açısından belki sana çok basit gelecek ama az buçuk örgüt deneyi olan birisi olarak, bunun hiç de basit olmadığını söylüyorum. Onun ötesine gelince, ben öyle inanıyorum ki o yoldaşlarda alınan sonuçtan sevinçlidirler. Biz tahliye olduk ve bu tahliye basit bir tahliye olmadı. Yalnız bir mahkeme uygulaması olmadı, toplumsal bir olay oldu. Bundan sevinç duymamak elde değil, mutlaka yoldaşlarda seviniyorlar, bunu bile-rekte söylüyorum. Ama bunun ifade tarzı başka olabilir. Bu noktalar ortadan kolay kalkmıyor. Onun için yardım etmek, yardımcı olmak gerek. Tabii konuşacağız, yoldaşlarla oturup uzun boylu ben de baskanda birlikte konuşacağız. Bütün bunlar yani gereken ne varsa hersey yapılacak. Ama ille de şöyle beklentiler içinde

olmamakta gerek. Dün birlikte bir konuda beraber çalışıyordunuz, bugün yine aynen bunun olması gerek. Bu şart değil. Olmayadabilir. Eğer birlikte başka birşey yapabileceksek onu yaparız. Diyelim, - bunu sizde biliyorsunuz - bazı yoldaşlar yönetim görevi taşıyorlardı ve bugün taşıyorlar. Dönerlerse çok iyi olur. Ama dönmeyebilirler. Ama birlikte başka bir şey yapabiliriz. Unutmayın ki biz başka güçlerle birlik olmak istiyoruz. O zaman en yakınımızda olan - birlikte bir dönem mücadele ettiğimiz - yoldaşlarla ki; TBKP'nin temeli TİP-TKP birliğidir, herhalde bu yoldaşlarla daha yakın olmak zorundayız. Çünkü yarın daha başkalarıyla birlikte olacağız. Niye onlarla birlikte olmayalım. Yeterki katı ve biçimci olmayalım. Ben ille de şurda olmaları gerek, burda değillerse demek ki kafalar değişmedi gibi yorumlara girmeyeceğim.

SORU: M. V.

Şimdi sayın yoldaş, burada şöyle sorulacak bir nokta var. Bizim içinde yaşadığımız süreçte, yani ben partideki açıklıktan söz etmistim, gerçekten partimiz şimdiye kadar henüz hayal ettiğimiz ve varmak istediğimiz demokrasi, şimdiye kadar hiç bir dünya ülkesinde yoktur, bunu hiç sanmıyorum. Çünkü orada da, Örneğin Fransa İngiltere v.b. ülkelerde insanlar istemedikleri olaylarda nasıl polisle karşı karşıya geldiklerini yani, bir şeyi ifade etmeye kalktıklarında tepkilerini aldıklarını basın organlarından, TV'den izliyoruz. Ama bugün sosyalist ülkelerde yine de bu kadar köklü değişiklikler olduğu halde, yani gazetelerde yazıldığı gibi Romanya'da çok abartılıyor - 70.000 ölü sonra dediler 638 ölü. Ama inanıyorum ki Türkiye'de daha çok 141-142 için böyle bir tepki yaratırsak, ben binlerce insanın öleceğine inanıyorum. Örneğin bugün Kürt Halkı kendi varlığını ifade etmeye çalışırken hergün şu veya bu şekilde - yöntemleri doğru ya da yanlış o ayrı bir olay - binlerce insan ölüyor. Yani bizim demokrasi yaklaşımımız radikal bir demokrasidir. Bu anlamda da partimiz başta böyle bir yapılanmaya sahip olmalıdır. Yani partimizin yapısı, nasıl bir demokrasiyi istediğinin bir aynası olmalıdır. Örneğin ben partimizde bu kadar görüş ayrılıklarının netleştiğini görüyorum. Onbir yıldır parti üyesiyim. Bu kadar görüş ayrılıklarının, net ayrışım gösterdiği, biz birlikte Ankara'da diğer hareketlerle ilişki kurmak amacıyla bir komite kurmuştuk. Bu toplantıya Neşet Yoldaşımız katılmıştır.

Bu toplantıda kendisine " Yoldaş sen MK'sın ama senin söylediğin MK kararlarında yok. MK olmakla birlikte kendi kararlarınızı kendiniz çiğnemiyor musunuz " sorusunda anladım ki, böyle bir çelişki vardır. Ondan sonraki gelişmelerde bu çelişki çok büyük bir şekilde patlak verdi. Şimdi gerçekten olaylar böylesine MK'deki bazı yoldaşlara yansımıştır. Ama bana ve benim tanıdığım yüzlerce yoldaşa yansımadı. Gerçekten böyle bir işleyişle partimiz yenilenibilir mi, savundugumuz demokraside gerçekten samimi miyiz, yoksa hâlâ kadrolar partisi miyiz, yoksa proleterya diktatörlüğünü savunan bir anlayışla, ağzımızda yok yüreklerde var mı ? Gerçekten partinin demokratikleşmesine, 141-142'nin kaldırılması Kürt Halkının yok sayıldığı bir ortamda, Türk Halkı nasıl desin ki ben hürüm. Bu anlamda birbirlerine esittirler. Yapacağımız fiili müdahalelerle bu ortamı değiştire değiştire bizde demokratikleşeceğiz. Ama ilk başta partimizde açıklık ve parti sorunları MK'nin sorunu değildir. Ben de gelişigüzel MK'de bulunmamışım, ben de bulunabilirdim. Partimizin geçmişte yaşadığı polis operasyonlarında ve geçmişteki anlayışlarımızdan dolayı da bireyler de çok yıprandılar. Bu sorunları bir bütünsellik içinde, yapılabilecek çok şey var. Bunu MK basta MK yapmalıdır. Orda yenilenme başlamalıdır. Bir çok ortak düşünceye varıyoruz. Tartıştıkça daha çok ortak düşüncelere varacağız. Bence düşünceleride yeniden oluşturmak gereklidir. Biz Türkiye'nin yerini yeniden saptamak zorundayız. Türkiye dünya genelinde nasıl politikalar izleyecek. Halen NATO'ya hayır demek yetiyor mu ? Belkide NATO'da kalmak öyle bir rahat olacak ki NATO'da kalmak demokratik olmak anlamına gelecek. Bu anlamda çok köklü bir yenilenme gerekiyor. Siz diyorsunuz ki Marksizmin içini doldurmak, partimizi yenileyebilmek için yasallık ve yenilenme ilkelere parti önem vermelidir. Peki bu bağlamda partinin var olan MK'si dışındaki diğer örgütsel işleyişini saptayabilmek için neler yapılabilir. Partimiz öncü parti değil ama öncülük kavramını diğer demokrasi güçleriyle paylaşan en canlı organizma olmalıdır. Diğer sol'la olan ilişkileri güçlendirmek için onlarla sıcak diyalogu sağlamak için (ortak toplantı platformunun oluşması) sağlanmalıdır. Bunun en olumlu örneğininide ölüm orucu sırasında oluşturulan dayanışma göstermiştir. İşte öncülük anlayışı böyle olmalıdır. Geçmişte partinin savunduğu gibi, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin etme hakkı görüşünün geçerliliğini yitirdiğini görüyoruz. Bu bağlamda Leninizme saptanmakta natadır. Çünkü Leninizmin ulusal soruna bakış açısı

işçi sınıfının çıkarları yönündedir. Bu anlamda düşüncelerimizi tezlerimizi yeniden gözden geçirmek zorundayız.

H. K .

Son söylediğinden başlarsak, gerçekten yapmamız gereken çok şey var. Bunun için nereden başlayacağız, ne yapacağız sorusu habire kafaları kurcalıyor. Somuttan başlayacağız. İstenparti ister birey olarak katılımdan söz ediyorsak, hepimiz nerede işlevli olabileceğimize kendimiz karar vereceğiz. Bundan böyle bir futbol takımı, bir klüp tutar gibi tutmak söz konusu olmadığına göre, parti ister kurulacak olan parti ister TBKP olsun oraya katılacak insanlar kendi yerlerini ve işlevlerini belirlemek durumundadırlar. İşlevsiz bir kitle partisi olamaz. Marksist parti bence bu lafı söylediğinden itibaren aklıma geliyor. Leninizmi temel almak başka bir şey. Lenin'in düşüncelerinden bugün içinde yararlanabiliriz. Bizim sorunumuz yenilenme gerektirir dedik, bunu parti programında koyduk hatta somutlaştırmayada çalıştık. Fakat sonra orda kaldık, açmadık. Açmak derken parti yönetimi anlamında söylemiyorum. Herkes katılacak bütün bir parti, bu yenilenme nedir ? Marksist teori nasıl yenilenecek, nasıl yenilenebilir, bu tartışmaya girmedik. Bu arada belki pek çok yazıldı çizildi, Adımlar çıktı izleyebildiğimiz kadarıyla Yeni Açılım çıktı falan ama bunlarla işin özüne girilmiş değil bence. Bu yapılmadığı için sorunlar karşısında bir tutum almak bir bakıma sanki yenilenmenin işareti gibi göründü. Bir sorun karşısında şurda yer alanlar yenilenmiş, diğer tarafta yer alanlar yenilenmemiş oldu. Örneğin TBKP'nin varlığını savunanlar eski oldu, varlığına son verelim diyenler yeni oldu. Tabii bunun yeniyle eskiyle bir ilgisi yok. Şimdi olmadığını daha iyi görüyoruz. o zaman iste yenilenmede yöntem ne olacak, nasıl yenilenebilir Marksizm. Bunlar netliğe kavuşmadığı içinde, parti içi sorunlarda kolay kavranamadı, parti içi demokrasi kolay kavranamadı. Bir ara birey özgürlüğü diye bir kavram etrafında yenilenme ifade edilmeye çalışıldı. Yani herkes her istediğini yapar buna birey özgürlüğü dendi. Tabii bütün bunlar arayıştı, durup dururken çıkmadı. Bir arayışın ürünü olarak çıktı ve başlangıçta yeni düşünceler illede doğru düşünceler anlamına gelmez. Evet hep yeni şeyler söyleriz ve bu da gereklidir. Ama her yeni doğru demek değil, ve her doğrudan ille yeni olmak zorunda değil. Dünya dönüyor, bunu başka türlü nasıl ifade edeceksin. Bu her zaman geçerli ve zamanda doğru olarak söyleyebileceğimiz şeydir.

Her konuda kendimizi ille de yeni şey söyleyeceğiz diye bir baskı altında hissetmemek içinde bir neden yok. Böyle bir baskıyla yenilenemeyiz. Ama böyle bir baskıda oldu. Bunu da doğal karşılıyorum. Çünkü eskiden kopmak istiyoruz bu doğru. Çünkü o eskiye yanlışlar var. Bunun içinde içimizde psikolojik bir baskı hissetmemiz doğal. Ama unutmayalım ki, neyi yenileyeceğimizi büyük harflerle önümüze yazıp koymak gerekli. Onun içinde Marksist bir parti mi değil mi durumunun önem taşıdığını söyledin. Biz Marksizmi yenileyeceğiz, Marksist teoriyi yenileyeceğiz, peki bu yanlışlarımızdan söz ederken, herhalde kimse hayır diyemeyecek bir saptama yapıyoruz, diyoruz ki, Marksizm bilimden koptu. Bunun için yanlışlar ortaya çıktı. O zaman aynı yanlış tekrar etmek için Marksist teorinin yenilenmesinden söz ettiğimiz yerde bunun çok ciddi bir iş olduğunu hemen, kavramamız ve önümüze koymamız gerekli. Marksist teorinin yenilenmesine giremedik derken bunu yapamadık demek istiyorum, aynı zamanda. Ancak böyle bir çabayla doğru kavramları seçeceğiz. Böyle ciddi bilimsel girişimlerle, bu kavramlara dayalı düşünce sistemleri ortaya koyacağız ki Marksist teorinin yenilenmesine biz kendi katkımızı yapabilelim. Bunun kolay bir iş olmadığını herkes kavratsa, doğru kavramlar el birliği ve görüş birliğiyle ortaya çıkacaktır.

SÖRÜ: A. A.

Bu anlamda yine kurumlaşmanın, yani partinin kendi kurumlaşmasının iki temel aracında hızla yaratmak zorunluluğu var. Parti basını. Parti basını ne yazık ki bugüne kadar - yani birlik sürecinden öncesini tartışmak istemiyorum. Çünkü o daha başka tarihsel koşulların basınıydı - birliğin sağlanmasından sonraki parti basını iyi bir sınav vermedi. Biz hem kendimizi kendimize anlatamadık bunun motivasyonunu parti basınımızla sağlayamadık. Hemde yeni politikalarımızın, yeni öngörülerimizin geniş kesimlerce kucaklaşmasını, tanışmasını sağlayamadık. O nedenle parti basını bence bir motivasyonu yaratabilecek en önemli araçlardan biri haline getirilmelidir. Birlik konusunda öteden beri kişisel olarak savunduğum görüşü dile getirmek istiyorum. Ne denli güçlü olursak, yani herhangi bir politika biz demiyeyim yada TBKP ne denli güçlü olursa, ne denlikendi politikalarında ve kendi içinde tutarlı olursa, ne denli başka politikalarla birlikte politika üretmeye başlarsa, kurulacak birlikte o kadar sağlıklı olur. Bu anlamda tutarlı olmaktan ve politika üretmekten

vazgeçmemeliyiz. Aksi halde yarın kurulacak birlik partisinde gerçekten bir mozaik olmaktan çok uyumsuz değişik düşüncelerin yani düşünce anarsisinin yaşandığı bir birlik halinde ortaya çıkar. Ancak tutarlı politikalar bir yerlerde buluşabilir. Çünkü biraz öncede söylediğim bu parti su anda Türkiye'nin nesnel olarak gereksinim duyduğu bir partidir. Yani o parti Marksist partidir. Türkiye'de sosyal demokrat bir partiye gereksinim yoktur. Sosyal demokratlarda kendilerini geliştireceklerse onların partisi zaten var, kendilerini kendi partileri içinde geliştirsinler. Ama şu anda Türkiye'de politik olarak yelpazede, nesnel olarak gerçekten olması gereken, ülkenin ve dünyanın temel sorunlarını bugünkü şekliyle kavrayıp çözüme ve geliştirmeye yöneltecek parti Marksist Parti'dir. Tabii ki diğerleriyle birlikte. Fakat bizim ihtiyacımız ülkenin ihtiyacı olan yıllardırda dile getirilen olay budur. Ben o noktada çeşitlilik içindeki görüş birliğinin kendi içimizde sağlandıktan sonra birliğe bunun taşınması içinde bu kavramında metodolojisinin ortaya çıkarılması ve tanımlanması gerekir. Birincisi marjinalleşmenin ne olduğunun kavranılması, ikincisi bunedir çeşitlilik içinde görüş birliği hep söylüyoruz bunu fakat kesinlikle su ana kadar somut bir olayda adını pek de koyabilmiş değiliz. Yani görüş birliğine varmak mutlaka güzel bir şey ama aynı görüşteki insanların taktik açıdan ya da pratik açıdan bir işin bitirilmesi konusundaki görüş birliğine varması ayrı bir şeydir. Ben daha önceki söyleşilerimizde söyle tanımlıyordum. Önümüzü aydınlatan değişik projöktörler var. Bu değişik projöktörlerden biride biziz. Bağımsız Marksistler var, TSİP var. Onun dışındaki sol çevreler var. Ve bir ışık hüzmeleri veriyoruz, hepimiz kendi önümüzü aydınlatıyor. Ama bu ışık hüzmeleri nin kesistiği yerdeki aydınlık diğer yerlerden daha fazla yani fiziksel bir olay bu. İşte ben ancak böyle tanımlayabiliyorum. Bunu oraya taşımak, yani bunun mantığını da, metodolojisininide geliştirerek oraya taşımak gerekir. Bu bence bugünkü çözmek zorunda olduğumuz temel sorunlardan ikisi, biri kendimizin kuramsallaşması, diğeride gerçekten yönümüzü bu anlamda doğru belirleyip birliğe doğru yürümek. Yani bugünkü kazanımlarımız bizim istediğimiz kazanımlardır. Onu geliştirerek, ileriye taşıyarak yeni kazanımlar yani KM taşları dikmek zorundayız. Teşekkür ederim.

H. K.

Gerçekten de, çeşitlilik içinde birlik olsun, marjinalleşme sorunu olsun bunlar açılmaya muhtaç konular. Hemen bugünkü somut durumda bakarsak, bir taraftan toplumun desteğini kazanıyoruz. Asgari ölçüde sempatisini kazandık dediğimiz yerde gayet tabii marjinalleşiyoruz demek birbirleriyle çelişir. Kamuoyunun bu desteğini kazanıyorsak solda marjinalleşiyoruz demek çok tuhaf bir durum ortaya çıkarır. Çünkü o sol demek, toplum dışı bir şey diye tanımlıyoruz demektir. Mantıksal bir çelişki de vardır. Ben marjinalleşmeyi sayısal bir şey olarak görmekten çıkmak gerektiğini söylüyorum. Politika ile ilgili bir şeydir. Marjinallik eğer toplum somut güncel gündemine müdahale edici bir politikamız yoksa ne kadar büyük gücümüz olursa olsun biz marjinaliz demektir. Tersine daha ufak bir gücümüz fakat toplum gündemine, ülkenin gündemine, halkımızın gündemine müdahale edebiliyorsak orda bir gücümüz politikamız varsa o zaman marjinal değiliz demektir. Sırf örneklemek için söylüyorum, geçmişte TİP-TKP birlikte düşünelim o sayısal güçle düşünelim. 80 öncesinde göreceli olarak söylüyorum, şimdi marjinallik oysa bugün marjinal değiliz. Marjinalliği göreceli söylüyorum bugünde halen sol olarak kendimize marjinal diyebiliriz. Daha köklü değişimleri hedeflediğimiz zaman hala biz marjinaliz. Toplam sol olarak sırf derdimizi anlatmak için söylüyorum böyle yani 80 öncesinde marjinaldik. TİP ve TKP birlikte gücümüz olarak baktığımız zaman, ama şimdi belki daha az güçte ise başladık fakat marjinal değiliz. Marjinalliği böyle algılıyorum. Çeşitlilik içinde birlik bunu, Türkçe tam karşılayan bir sözcük bulunamadı hala konsensus çerçevesinde anlayabilmek lazım. Çeşitliliği anlıyoruz tamam yani farklı görüşler olacak o farklı görüşler birbirleriyle tartışacak. Peki sonra birlik olacak iş burada başlıyor. Birlik. Ne kadar birlik, nasıl birlik, ne birliği, ne derece birlik. Bu net olmadığı sürece bu laf boş bir laftır. Çeşitlilik içinde birlik nede birlik olacağız. Bir defa konsensusu tanımlamak gerek. Konsensus görüş birliği demek değildir. Konsensus bir iş yapmak veya bir durum yaratmak için görüş birliğidir. Genel anlamda bir görüş birliği değildir. O zaman ona konsensus değil de görüş birliği denirdi. Oysa konsensus, örneğin Türkiye'de 141-142'nin kaldırılması için görüş birliği olursa konsensustan söz ediyoruz, veya Türkiye'nin

demokratikleşmesinde rol oynayacağız, bu temelde anlaşalım dediğimizde de bir konsensustan söz ediyoruz. Demokratikleşmeden çok farklı şeyler anlayabiliriz. Demokrasiden de çok farklı şeyler anlayabiliriz. Ama eğer bu noktada anlaşabilmişsek bir konsensus var demektir. Bunun için her etapta önümüzdeki görevi somut tanımlarsak o görev etrafından farklı düşünceler kendisini özgürce ifade edebilir ama aynı zamanda birlikte sonuç alınabilir. TBKP aslında bir konsensus partisidir. Çünkü TİP-TKP birliği sonucunda oluşan TBKP birleşik bir partidir. Bu niteliği ile TİP'den ve TKP'den de farklıdır. TİP'de TKP'de, burada olumsuz anlamıyla söylemiyorum, monolitik partilerdi. Genel olarak monolitikliği olumsuz anlıyorum o ayrı, ama kendi kendi içinde bütün bir partiydi. Fakat sonra TBKP olunca farklı deneylerden, nedir farklı deney; TKP'nin illegal deneyi, TİP'in legal parti deneyi, en azından bu temelde bir farklılık vardı, bu farklılık TBKP içinde birleşti. Ama aynılaşmadı. Çünkü deney, alışkanlıklar öyle kolay değişmez. Yok olmaz. Bu farklılığa eğer konsensus mantığıyla bakmasaydık olumsuzluklar doğururdu. Ve doğurdu da bir yerde. Konsensus mantığıyla bakarsak olumlu- luklar doğurması gerekirdi. Ama bu olmadığı için ya da bunu yeterince yapamadığımız için olumsuzluklar doğurdu. Yasal mücadelede TİP deneyi özellikle bundan sonrada çok başvuracağımız bir deney. Ama aynı zamanda hala tam yasal değiliz. Burada da TKP deneyine başvuracağımız yanlar vardır. Ama bunları bir konsensus mantığıyla birleştiremediğimiz için bazen bir tarafa vurgu yapıldı, bazen öbür tarafa vurgu yapıldı. Bu da parti içi sorunlarda bir rol oynadı. Her seferinde somut işi, somut mücadeleyi tanımlarsak daha geniş parti olduğumuz zamanda konsensus anlayışı önemli olacak. Bu partinin temel taşı olacak. O zaman başarılı olur bu parti. Olmazsa gerçekten eklektik bir parti olarak kalma tehlikeside var yeni parti için. Somut iş dediğimiz zamansa öncelikle politika anlamak gerekiyor. Biz ne ürettik diye sorarsanız, geçmisten bu yana, yani somut politika ne demektir. Bunu anladık, öğrendik ve ortaya koyduk. Somut politika veya güncel politika, güncel durumda somut sonuçlar çıkaran politika demektir. Elle tutulan sonuçlar yaratan politika demektir. Şimdi biraz geçmişi hatırlayalım. 12 Eylül rejimini aşip demokrasiye geçebilmek için bize nasıl bir politika gereklidir. Bunu derken biz orada örneğin DYP'nin rolünü görmüştük ve bunu ifade etmiştik. Bunu ifade ettiğimizde

özellikle dışımızdaki radikal sol'dan korkunç saldırılara uğradık. Ama bugün geldiğimiz noktada, örneğin Demirel'in tutumuna bakarak, herhalde yanlış yapmadığımızı görebiliriz. Bu somut bir politikaydı. Hiç tereddütünüz olmasın. Demirel, bir dönem yasaklar kalksın hedefinde bizim kendisini Ecevit'i aktif bir şekilde desteklediğimizin farkındadır. (Yasakların kalkması mücadelesinde) Biz buna cesaret etmeseydik, günah işleriz diye korksaydık, böyle bir politikayı ortaya koymaktan, iste bugün-somut sonucu alamazdık. (Daha zor alırdık) Bence somut politika bu. Somut sonuçlar alan politika. Ama bu basit bir politika da değildir. Bu teorik temellerine inmeye çalışıp öyle ifade ettiğimiz bir politikaydı. Rejim karşıtı olmak, yani düşmanla, karşıtı o zaman ayrı bilmıştık. Bu yeni bir şeydi, yeni bir yaklaşımda. Bunu bugünde daha açık görebiliyoruz. Dünyanın değişmesinden, çağın değişmesinden sonra yani bunun karakterini gördükten sonra, toplum yaşamının her alanından şiddeti çıkar-malıyız derken bir bakış açısı değiştirmiş oluyoruz. Düşman bakış açısından çıkmış, daha çok karşıt bakış açısına gelmiş oluyoruz. Düşmanlık politikaları yerine, Türkiye'nin sorunlarının çözümüne alternatif politikalar üreten güçler anlayışına gelmiş oluyoruz. Yani bizim komünist partisi olarak sorunların çözümüne ilgili görüşlerimiz var. Bunlar alternatif bir görüş, neye alternatif , diyelimki bugünkü Özal hükümetinin ortaya koyduğu çözümlere alternatif. Bu seçenekler karşı karşıya ama eğer bunu bir düşman karşıtlık olarak ifade edersek seçenekten söz edemeyiz. Tamamen birbirini yıkmayı hedefleyen politikalardan söz ederiz. Bu anlamda demin söylediğim somut politikanın hemen altında değişen düşüncelerimiz vardı. Değişen teorik yaklaşımlarımız vardı. Yani kendimizi daha o zamandan başladığımız yenileme çabası vardı. Bu anlamda neyi ürettiğimizi böyle çok somut tanımlayabiliriz. Politik duruma müdahale politikasını ürettik. Her seferinde gündeme müdahale ettik, müdahaleyi nereden yapabileceğimizi gördük ve bunun tüm gereklerini yerine getirmekten kaçınmadık. İşte yoldaşlarımız git-tiler TUSİAD'la bile görüştüler, iş adamlarıyla. Bunu dün yapamazdık. Belki bugün hala yaptığımız için sol radikal kesimlerden eleştirenlerde vardır. Ama biz doğru yaptığımızı biliyoruz. Bundan biz etkilenmedik. Esas olarak onlara birşeyler anlatabildik.

Ne dediler onlarda ? 141-142 kalksın dediler. Demek olumlu birseyler çıktı sonuçta. Kurumlar yaratmak meselesine gelince ya da partinin kurumlaşması meselesine, bu tabii doğru ama biraz açmak gerek. Parti yönetiminin dünkü sorunlardan arınarak, partinin sorunlarını çözer hale gelmesi, gerçekten ilk yapılması gereken iş. Bizimde bu noktada kafamız açık. Burada başlıyoruz ise. Ama aynı zamanda paralel olarak bütün parti üyesi yoldaşlarımızın-ulaşabildiğimiz kadarıyla-görüşlerini alarak yapmak istiyoruz. İşte bu sohbetlerimizde bu anlamda pek çok şey saptıyorum. Kafamdaki deftere kaydediyorum. Şimdi kurumlaşmayı doğru açıklayamazsak, birlik olacağımız arkadaşlarımız, bunu pekala yanlış da anlayabilirler. Eğer doğru birsey yapıyorsak, yanlış anlasalarda, bunun doğrusunu anlatırız. Onlarda anlayabilirler. Kurumlaşma adımları atmak doğru ama madem ki biz birlik istiyoruz ve başka bir partiyle birlik olacağız o zaman söyle formüle edelim. Bu doğrudur. Gerekli kurumları yaratalım. Bugün bize ne gerekli. Elbette bir yönetim gerekli. Örneğin parti yönetimini güçlendirmeye çalışıyorsak bizi kimse eleştiremez. Çünkü biz partiyiz, yönetim-siz parti olmaz. Ama aynı zamanda söyle diyelim, oturup mesele beş yıl sonra bir günlük basın projesi koyarda bunun adımlarını şimdiden atarsak yanlış yaparız. Çünkü birlik olmak istiyoruz. O tür kararları orda almak gerek. Bize gerekli olan kurumları yaratmak adımlarını atacağız dersek, o zaman doğru formüle etmiş oluruz ve gerçektende öyle yapacağız.

SORU: Z. Y.

Bizim bu süreçte en büyük zorumluluğumuz toplumu dönüştürmeyi hedefleyen insanların birliği olarak bir araya geldiğimiz partiyi de değiştirmeyi, yenilemeyi hedeflemeliyiz. Biz aradaki duvarı yıktık, evde bir araya geldik ama bu evde nasıl yaşayacağız, nasıl kullanacağız konusunda farklı görüşler var. Kapıları kapatalım, pencereden girip çıkalım, bütün duvarları yıkalım duvarsız bir ev daha iyidir. Yani her şeyi tartışıyoruz biz. Bu büyük bir zorluk yaratıyor. Ama biz bu evde yaşamak istiyoruz. Bu evinde yıkılmaması gerek, ev yıkılırsa, bu evden de evdeki beraberliktende söz edemeyeceğiz. Şimdi tabii ki yenilenme, hem müdahale ederken hem yenilenme fakat bunun çerçevesini çizmekte zorluk çekiyoruz. Parti anlayışı, partide kurumlar olmamak, partide yönetim olmaması noktasına kadar varabiliyor.

Tartışmalarımız bu noktaya kadar varabiliyor. Çeşitlilik. Nereye kadar çeşitlilik. Yenileseceğiz bu neyin yenisi olacak ? Şöyle olmamalı, biz kurbağa isek, bu kurbağanın yenileşmesi olacak. Baska birsey olacak, öküze benzemekle olamayız. Şimdi bugün bence ihtiyacımız olan şey çerçeveler çizmektir diye düşünüyorum. Sizin açıklamalarınızda kimi çerçeveler var. Örneğin Marksizmin yenilenmesi, Marksist teorinin yenilenmesini ileri sürüyorsunuz. Ama yaklaşımlarımızda bunun dışına taşan yanlar var. Şu tartışılabilir: Biz yasallık başvurusunu yapacağız , ama parti il-ilçe örgütleri kurmamalıdır. Kongre yapmamalıdır. Bu ürkütebilir deniliyor. Biz çok daha önce belirlediğimiz hedefler konusunda bugün fikir birliğimizi belli bir çerçevedeki anlayış birliğini kaybetmiş durumdayız. Genel anlamda da olsa bu çevrelerle anlaşmak gerekir diye düşünüyorum. Partiyi yenileyelim derken bazen bakıyorum partiden birsey kalmıyor geriye. Bırakalım Marksist bir partiyi, geriye parti diye birsey kalmıyor. Ben, bu anlayış egemen olursa, kendimi hala bunalım hissedebilirmiyim diye düşündüğüm oluyor. O zaman neyi değiştireceğiz, nasıl değiştireceğiz, nereye doğru hedefleyeceğiz, nasıl düşüneceğiz, nasıl tartışacağız. Hersey söylenebiliyor, hersey tartışılabilir. Oysa biz birseyiz, geçmişten gelen bir hareketiz. TBKP'de noktalandı bu. Bizim TBKP'yi bir yere götürmemiz, yenilememiz gerekiyor. Büyük ölçüde sizin açıklamalarınızda sınırlar çizildi ama şimdi ihtiyacımız var: günlük tartışmalarda artık yenileşme faaliyetininde bütün üyelerin katılımı istendiğine göre hangi çerçevede yaklaşmalıyız. Bunun daha iyi somutlaşması gerekiyor. Bu yenilenme faaliyetinin amaca ulaşması açısından ya da yenilenelim derken eski ile birlikte yürümek için, dağılmamak için veya evi yıkmamak için bu çerçeveyi iyice tanımlamaya çalışmalıyız. Bu, düşüncelere sınır koymak anlamında değil. Ama Sosyal Demokratlarla bir farkımızın olduğunu düşünüyorum. Böyle görüşlerde var. Yani sosyal demokratlardaki birliği hedefleyen. Böyle yaklaşırsak şu anda çözemeyiz gibi geliyor bana. Hatta bazen düşünüyorumda tek bir partiye kadar varıyor. Ülkede neredeyse tek bir partiye, çeşitlilik bunlara varıyor. Nevzat Deringöl'ün bence bu konuda anlamlı bir tanımlamasının adını koymak gerek diyor. Baklagillersek bu baklagillerin çeşitliliği olmalı diyor. Yani patlıcanın baklagillerin arasında işi yoktur diyor. Bence bu çerçeveleri çizmekte, bu çerçeveler içinde tartışmakta yarar var. Böylece sonuca daha kolay

ulaşırız diye düşünüyorum.

H. K.

Evet ben o örneği biliyorum. Verdiğin örneği. Ama doğru bulmuyorum. Şu nedenle doğru bulmuyorum. Gayet tabii domates başka patlıcan başka. Ama biz her durumda birlik istiyoruz, birlik için aktif çaba harcayacağız. Onun bütün öğelerine dikkat etmek lazım. Psikolojik öğelerine varana kadar... Öyle bir örnek verelim ki, bu örnekte patlıcan kim, domates kim diye, kurbağa kim öküz kim diye sormamalı. Çünkü biz hakikaten birlik istiyoruz. Çok somut görmeliyiz, somut koymalıyız, yani birlik M-L temelinde mi yoksa değil mi? Böyle olmalı. Tabi örneklemek yararlı olsa da bazen zararlı oluyor. Bir de yenilenmeden söz edecek olursak; gerçekten bilimde günümüzde öylesine gelişmeler söz konusu ki, dün bildiklerimizin pek çoğunu değiştirmek zorundayız ki marksist teori de bilimsel temelde yenilenebilsin. Bugün bilimde en son gelişmeler nedir? sorusunun yanıtını bilmiyor isek teorik yenilenme temelinde konuştuğumuz herşey hava-cıvadır, boştur. Örneğin, marksist teorinin yenilenmesi adına konuşan kimi kalemler görebildiğim kadarıyla aşırı vurgu yapanlar ki ben buna ultra yenilenme düşüncesi diyorum- farkına varmadan eskiyi savunuyorlar. Şöyle anlatayım: Bizde de bizim dışımızda da teorik düşüncenin önemini yitirdiği sanısı içinde olan kimi ultra yenilenmeyi savunanlar var. Daha çok somut olguları yani bugünü dikkate alan gelecekle ilgili ise sadece belli bir takım ahlâki değerler ortaya koyan ve bununla yetinen görüşler var ki bu görüşler, teorik düşünceye yani teori kavramına karşı çıkıyor, artık teori denen şey kalmadı diye düşünüyor. Oysa bilimlerde bugün ortaya çıkan şey teori düşüncesidir. Çünkü pozitivist yaklaşımlar bilimde uzun süre egemen oldu, yakın zamana kadar da egemendi. Bu yaklaşımlar, bilimin gördüğünü gerçek sayıp, somut görüneni gerçek sayıp, olguyu gerçek sayıp bunun dışındaki düşünceye dayalı projeksiyonları metafizik sayıyordu. Oysa özellikle bilim ve tekniğin gelişmesiyle, dev adımlarıyla ilerlemesiyle gelecekle ilgili ve salt düşünceye dayalı olarak proje çizmenin zorunluluğu ve gerekliliği çok daha yakıcı olarak kavranmaya başladı. Bir kurgu film gibi gelecekle ilgili tasarımlar ortaya konmaya çalışılıyor. Makina tasarımıyla tutun da bir toplum tasarımıyla ve toplumun geleceği ile ilgili tasarıma kadar.

Bu gelişmenin temelinde yatan şey teori kavramının, teorik düşüncenin öneminin yeniden ön plana geçiyor olmasıdır. Ben kendimi, niye marksist olduğumu tanımlarken önce bu noktadan tanımlıyorum. Çünkü marksist düşünce hala teorik düşüncenin önemini koyan tek

sistematik düşüncedir. Bunu gördüğüm için Marksistim diyorum. Ne işçi sınıfı meselesi ne sınıf meselesi, tüm bunlardan önce Marksizm hala gelecekle ilgili bir toplum projesi çizme olanağını bana tanıdığı için kendimi Marksist sayıyorum. Şu ayrımlarda yapılıyor, elbette gelecekle ilgili bir sosyalizm projesi çizebiliriz, bu geçerlidir. Sosyalizm hala geçerlidir ama Marksizm ölmüştür. Tabii bu düşünceyi önsel (a priori) olarak reddetmiyorum ama bunu kanıtlayabilmelidirler. O gelecek sosyalizm projesini hangi teorik düşünceyle çizebileceğimizi göstermelidirler. Yok teori öldü diyorlarsa, olgulara dayalı açıklayabiliriz diyorlarsa, o zaman zaten gerçeği açıklayamazlar. Çünkü henüz o olguları görmüyoruz, yaşamadık. Ama belki yasayacağız. Bunun için teorik düşünce olanağını Marksizm bize veriyor. Herkesin düşüncesi soyuttan başlamak düşüncesidir. Somut önemlidir, politika önemlidir. Bu ayrı bir taraf ama gelecekle ilgili düşüneceksek, somuttan değil, bugünün verilerinden değil, soyut düşüneceğiz, bilimden çıkarak soyut düşüneceğiz. Marks'ı diğerlerinden ayıran temel ayrım bu noktadadır. Bunun için ben kendimi Marksist sayıyorum. Bunun için Marksist Teorinin, yenilenmesi koşuluyla, hala geçerli olduğuna inanıyorum. Bunun için önce neyi savunduğumuzu neyi yenilebileceğimizi iyi bilmek gerek. Ondan sonra iş daha pratik noktalara geliyor tabii, diyelim partinin yenilenmesi. Bir yerde çok soyut olan yenilenme meselesi teoriplanında güncelle geldiğimiz zaman çok somut olma durumunda. Neyi bırakacağız, neyi bırakmayacağız. Demokratik merkeziyetçilik: bu sorun bütün komünist partilerde tartışılıyor. Başkalarının ne yaptığı o kadar önemli değil. Biz kendimiz karar vereceğiz buna, ne anlıyoruz. Bize gerekli mi değil mi? Yenilenme tartışması yapılıyor. Şu an geçerli olan tüzüğümüzde çok yeni olan açılımlar vardı. Bunu tartışan yoldaşları dinlediğim zaman, tüzüğümüzde var olan açılımların farkında olmadıklarını gördüm. Ama tartışılıp duruyor, parti birbirine giriyor. Demokratik merkeziyetçilikle yetinelim mi, yetinmeyelim mi diye. Yetinmemiz gerektiğini biz çok önceden söyledik. Programa koyduk. Ama hala bu fark bilinmiyor, bilinmediği içinde bir yanıyla sonuç vermeyen bir tartışma oluşuyor. Biz o tüzükte, parti içi demokrasiyi, demokratik merkeziyetçilikten bütünüyle ayırdık. Bu şu anlama geliyordu: Biz demokratik merkeziyetçiliği gerekli

görüyoruz ama parti içi demokrasii için bunu yeterli görmüyoruz dedik. Parti içi demokrasiyi, demokratik merkeziyetçilikten ibaret olduğunu anlamamanın eski olduğunu daha o zaman ifade etmişiz demektir. Bunu daha da genişletebilirdik. Demokratik merkeziyetçilik bana göre partinin bir işleyiş ilkesidir. Yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ama parti içi demokrasi bu değildir. Parti içi demokrasi, demokrasiye genel olarak niye gereksinim var. Her şeyden önce parti üyelerinin bütününün parti yaşamına ve parti yönetimine katılabilmesi için, katılmak öncelikle düşünceleriyle katılmaktır. Parti politikasının belirlenmesi, üretilmesi için gerekliydi parti içi demokrasi. Çünkü yalnızca parti yaşamı geçmişte, karar almak ve uygulamak biçiminde anlaşılıyordu. Oysa öyle değil. Burada düşünce üretimi yok. Düşünce her zaman her dakika üretilmeli partide. Öyleyse sorun sadece karar almak ve uygulamak sorunu değil. Örneğin böyle bir toplantıda parti yaşamının bir parçası sayılmalı. Çeşitli biçimlerli, yöntemlerle parti üyelerinin, ülkenin temel sorunlarının çözümünde, marksizmin sorunları konusunda görüşlerini sürekli ortaya koymasına olanak veren platformlar oluşturmamız gerek. Henüz yok bunlar. Bunun sonucunda parti düşünceleri oluşabilsin, yeni düşünceler oluşabilsin. Diğer i ise oluşmuş bir şeyi partinin içinde nasıl örgütlere kadar gidecek ve örgütler bu düşünceyi nasıl karar haline getirecekler onla ilgilidir. (demokratik merkeziyetçilik) Ben şahsen bu olmadan da partinin varolabileceğini düşünemiyorum. Her partide bu ilke işler. Merkezi bir yapı yoksa, yönetim organı bağılı olarak alt organlar parti yok zaten. Hangi parti olursa olsun, isterse burjuva partileri. Ama bu varsa bunun demokratik çalışmasından söz etmiyorsan, o zaman burjuva partilerindeki durumla karşı karşıyayız demektir. Merkezi bir yapı var ama demokratik değil, oysa biz bu yapının demokratik olmasını söylüyoruz. Onun içinde demokratik merkeziyetçilikten söz ediyoruz.

SORU: A. A.

Yine birleşik parti ile ilgili olarak, tabii o en geniş platformların yaratılması tabii ki zorunludur, bizim programımızda çok açık ve net bir biçimde ve ayrı olarak bir cümle halinde ifade edilmiş, birliğin alternatifi yoktur diyoruz. Gerçekten bu hem TİP ve TKP'nin yarattığı birlik kendi içinde alternatifsizdir. Yani TKP kökenliler ayrı bir parti, TİP köken-

liler ayrı bir parti değil, yoktur. Hem de dışımızdaki en geniş anlamda Marksistlerin birliği anlamında da gerçekten alternatif bir birliği yok. Kisisel olarak ben bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum. 1960'lı yıllarda, o yılların politik hareketliliği içinde, genel anlamdaki günlük politikalara ve perspektifi geniş politikalar konusunda belirleyici olan bir gençlik hareketi vardı. Bütün dünyada Herbert Marcus'ten birazcık esinlenen yeni bir arayış, yeni bir aktivite, yeni bir konum kazanma hatta belirleyici olma anlamında toplumsal yaşamda bir gençlik hareketi vardı. Bugün günümüzde de bütün dünyada ve ülkemizde tabii ki ona bağlı olarak benzeri bir öne çıkışı, aydınlar bazında görmek olası. Yani dünyanın genel sorunlarının çözümlenmesi anlamında aydınlara büyük iş düşmektedir. Aydınların sorunların çözümü konusundaki düşüncelerini de ben yadsımak istemiyorum. Çünkü bütün dünyada aydınların rolü geçmişe oranla daha fazladır. Ülkemizde de böyle ama aydınlar artık nasıl düşünmeleri gerektiğini, neyi düşünmeleri gerektiğinin sorusunun yanıtını vermeden böyle bir öncülük deneyiminde, etkin yapıları içinde yer alma gibi bir role, işleve veya sorumluluğa soyunurlarsa aynı 60'lı yıllardaki gibi gençlik hareketinin düştüğü duruma çok yakın bir gelecekte düşecekler diye düşünüyorum. Bu anlamda, ister TBKP içinde olsun, o platformlar yaratılırken, ister birleşik parti içinde olsun kesinlikle ve kesinlikle partinin kucaklayacağı kitleleri veya parti içinde yer alacak unsurların eşit unsurlar olarak, parti çalışmalarına politika üretimine katılabilmeleri doğrultusunda bir takım araçları da yaratabilmek gerekir. O mekanizmaları yaratır ve katarsak sanıyorum daha doğru bir yere gider. Çünkü o tehlike şu tabii ki belki de ilk adımını aydınlar atacaktır ama süratle entellektüel düzeyde bir parti kulüp yaratılması gibi bir eğilim, sezi değil bu bir takım sonuçlardan yola çıkarak söylemek istiyorum, bir tehditle karşı karşıyayız. Yani Türkiye'de Marksist hareketin gelişmesi böyle bir durumlarda karşı karşıya tehlikeyle. O platform yaratılırken kanımca buna çok dikkat etmet gerekiyor. H. K.

Evet bu önemli hassas bir nokta ve olabildiğince açmamız gereken noktalardan biri. Çünkü sözünü ettiğimiz şey bir bakış açılarıyla yada bir yönden tehlike gibi görünebilir. Yani aydınların rolü sorunu. Çağımızdaki gelişmelerden hareket etmek gerek kanımca, entellektüel potansiyellerin, insanlığın entellektüel ya-

raticı rolü günümüzde arttı. İşçi sınıfının rolü özellikle batıda tartışılırken hep negatif açıdan bakılıyor, işçi sınıfının rolü azaldı derken. Bilinen üreten tip kalmadı deniliyor. Evet batıdaki gelişmede bu çok açık görünüyor. Ama modalyonun bir de öbür yüzü var. Buna karşılık işçi sınıfı, emekçi kesimler büyük ölçüde entellektüel potansiyellere sahip insanlardır. Onunla toplum yaşamına ve toplumun değişimine katılıyorlar. Geleceğe projeksiyon yapabilmek. Bunun rolü çok arttı. Bunun için bininsan bile yetmiyor. Kompütürler devreye giriyor. Nasıl bir gelecek olacak bunu anlamaya çalışıyor herkes. Çünkü gerçekten belirsiz. Olumlu yönleriyle de, olumsuz yönleriyle de belirsiz. Bilimsel teknolojik devrim olumsuz şeylerde getiriyor tabii. Gelecek mutlaka aydınlıktır gibi determinist bir yaklaşımla bakmak doğru değil tabii. Çok büyük kapasiteler, olanaklar getiriyor bilimsel teknolojik devrim ama nasıl kullanılacağına bağlı. Eğer insani ve akılcı kullanılırsa kuşkusuz çok şey kazanacak insanlık ama kötü biçimde de kullanılabilir. Ne olursa olsun, merkezinde ister tehlike diye değerlendirelim, ister avantaj diye, yeni bir olgu var. Entellektüel kapasitenin rolünün artması buna karşı durulamaz. Yani istesekte duramayız. Tersine bundan yararlanabilmek gerek. Aydınları diğerlerinden ayıran en önemli yan, entellektüel kapasiteye sahip olması. Kapasiteden söz ediyorum, olumlu yada olumsuz kullanımından değil. Nasıl kullanılacağı hem aydına, hemde aydının içinde yer aldığı toplumun şekillenmesine bağlı bir şey. Ya da parti söz konusuysa partideki anlayışa bağlı bir şey. Bunu yeni bir olgu olarak görüp incelemeye çalışalım bence. Tehlike veya avantaj diye bakmaktan simdilik çikalım. Çünkü tam olarak bizde bilmiyoruz. Bu kapasiteyi nasıl kullanmak gerekir. Ama kendi adıma diyorum ki bildiğim tek şey aydınların rolünün tüm dünyada ve bizde artmış olduğudur. Bu bence genel olarak iyi. Fakat olumsuz yanları da var. Bu olumsuz yan iki biçimde ortaya çıkabilir. Birincisi, bu rol çok abartılırsa çıkar. Entellektüel kapasitenin rolü hiç görmemezlikten gelinirse, bu bir tehlike diye görülürse o durumda ortaya çıkar. Çünkü var olan bir güç bu senin dışında da olsa bir islev görüyor. Sel gibi kanallize edilmezse etrafını yıkacak, edilirse durumu değiştirici bir gelişme olacak.

Türkiye'de somut konulursa 12 Eylül sonrasında sosyal konularda, bilimsel konularda çok önemli bir birikim ortaya çıktı. Aydınların yarattığı bir birikim ortaya çıktı. Zaten Marksizmin yenilenmesinde Marksist olmayan bilim adamlarının, aydınların da rolü vardır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

TKP MK GENEL SEKRETERİ H? KUTLU YOLDAŞ'IN

TKP'NİN 67. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ NEDENİYLE

"TKP'NİN SESİ RADYOSU"NDAN YAPTIĞI KONUŞMA:

Yoldaşlar, işçi ve emekçi kardeşlerim,
genç arkadaşlar...

Partimizin 67. kuruluş yıldönümünde sizlere seslenmekten büyük
sevinç duyuyorum. Merkez Komitemiz adına hepinizi en içten duygularla
selamlarım.

Bu yıl 10 Eylül'ü önemli gelişmelerin eşiğinde kutluyoruz. Komünist hareketimizin 67 yıllık tarihinin önemli bir dönüm noktasındayız. Önümüzde Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü var. Bildiğiniz gibi işçi sınıfımızın iki devrimci partisinin, Türkiye Komünist Partisi ile Türkiye İşçi Partisi'nin tek bir komünist partisi olarak birleşmeleri, tamamlanma sürecine girmiş bulunuyor.

Yoldaşlar,

Güçlü bir komünist partisi! Hedef budur. Türkiye'nin, halkımızın güçlü bir komünist partisine ihtiyacı var. Baştan beri çabalarımız bu hedefe yöneliktir. Şimdi TİP ile birlik sürecinin tamamlanmasıyla bu hedefe doğru çok büyük bir adım atılmış olacak. Bu birlik iki partinin ilkeli, ısrarlı ve sabırlı çabalarının ürünüdür. Komünist Partisi'nin güçlenmesi ve komünistlerin birliği için çabalar bundan böyle de aralıksız sürecektir. Ülkemizdeki her bir gelişme tekrar tekrar gösteriyo ki, güçlü bir komünist partisi olmadan ülkemizin ve halkımızın kaderini değiştirme, toplumsal ilerlemenin yolunu açmak olanaksızdır.

Şimdi 10 Eylül'de, komünist hareketimizin başlangıç yıldönümünde bütün yoldaşlarımıza sesleniyorum, birlik sürecini tamamlamak, komünist hareketimizi daha da güçlendirmek için her çabayı gösterin! İki partinin birliğinin önemine yalnız bugünün dar çerçevesi içinden değil, geleceğin geniş ufkundan bakın!

Dostlarım,

Biz komünist partisinin güçlenmesini ve komünistlerin birliğini, genel olarak devrimci solun güçlenmesi ve birlikteliği, ortak mücadelesi dışında, ondan ayrı bir süreç olarak düşünmüyoruz. Şimdi bütün devrimci sol parti, ~~xxx~~ örgüt ve gruplarla diyaloga girmek, kalıcı dostluk ilişkileri kurabilmek için çaba gösteriyoruz. Bütün devrimci sol güçler arasında karşılıklı saygı ve anlayışa dayalı, somut işbirliği ve somut tartışma üreten bir ilişkiler sistemi oluşturulabilirse, ortaya işçi sınıfı ve öteki emekçilerin, aydınların mücadelesi açısından büyük olanaklar çıkacaktır. Biz bu çabalarımızın öteki devrimci güçler tarafından yanıtızsız bırakılmayacağına inanıyoruz. Ayrı ayrı durduğumuzda, birbirimizin zararına güçlenmeye çalıştıkça, halkın güvenini kazanmanın olanaklı olmadığını inanıyorum ki, hepimiz görüyoruz. Şimdi sorun subjektif engelleri aşmayı, yeni bir anlayışla birbirimize yaklaşmayı başarabilmektir.

Komünistler bulundukları her yerde çevrelerindeki sol güçlerin dostluğu, diyalog ve işbirliği için aralıksız çalışmalıdır. Bu, günlük parti çalışmasının ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Ortak olan noktaları öne çıkarmak, bu noktalarda yoğunlaşmak, öteki noktalardaki tartışmaları işbirliğine zarar vermeden yürütmek, pratikte sonuç alıcılığı sınanmış bu ilkeyi ısrarla uygulamalıyız.

Türkiye'nin yeni, kendini yenilemeyi başarmış bir sol harekete ihtiyacı var. Ülkemizde ve dünyada koşullar değişti. 10 yıl, 20 yıl öncesinin koşullarında yaşamıyoruz. 10 yıl, 20 yıl önce oluşturduğumuz stratejilerle, uygulayageldiğimiz taktiklerle örgüt ve çalışma anlayışlarıyla bir adım olsun ilerleyemeyiz artık.

6 Eylül referandumunun sonuçları ve şimdi seçimler öncesinde karşı karşıya bulunduğumuz koşullar bunu hepimize göstermiş olmalıdır.

Devrimci solun ve genel olarak solun bu önemli politik olaydaki rolü ne olmuştur? Ne kadar aktif bir rol oynayabildik? Sol birikim

ne kadar seferber edilebildi? Bu sorular üzerinde çok ciddi durmalıyız. Sol çözümleri, sosyalizmi bir ütopya olmaktan çıkarıp, Türkiye topraklarında yaşama geçirmek istiyorsak, milyonlarca emekçinin gerekten umudu olacak bir politik mücadeleyi, bunu kökleştirecek bir sol politik kültürü bütün boyutlarıyla ortaya koymayı başarabilmeliyiz.

Sol güçler bugün politik yaşamda oynayabilecekleri rolün çok altında bir rol oynuyorlar, oysa sol birikim, sol potansiyel sol güçlerin kat kat daha etkili bir rol oynamasına elverişlidir. Sol güçler günün ihtiyaçlarına yanıt verebilen pozitif bir programla ortaya çıkmayı ve kendi aralarında kalıcı dostluk ve işbirliği ilişkileri geliştirmeye başaramazlarsa, mevcut potansiyel heba olup gidecektir. Referandum sonuçları böyle ciddi bir tehlike ile karşı karşıya olduğumuzu çok somut gösterdi.

Her birimiz öteki devrimci sol güçleri, sosyal demokratları eleştirebiliriz. Bunu yapmalıyız da. Ama sol birikim nasıl aktif bir politik güce dönüşecek, şimdi canlanan işçi eylemleri, gençliğin mücadeleleri, genel olarak demokratik hareketler nasıl sonuç alıcı bir rol oynayacak? Bu sorunların çözüme kavuşmasına katkıda bulunmadan yapılacak eleştirilerin hiçbir anlamı olmayacaktır. Her birimiz kendi eylemimizi, tutumumuzu savunabiliriz. Savunmalıyız da. Ama eylemimiz, tutumumuz güçlerimizi birleştirmeye böylece halkın eylemini yükseltmeye yaramıyorsa, ne kadar önemli eylemler yapsak da, bunun halkın davası açısından hiçbir anlamı olmayacaktır.

TİP ve TKP tarafından hazırlanan ve şimdi parti örgütlerinin tartışmasına açılan Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Program Tasarısı bütün devrimci sol güçlerin ilgisini şimdiden çekmeye başladığını görüyoruz ve biz bu tasarı üzerinde herkesle tartışmayı istiyoruz. Bütün yoldaşlarımız burada yeni bir sınavla karşı karşıyadır. Öteki devrimci güçlerle aktif ve yapıcı bir tartışma içine girmeyi başarmalıyız. Yeni görüşlerimizin tartışılması mutlaka sol

güçlerin diyalogunun gelişmesine hizmet etmelidir. Biz tutumumuzla bu amacımızda ciddi ve içten olduğumuzu ne kadar kanıtlarsak, öteki devrimci parti, örgüt, grup ve kişilerin program tasarısına yaklaşımı da o kadar ciddi ve içten olacaktır.

Bütün yoldaşlarımız şunu görmelidir? TBKP Program Tasarısını biz de tartışıyoruz, elbette tasarı üzerine çok şey söylenecektir, ama, bu tasarının yaklaşımları, işçi sınıfımızın ve genel halk olarak sol güçlerin toplumsal ve politik yaşamdaki ağırlığını artırmaya, solun kendisini yenileyerek potansiyellerini seferber etmesine yardımcı olacak, sonuç alıcı yaklaşımlardır. Şimdi referandum sonrası oluşan durumda bunları geniş sol güçlere gösterebilmek için sabırla çalışmalıyız.

Öte yandan program tasarısını özümseme-tartışma yöntemi de önemlidir. Eğer eski anlayışlarımızla tasarıdaki düşünceler anlaşıl-maya, irdelenmeye çalışılırsa sonuçlarımız başarılı olmayacaktır. Program tasarısı eski anlayışları yeni gerçeklerin ışığında eleştiri süreci içinde ele alınmalıdır. Bu nedenle şimdi partimiz içinde açtığımız, parti yaşamı ve parti çalışmaları ile ilgili tartışma yeni program tasarısının tartışılmasına sağlam bir zemin kazandırmalıdır. Çünkü şimdi süren tartışma parti yaşamımızı yenileyecek ve yeni bir ideoloji ile hamle için parti ortamını hazırlayacaktır. Böyle olmalıdır.

Yoldaşlar,

Bugün kuruluş yıldönümünü kutladığımız partimizin yaklaşık 70 yıllık tarihi olağanüstü zor koşullarda verilmiş özverili çetin bir mücadelenin tarihidir. Biz bu devrimci mücadele mirasına bütünüyle eksiksiz sahip çıkıyoruz. Her türlü saldırıya karşı savunuyoruz ve savunacağız.

Tarihimizdeki boş sayfalar, anılmayan insanlar kalmamalıdır. Bu konudaki eksiklerimizi hızla kapatmalıyız.

TKP tarihini, bu devrimci mücadele geleneğini bundan böyle de yaşatacağız.

Dışımızdaki sol güçler de bu tarih mirasına sahip çıkıyor. Bu olumludur. Ne kadar çok ilerici, devrimci parti, örgüt, grup, kişi bu devrimci miras ve geleneğe olumlu yaklaşırsa, biz buna o kadar sevinir ve bundan kıvanç duyarız. Bu aynı zamanda sol güçler arasında ortak politik kültür bağlarını güçlendiren onları birbirine yakınlaştıran bir olgu olarak değerlendirilmelidir.

Dışımızdaki sol güçler TKP tarihine yaklaşıırken, kendi ideolojik-politik bakış açılarına göre farklı yorumlara gidiyorlar. Bunu olağan karşılıyoruz. Önemli olan bu farklı yorumları, tarihin ortak miras ve geleneğinin, sol içi ortak davranış normlarının, ortak devrimci duygu ve heyecanların birleştirici çerçevesi içinde tutabilmektir. Bu konudaki farklı yaklaşımların tartışılmasını, ortak devrimci değerlerin, devrimci ahlakın belirlediği sınırlar içinde yürütüp yeni sentezlere ulaşabilmektir.

Şu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Bugün çok sayıda devrimci örgüt ve grup Mustafa Suphi'yi saygıyla anıyor ve kendilerini partimizin tarihinin şu ya da bu kesitiyle, şu ya da bu önderi ile özdeşleştiriyor. Ve biz, TKP'nin bugünkü kuşakları, bunu olumlu bir olgu olarak değerlendiriyoruz. Bu ülkemiz komünist ve sol hareketinin bir özgüllüğüdür. Bu özgül durumu, hiçbir üstünlük ve tekelcilik iddiasında bulunmadan geniş sol güçlerin birliği, mücadele arkadaşlığı için değerlendirebilmeliyiz.

Bizim partimizin tarihindeki iç tartışmalara yaklaşımımızda da mutlak olarak bir tarafı haklı görmek gibi bir ilkemiz olamaz. Yanlışsız, eksiksiz insanların, yanılmaz liderlerin tarihi değildir TKP'nin tarihi. Onların davranışlarında doğruların yanısıra zaman zaman yanlışlar, eksiklikler de olmuştur. ~~Geçmişteki~~ Geçmişteki parti içi tartışmalarda tarafların görüş ve tutumlarını varolan bu çelişkili-

liği ile değerlendirmeyi başarabilmeliyiz. Belirli dönemlerdeki Komintern görüşlerini de böyle yorumlamak doğru olacaktır.

Özellikle geçmişte parti içi tartışmaların bölünmelere yolaçtığı durumları bugün değerlendirirken, bugünkü deneyim ve bilgi düzeyimizden hareket ederek farklı tarafların olumlu bütün yanlarına sahip çıkmalıyız. Belirleyici olarak bu noktayı görmeliyiz. Aynı yöntemi partimizin geçmişte öteki sol güçlerle yaptığı tartışmaları, ya da öteki ~~markşist~~ sol güçlerin kendi aralarında yaptıkları tartışmaları değerlendiren de uygulamalıyız. Biz hakikatin peşinde koşuyoruz. İddiamız yanılmazlık değil, doğruları görebilmeyi başarmak olmalıdır.

Örneğin uzun zaman parti içinde Mustafa Suphi çizgisi ile Şefik Hüsnü ~~Değner~~ Değner çizgisini birbirlerine karşıymış gibi görme yanlışlığı yapıldı. Hatta birkaç kuşak boyunca bu temelsiz iddianın yol açtığı bölünmeler oldu.

Oysa Mustafa Suphi ve Şefik Hüsnü gibi partimizin kimliğini belirlemiş önderler arasında tercih yapmak ya da çizgilerini karşı karşıya ~~ya~~ koymak tarih açısından doğru bir yorum değildir. Üstelik bu devrimci sol güçlerin bölünmüşlüğü derinleştiren bir etken olmuştur. Gerçekte ise TKP tarihinin sürekliliğini sağlayan en önemli ^{bir} halka bu iki önderin birbirini izleyen ^{ilkesel} ve programatik bütünselliğidir.

Şimdi tarihimizin sürekliliğini sağlayan diğer önemli bir halkayı TKP ile TIP'in birleşme sürecinin tamamlanması perçinleyecektir. Bu birleşme aynı zamanda ~~da~~ yakın tarihe bütün ayrıntılarıyla ışık tutabilmek için daha elverişli olanaklar sağlayacaktır. Birleşmiş tek parti olarak Örneğin 60'lı yılların gelişmelerine bakışımız, ayrı ayrı bakışımızdan daha olgun ve gelişmiş olacaktır. Bu yöntemsel doğru tüm diğer devrimci sol için ortak tarihe bir bakış geliştirmek açısından da geçerlidir. Örneğin şimdi birçok dergide ~~da~~ 60'lı 70'li yılların gençlik hareketlerinin tarihi yazılmaya çalışılıyor. Daha çok farklılıkların vurgulanmaya çalışıldığı ~~ve~~ bu yaklaşımların

demokratik gençlik hareketi içindeki ayrılıkların daha da derinleşmesini getireceği endişesini taşıyoruz. Oysa eğer devrimci sol güçler kendi aralarında diyalog ve ortak davranış biçimleri geliştirme sürecine girerlerse, devrimci tarihe birlikte sahip çıkmak ve bu tarihe ortak bir yorum getirmek kuşkusuz daha kolay olacaktır ve böylece tarih hakkındaki bugünkü ve gelecekteki mücadelemizi güçlendiren canlı bir etkene dönüşecektir.

Yoldaşlar,

Önümüzde zorlu bir dönem var. Barış ve demokratik yenilenme için mücadelenin perspektifinin somut belirleneceği bir döneme giriyoruz. Merkez Komitemiz 6 Eylül referandumunun sonuçlarını önümüzdeki günlerde geniş bir şekilde değerlendirip MK 7. Plenumu kararları ışığında önde duran görevleri saptayacaktır. Ama şimdiden şu söylenebilir: Referandum sonuçları, genel seçimlerde bir demokratikleşme sürecini başlatmanın olanaklarını artırmakla birlikte, bu olanakları gerçekleştirmenin son derece zor olduğunu da gösterdi. Bugün partimizin 67. kuruluş yıldönümünü kutlarken, önümüzdeki zor mücadele döneminin ağır ve sorumlu görevlerini üstlenmeye hazır olmak en önemli sorundur. Şimdi her çaba buraya yönelmelidir. Bunu başaracağımıza olan inanca hepimize en iyi dileklerimle selamlarımı sunarım.

SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİ

- 1- Sosyalist sol neden bu kadar çok bölündü? Bugün bile 20'den fazla grup ve parti adı saymak mümkün. Bölünmeler kaçınılmaz mıydı? Uluslararası sosyalist hareketteki kutuplaşma bölünmeler üzerinde nereye kadar etkili oldu? Önümüzdeki dönemde sosyalist sol hangi temel noktalardaki farklılaşmaya göre saflaşacak? Yani temel tartışma konuları ne olacak?
- 2- Birçok grubun içinde "sosyalistler nasıl birlik olmalı" tartışması yapılıyor. Birlikten somut olarak ne anlıyorsunuz? Grup ya da parti adı vererek, "biz şu şu gruplarla aynı parti çatısı altında bir araya gelebiliriz" diye açık tespitleriniz var mı? Örneğin, bir Doğu Perinçek ile, bir Mihri Belli ile, bir Özgürhan Müftüoğlu ile, bir Dursun Karataş, bir Mahir Sayın ile ve bir Metin Güngörmüş ile birlikte olabileceğinize inanıyor musunuz? Yada hiç birleşmeyi düşünemeyeceğiniz grup sözkonusu mu?
- 3- Birlik için vazgeçilmez saydığınız koşullar nelerdir?
- 4- Önce TKP ile TİP birleşti. Şimdi TSİP ile birleşiliyor. Sizin solda birlik modeliniz bu mu? Yani, öncelikle birbirine yakın grupların bir araya gelmesi mi?
- 5- TBKP'nin yasallaşmasını istiyorsunuz. Ancak, daha 1987 Nisan'ında Sosyalist Parti'nin yasal olarak kurulması çalışmalarını eleştiriyordunuz. Hem solu böler, hem de Türkiye'de yanlış bir şekilde demokrasi olduğu ~~ve~~ düşüncesini doğurur diyordunuz, (Yeni Gündem). O günden bu yana ne değişti de yasallık için böylesine isteklisiniz?
- 6- TBKP adına yapılan açıklamalarda, TBKP'nin yasal olarak kurulabilmesi için zeminin yaratılmasıyla yasal bir partinin kurulması amacının bir biriyle gelişmediğini söyleniyor. Ancak, görünen o ki, TBKP yasal bir partiyle gelişmediğini söylüyor. Ancak, kendisinin yasal zemine çıkmasına daha fazla ağırlık veriyor. BİRLEŞECEĞİNİZİ ilan ettiğini TSİP ise önce yasal parti diyor. Sonuçta bu iki ayrı tutumu nasıl uzlaştıracaksınız?
- 7- TKP yasallaşmak için neden bu kadar bekledi? Demokratik ve anayasal olanaklar 1980 öncesinde daha elverişli değil miydi? Üstelik, sosyal ve sınıfsal mücadele bakımından 1980 öncesi daha hareketliydi.
- 8- TKP'nin yasal platforma çıkması konusunda ilgili olarak, bazı sol çevrelerde dile getirilen bir eleştiriyi aktarmak istiyorum: "TKP, ANAP hükümetiyle önceden anlaştı. Aralarında bir pazarlık var. Genel reterlerin dönüşü ondan sonra gerçekleşti. Bir süre sonra TKP yasal kazanacak. ANAP da, tam üye olmak istediği AT'ye dönüp, işte bizde demokrasi var diyecek." Çok kaba bir şekilde aktardığım iddialarla ilgili açıklamanız olacak mı?

8- Bugüne kadar bir tek TSİP ile yaptığınız birlik görüşmesinin sonuçları açıklandı. Eğer sakıncası yok ise, halen birlik için hangi grup ya da partilerle görüşmeler yapılıyor, ya da görüşmelere başlamayı düşünüyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

9- TBKP için dile getirilen bir eleştiri daha var. Şöyle deniyor: "Birlik için çalışmayı, politik mücadeleden ayrı düşünmek mümkün değil. Ancak TBKP öyle yapmıyor. Birliğin üstten yürütülen pazarlıklarla olacağını sanıyor. TİP ve TSİP ile birleşmede böyle oldu. Bu, Marksist değil." Bu tür eleştirilere ne diyorsunuz?

10- TBKP Program Taslağı'nı ilan ettiniz. TSİP ile birleşme açıklamasında bu programın kesin olmadığını, yeniden görüşüleceğini ~~asxk~~ duyurdunuz. TSİP ile birlikte programa son şeklini verdiniz diyelim. Bundan sonraki muhtemel birlik görüşmelerinde, programınızı yeniden tartışmaya açık ~~xxxxxxxx~~ olacak mısınız?

11- Tekrar yasallık ve yasal partikonusunda dönmek istiyorum. Yasallık kazanılmadan önce de yasal bir parti kurulmasına kapalı olmadığınız anlaşıyor. Bu durumda, yani yasal bir parti kurulduğunda, TBKP ne olacak? İki ayrı yapı mı sözkonusu olacak?

12- Geçmişte sosyalist gruplar arasındaki ilişkilerde çok gergin dönemler yaşandı. Gruplar arasındaki çatışmalarda yaralanmalar, ölümler oldu. Ayrıca, gruplar arasındaki ideolojik ve siyasi polemikler ~~genellikle~~ genellikle küçültücü ve suçlayıcı bir üslupla yapıldı. Şimdi bir yumuşama görülmüyor. Siz tutumunuzda kendi payınıza ne gibi değişiklikler yaptınız? Gruplar arası ilişkiler nasıl olmalı?

13- Türkiye'de bazı sosyalist çevreler, TKP-TİP-TSİP çevresinde 1980' sonra ortaya çıkan yeni tutum ve politikaları Gorbaçov'a bağlıyor. Si değerlendirmeniz nedir?

SOSYALİST DEMOKRASİ

1- Sosyalist demokrasiden ne anlıyorsunuz? "Sosyalist ülkelerde de çok partili siyasi hayat olmalı" görüşleri var. Hatta, "burjuva partileri de serbestçe faaliyet gösterebilmeli" diyenler bulunuyor. "Seçimleri kaybedersek, iktidarı devretmeliyiz" fikri de bazı gruplarca kabul ediliyor. Sizin düşünceleriniz ne yönde?

2- Yine bazı gruplar, "iktidarda ya da muhalefette olsun, Marksist partiler içinde farklı fikirleri savunan kanatlar bulunabilmeli" diyor. Siz, hizip ya da kanat özgürlüğü için ne diyorsunuz?

3- Sosyalist demokrasi ve parti içi demokrasi konusunda birlikte Stal konusu da tartışılıyor. Kimi gruplar Stalin'i reddediyor, bazıları da "ciddi hataları olmakla birlikte esas yönü doğrudur" görüşünde. Stalin esas olan yön nedir?

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ

ULUSLARARASI SOSYALİST HAREKET

1- 1990 öncesinde Türkiye solu da, uluslararası sosyalist hareketteki kutuplaşmalara göre bir ayrışma yaşadı. Şimdi bir yumuşama dönemine girildiği görülüyor. Uluslararası sosyalist harekette 1960'lara doğru su yüzüne çıkan bölünme ve kutuplaşma için geçmişte ne düşünüyordunuz, şimdi geçmişe bakışınız nedir? Bu konuda "haklı-haksız", "doğru-yanlış" ayırımı yapmak mümkün mü? Şimdi, hem dünyada, hem de Türkiye'de yaşanan yakınlaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

2- 14 kadar ülkede Marksist partiler iktidar oldu. 40 yılı bulan bir uygulama tecrübesi yaşandı. Size göre en başarılı ya da başarısız uygulamalar hangi ülkelerde görüldü? (Geçmişteki değerlendirmeniz nasıldı?)

3- Bazı gruplar içinde şu tip değerlendirmeler yapılıyor: "Üçüncü Enternasyonal tek tek ülkelerin partileri için program tespit edip direktif veriyordu. Sovyetler Birliği Komünist Partisi 'ağabey parti' konumundaydı. Bu, daha sonra da belli ölçüde sürdü. Benzer şeyleri ÇKP ve AEP ile bunlara yakın partiler arasındaki ilişkiler için de söylemek mümkün." Siz bu eleştiriler için ne düşünüyorsunuz? Size göre Marksist partiler arasındaki ilişki nasıl olmalı?

4- Yine bazı gruplar Varşova Fakti ordularının Çekoslovakya'ya, Sovyet ordusunun Afganistan'a, Vietnam ordusunun da Kamboçya'ya girmesini şiddetle eleştiriyor. Sizin geçmişteki ve bugünkü değerlendirmeniz nedir?

5- Bazı gruplar Marks, Engels ve Lenin dışında, sosyalist liderlerden bir kısmını kabul ediyor, bir kısmını da reddediyor. Sizin Mao, Troçki, Enver Hoca, Kastro gibi liderler için özel bir değerlendirmeniz var mı?

6- Sosyalist ülkelerin hemen hepsinde bir reform ve değişim rüzgarı esiyor. Gorbaçov'un Sovyetler'de, Deng Şiao-ping'in Çin'de başlattığı ve Doğu Avrupa ülkelerinde de görülen reformlar için ne düşünüyorsunuz?

7- Batılı ülkelerdeki Marksist partilerde bir gerileme ve küçülme yaşandığı belirtiliyor. Üçüncü Dünya ülkelerinde de, Sandinistler hariç, Marksistlerin önderlik ettiği güçlü bir hareket yok deniyor. Bunlara ve sosyalist ülkelerdeki reform çabalarına dikkat çekilerek, "sosyalizm krizde" görüşü savunuluyor. Sizce bu tespit doğru mu? Kriz tespitine katılıyorsanız, sosyalizm bunu nasıl aşabilir?

8- Batılı ülkelerde çevreci partiler ciddi bir kitle desteği buldu. Eski den Marksist partileri destekleyen birçok çevre şimdi, çevrecilerin yanında. Marksistler çevre sorununa neden bu kadar uzak durdular?

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YENİ DÖNEM

- 1- Kendi geçmişiniz ve Türkiye solunun geçmişiyle ilgili (1960 sonrası için) bir muhasebe yaptınız mı? Buna göre hangi temel konularda hata yapıldı? Deyim yerindeyse, günah ve sevap hanesinde neler var? Şimdi, hangi temel konularda geçmişten farklı düşünüyorsunuz? (Henüz tam bir muhasebe yapmamış olsanız bile, süren tartışmaların ışığında hangi konularda yeni anlayışlara vardınız? Ne gibi yeni eğilimler ortaya çıktı? En azından kişisel yaklaşımınız ne yönde?)
- 2- Kürt meselesinde ne düşünüyorsunuz? Kürt gruplarının hepsi ayrı örgütlenebilir ve ayrı devleti savunuyor. Sizin yaklaşımınız nedir? Başta PKK, Kürt gruplarını nasıl değerlendiriyorsunuz (Türkiye kökenli olanları)?
- 3- Türkiye nereye gidiyor? Yeni bir krize mi giriyor, yoksa krizden çıkışı mı yaşıyor? Yakın bir gelecekte darbe ihtimali görüyor musunuz?
- 4- Dünyadaki gelişmeleri değerlendirdiğinizde, vardığınız sonuç ne? Tımaşama mı, bunalım mı? Dünyadaki gelişmeler Türkiye'yi nasıl etkiler?
- 5- Bir zamanlar soldaki bölünmelerde önemli rol oynamış iki konu var. Türkiye kapitalist mi, yarı feodal mi? Buna bağlı olarak, Türkiye'nin günündeki adım mıdır? Dünyadaki gelişmeler Türkiye'yi nasıl etkiler? konuya geçmişte nasıl bakıyordunuz, şimdi nasıl yaklaşıyorsunuz?
- 6- Türkiye'deki İslamcı hareketleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Bunlarla bazı konularda ittifak yapabilir misiniz? Dinci partinin kurulması yasaklayan 163. maddenin kaldırılması konusundaki tutumunuz nedir?
- 7- Bazı sosyalist gruplar, askeri darbelere set oluşturur düşüncesiyle AT'ye tam üyeliği destekliyor. AT ve NATO politikanız nedir? Geçmişte nasıl oldu?
- 8- Mevcut koşullarda nasıl bir mücadele çizgisi savunuyorsunuz?
- 9- Yurt dışındaki sosyalistlerin dönüşü konusunda görüşünüz nedir?
- 10- Sosyalizme barışçı geçiş konusunda değerlendirmeniz nedir?
- 11- Türkiye'nin gündeminde cumhurbaşkanı seçimi gibi önemli bir konu. Özal'ın yanı sıra, Evren'in de aday olabileceği söyleniyor. Sadece iki aday olsa, sizin tutumunu ne olur?
- 12- Sağda liderlik için Özal ve Demirel yarışıyor. Size göre kalıcı olan hangisi? Size kalsa hangisini tercih ederdiniz?
- 13- Önümüzdeki aylarda yerel yönetim seçimleri var. Siz hangi partiye oy verilmesini isteyeceksiniz? Belli yerlerde bağımsız adaylar çıkarılmasını önerir ya da aday çıkarmayı düşünür müsünüz?

Geçmişin değerlendirilmesi ve yeni dönem/2

- 14- İki sosyal demokrat parti SHP ve DSP'nin yürüttüğü muhalefeti nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 15- Size göre Türkiye'de hangi partiler ve güçler demokrasiden yana, hangileri karşısında? Ad olarak belirtebilir misiniz?
- 16- İşçilerin sendikal birliğini Türk-İş'te mi, yoksa yeniden açıldıktan sonra DİSK'TE mi görüyorsunuz?
- 17- Türkiye ile Yunanistan arasında, Kıbrıs dahil, pek çok sorun var. Bu sorunlara Papandreu mu, yoksa Özal mı daha gerçekçi yaklaşıyor? Çözüm nerede?
- 18- Türkiye için bir de Ermeni sorunu var. Ermenilerin, "1915 soykırımı kabul edilsin"den başlayıp toprak talebine kadar uzanan bir dizi istekleri var. Türkiye bu soruna nasıl yaklaşmalı?
- 19- Türkiye'de enflasyon yüzde 100'lere yaklaştı. Çalışanların reel gelirlerinin son 10 yıl içinde yüzde 50 azaldığı belirtiliyor. Birçok ekonomist ve politikacı, Türkiye'nin gelir dağılımı en bozuk 10 ülke arasında olduğunu söylüyor. Ama buna rağmen ANAP, seçmen tabanında üçte birlik destek bulabiliyor. Halk, bazı Üçüncü Dünya ülkelerinde olduğu gibi sokağa dökülüyor. Bu olguyu nasıl yorumluyorsunuz? Acaba, gelir dağılımı sanıldığı gibi bozulmadı mı? Halk, enflasyona karşı, henüz açıklıkla görülemeyen bazı koruyucu mekanizmalara mı sahip?

Demokrasi : Arayış Dönemi sonrasında ilk bu konu gündeme geldi. Demokrasiyi kazanmak için neye deye gerekiyordu. Önce bunun için başka güçlerle birlik - kiminle birlik? Sonucu gündeme geldi. TİP-TKP birleşme süreci, TİP ile Halkın bu temelde gelişi. Buna ~~sol~~ komünistlerin birliği diğelim. Bu sırada DYP'ye de partiler demokrasi bağlanmış da talepler ortaya atılıyorlardı. Yapığımız analizler sonucu hiç bir politik gücün tek başına Türkiye'nin sorunlarına çözüm getiremeyeceğini gördük. Böylece demokrasi, bugünden demokratik bir çıkış yolunun bulunması, ~~ve demokrat~~ gerici - millîtarist politikaya demokratik bir alternatif sunma olarak bizim ağımdan gündeme geldi. Üstelik bugüne dek Türkiye'de demokratik, katilmerci yapılar hiç düşünülmedi. Sivil toplum üzerinde düşünmeye ve Gramsci'nin yaklaşımlarının uygulanmaya başladık. Öte yandan topluma demokratik bir alternatif öneren bir partinin kendisinde demokrasi eksikliği yer almalıydı. Parti rei demokrasinin mutlaka norm olması gerekiyordu. Yoksa bir de diğer bir olan bir parti olamazdı. SBKP'nin 27. Kongresi'nden sonra bu parti tarafından geliştirilen yaklaşımlar, bizim demokrasiyi evrensel olarak geliştiren çözüm birimi olarak algılamamıza yardım etti. Sonuçta demokrasi, TBKP

(2)

İçin hem bugünden itibaren, hem de sosyalizme yönelme mücadelesinde, hem de sosyalizmde kuruculuğu aşamasında stratejik bir anlam kazanmıştır.

Bağış : 1980 askeri darbesinden sonra Türkiye Amerikan yönetiminin o günlerde uygulayacağı saldırgan ve maceracı politikanın bir aracı haline geldi. Birlikte komşularla ilişkilerimiz gerginleşti. TİP ve TKP ile birlikte bizim yola çıkacağı tehlikelere maruz ettik. Fikrilerimiz başka politik görüşler tarafından da savunulmaya başlandı. Ancak tehlikeden bütün bağış ve ulusal çıkarlardan yana olan görüşlerin birliği ile önlenebilir. Bu koşullarda bağış, Ulusal Güvenlik ve Ulusal Egemenlik ~~Alternatifi~~ ^{komünarda} ~~alternatif~~ koymak gerekiyordu. NATO konusunda, güvenlik konusunda, Ortak Pazar konusunda yeni yaklaşımlar oluşturmaya başladık. SBKP'nin 27. Kongresi bize bu alandaki çalışmalarımız açısından da cesaret verdi. ^{sitakerlanma} Türkiye'nin saldırgan-militarist bağışın savunulması, politikalarına araç olmaması, TBKP için ~~star~~ stratejik bir hedefler. Bu nedenle programımız "Bağış ve Demokratik Yenidenleme"

Ekonomi:

Özel taraftan terkil edilen

IMF istekleri doğrultusunda politika

Önlemler:

- sürekli devalüasyon (Türk Lirası dolar karşısında 8 yılda eski değerinin kırkta birine düştü)
- ücret ve maaşların reel olarak düşürülmesi (sekiz yılda eski seviyesinin yarısından daha düşük düzeye indi!)
- Sanayi ve tarıma uzun yıllardır devlet sektörü aronkijıyla yapılan sübvansiyonlar kaldırıldı.
- Serbest faiz politikasına geçildi, faizler çok yükseldi (kredi faizleri 100'de 90'ın üstünde!)
- Bazen altyapı yatırımları dışında yatırımlar durdu.
- İthalat (lüks tüketim dahil) serbest bırakıldı
- İhracata yoğun sübvansiyon başladı

Sorunlar

- İç pazar ~~da~~ daraldı
- İşsizlik hızla artıyor
- İhracat önemi ölçüde arttı (8 yıl öncesinin 3 mislinden fazla)
- Enflasyon önlenemedi (şu anda % 80 den fazla)

Dış ticaret açığı sorunu çözülünemedi

Dış borçlar önemi ölçüde arttı ve borç ödeme yükü de ağırlaştı.

- İç borçlar da önemi ölçüde arttı.

ekonomi (devam):

şu anda en yakıcı sorunlar

Enflasyon

Dış borç yükü

İşsizlik

İşin ilginç yanı 8 yıl önce Özal ekonomisinin başına gettiğinde de en yakıcı sorunlar bunlardı.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Afgan

Afganistan meselesi de yeniden deęerlendir-
mek ihtiyaını hissettiğimiz meselelerden
biridir. SBKP'nin ve Afganistan demokratik
Halk Partisinin Afganistanda savaşı sona
erdmek için atılan adımları benimsiyoruz.
Nisan ayında yapılan anlaşmaya bütün taraf-
ların saygı göstermelerini istiyoruz.

Öte yandan, sekiz yıllık gelişmelerin ışığında
görüyoruz ki, bu tür sorunlara askeri yöntem-
lerle bir çözüm bulunmuyor. Tersine, askeri
yöntemler sorunların çözümünü daha da zorla-
ştırıyor. Bu yüzden politik çözümler aramaktan
başka seçenek yok. Şunu da ekleyelim
ekleyeyim: Bizim bu tebit, yani sorunlara
politik çözümler bulma zorunluluđunu
uluslararası ilişkilerde olduğu kadar iç
politikada da geçerlidir.

TÜRKİYE SOSYALİSTİK DEVLETİ

800.3.

SBKP'nin perestroyka ve glasnost politikasını destekliyoruz. Bu politikanın temelinde yatan anlayış dünya komünist hareketinin karşı karşıya olduğu bir dizi problemi çözmek için elverişli koşullar yaratıyor. Biz bu anlayışı günümüzün ihtiyaclarına cevap veren, çağdaş, demokratik ve yığnsal bir komünist parti yaratmak için vazgeçilmez görüyoruz.

Öte yandan özellikle Stalin dönemi ile ilgili ve komünist hareket tarafından yıllardır yok sayılmış, görmezlikten gelinmiş bir dizi acı hakikatlerin açıklanması kuşkusuz soflarımızda sarsıntılar da yaratıyor. Tepkilere de yol açıyor. Bu da komünist hareketin her parçasını etkiliyor. Tarihimizin bu trajik dönemi ile ilgili yeni bilgiler açıklandıkça her parti ister istemez kendi geçmişinin de muhasebesini yeniden yapmak zorunda kalıyor.

Kuşkusuz hiç de barit olmayan bu sorunlar her parti kendisi çözebilir. Biz ~~ben~~ kendi hesabımıza artıklik

ve serbestçe tartışma yönteminin uzun
vadede en iyi yöntem olduğuna inanıyoruz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Polonya

Uzun yıllar sendikal harekette çalıştığım için bu konuya özel ilgim var. Biz hem kendi ülkemizde, hem de bütün dünyada işçilerin üye olacakları sendikayı serbestçe seçme haklarını savunuyoruz. Bu bizim için vazgeçilmez bir ilkedir. Polonyadaki sorunların da Polonya halkı tarafından bu ilkeye uygun olarak çözümleneceğine inanıyoruz. Polonyalı yoldaşlar geçmişteki ekriliklerini kendileri de dile getiriyorlar. Bugün bu soruna demokratik bir çözüm aradıklarını da görüyoruz.

Öte yandan, Polonyada olup bitenlere baktığımızda, Solidarnos'un sendikal hedef ve amaçların çerçevesini aşan bir politika izlediğini görüyoruz. İşaret etmek istediğimiz bir diğer nokta şudur: Polonyada Solidarnos'a yapılan baskıları protesto eden Batılı çevrelerin çevrelerin bir çoğu aynı dönemde Türkiyede sendikaların yasaklanması, binlerce sendikacının tutuklanıp işten çıkarılması ve sendikal hakların büyük ölçüde budanması karşısında sessiz kaldılar. Protesto etmek bir yana, baskı yapanları desteklediler. Bu yüzden biz söz konusu çevrelerin sorumluluğu hakkında kuşku duyuyoruz.

DEMOKRASİ NOKTA İçeri İçin

Halkın halk tarafından ve halk için yönetimi
olarak tanımlanan, ^{bu da} demokrasi halk egemenliğidir.
~~BERTRAND RUSSELL~~ ~~BERTRAND RUSSELL~~; "Demokrasi olabildiği için
iki saat var" der.

Birincisi: Bütün fikirlerin titizlikle gösterilebileceği
bir ortam,

İkincisi: Herkese fikrini söyleme imkânı verildikten
sonra çoğunluğun karar vermesi.

Eğer demokrasiyi söyle anlayarak bütün fikirler
örpür olmalı, bu fikirler de sadece bütün partilerde
Dinci partilerde dahil serbestçe faaliyet
göstere bilmeli.

Bize göre bu serbestliğin sınırları, demokrasi ve
insan hakları bariyeri.

Bu durum da şöyle bir soru okla geliyor. "Seriat düze-
ni ile demokrasi ve insan hakları bağdaştırılabilir mi?"

~~Bize göre~~ ~~bağdaştırılmaz~~ 163.ü maddeyi kaldırılmaz, yoksa
seriat ile olar yürür diyenler var. Eğer bugün
Cumhurbaşkanının istemeleri, bu yıl sonra halkın hakkı sayılar
bir bölümünün seriat isteyenlerin pesinden gideceğini
den korkuluyorsa 163.ü madde bir eylem okunmaz.

163.ü madde kaldırılabilir var, ^{ama} kimi esaslara saygılı türen
isteyenlerin arzuları değil arttı, söyleniyor. O vakit
bu artıran nedenlerin başka yerlerde adanmak lazım.

Birde gereklilik ~~den~~ kaldırılabilir kimi kendi politik
çıkartılana ~~ettirir~~ göre ettirilebilir yönlendirir.

Bugün 163.ü madde devleti lük niteliğini koru-
ma amacı gütmüyor, tersine kimi beşimler alan
her türlü muhalifeti ermeye yöneliyor.

Ardı çare bireylerin toplumun gelişmesidir. Demokrasi kültürünün yerleşmesidir. Bu ise yasaklarla olmaz, tam tersine fikir özgürlüğünü bulmak, düşünceyi serbest bırakmak, bu yönde ilerletmeye engel olmamak. İnsanlar demokrasinin, insan haklarının yararlarını bizzat yaşayarak görmelidirler. Çünkü bunlara sahip oldukları.

«Zevce Çin inancına göre yaşamak istiyorsun, fakat insan haklarından vazgeçersen, düşünler.»

Biz vicdan özgürlüğünden, yani her vatandaşın inanç ve dünya görüşüne uygun şekilde davranabilmesinin sözünü veriyoruz. Bu özgürlükten yararlanmak isteyenler içinde bazı ~~insan haklarına saygı~~ özgürlüğün temel olan insan haklarına saygı esas temel olmalıdır.

Yani insan hakları vicdan özgürlüğünde

Lincoln belgelerinde «Din her altın için her kesin

İstiyorsa her kesin için her kesin için her kesin için

Her ~~kesin~~ fıkra o fıkra ile etrafında birer özgürlükten söz eder.

Örneğin 141, 142 maddeleri yanında 163 maddesinde kaldırılır.

7. Sorumuzun birinde sosyalist demokraside ser-

atçı partide dahil değilse görüşlere yer varmı?

başımında

Biz öyle bir toplum süreni istiyoruz ki, o toplumun bireyleri en geniş özgürlüğe sahip olsunlar.

Toplum birde mümkün olan en geniş özgürlüğe ulaşsın. Komünizm derken biz bunu anlıyoruz.

Daha 1848'de Komünist Manifesto'da MARX ve ENGELS bu ideali şu cümleyle ifade edi-

yorlar. «Öyle bir toplumdur ki tek tek her bireyin özgürce gelişmesi, herkesin özgürce gelişmesinin ön koşulu olsun, artık insanlık bu gün için bu ide-

alden uzak. Biz bugün insan haklarına saygı temelinde özgürlük ve demokrasi istiyoruz.

Bu temelde bütün fikirlerin özgür olmasını, bu fikirler etrafında insanların serbestçe örgütlene-

bilmesini istiyoruz.

FORMULAR :

1) Türkiye Cumhuriyeti Kom. p. ve Devlet partilerinin yasallaşması ~~ve~~ tartışması ile ilgiliydi.

— Siz Sinci partiyasining Xavosifaymasi
(konstruktiv va deydorlari)

xxx Бурин не дигоранос)

xxx / Etidaren pelerenaz, narek obcek daram,

- Başta bu İdeyile İsyetist demokraside
Sevatei matrye, bapla gürüs lere ye
uarmıdr?

(Dış ofis temsilcisi, görüşülme)

2/ Jizın anladığınız sosyalist demokrası da,
sosyalist ülkelerde uygulananlar arasında
farklılıklar vardır.
Örneğin bir parti tek başına iktidara gelerek...

1) Varsın bu faaliyetleri nasıl izleyeceğınızı
bildiğiniz gibi çok partililikten Troçkistler
sözde yollar. Bunun diğer kom. ler karşı
lik yolları.

İşin çok rahatlıkla çöz en kan. parti
ve prajlar çöz konusu.

Bu değişmeye istekli süreci bir değişim
dirimimiz)

$$26 - 13 - 10 - 37 - 30 - 16 / 48$$

10-13-16-26-30-37/48

Biz bugün Wiedan özürlüğüne, fikir özürlüğüne ve öfütlenme özürlüğüne, Demokrasi ve insan hakları için savunurken taleb ederken farın sosyalist demokraside bulun talebçisi ve uygulayıcı ola cümme söylüyoruz.

Nitekim TSKP programının sosyalizm bölümünde "Sosyalizmde daha az devlet, daha çok demokrasi, daha fazla özürlük olacaktır. Sosyalist Türkiyede insan hakları tam olarak gerçekleştirilecektir."

Demokrasi, sosyalizmin 'can evi' olacaktır. Demokrasiyi güçlendirerek sosyalizmi pekiştirecek, sosyalizmi güçlendirerek demokrasiyi geliştirecektir.

Sosyalizmin bütün potansiyelinin seferber edilmesi, ancak azami demokrasiyle mümkündür.

Sosyalizmin politik sistemi demokratik iktidarın güçlenmesi olacaktır.

Tüm anaşsal partiler, sosyalizmi benimseyenler de, demokratik kurallara saygılı olarak topluluğa çok partili politik bir sistem çerçevesinde 'bütün hatalarını kullanabileceklerdir', diyoruz.

Surasını herholde hatırlarsınız, bugünkü sosyalist
 ülkelerin her birinin sosyalizme geçişleri farklı
 farklı biçimlerde oldu. Sosyalizme geçişin genel
 koşullarının yanında, o ülkenin özgüllükleri de
 geleceğe yönelik iç yapılanmalarla belirlenir.
 Kimi sosyalist ülkelerde çok partili bir ortamda
 temsillerde ise o günün tarihi özgün koşullarında
 bu olamadı. Bugün kapitalist ülkelerde sosyal-
 lizme geçişte bu politik yapılanmaların nasıl
 olacağı, tartışılırken ~~o~~ ^{bu} ülkelerdeki şu andaki
 sosyalist ülkelerde bu tartışılmaktadır.

Sorunuzda Troçkistlerin çok partili bir ortamda
 etniklerini anımsatıp, diğer komünist partilerin
 bu görüşe karşı çıktığını.

Sorunuzdaki Troçkistlerin geçişte çok partili bir ortamda
 söz edip etmediklerini etmişlere hangi tarih-
 sel koşullarda söz ettiklerini ~~bu~~ bilmiyorum.
 Ama 'biz bugün şunu söylüyoruz' gibi fikirler
 zincire verilmemelidir, verilmemelidir. Özgürce
 fikirlerin etrafında insanlar kapitalist
 sistemde olsa sosyalist sistemde de olsa
 örgütlenebilirler.

Demokrasi ve insan haklarını
 temel alan

~~Ek sorular~~ ek sorular

- 1 ★ 1976'da ortaklaşa alınan o karardan sonra Sovyet partisi artık 'ağabey parti' konumundan çıktı mı?
- 2 ★ Enternasyonal ile tek tek partiler arasındaki ilişkiyi, Enternasyonal'in statüsüne bağlıyorsunuz. Ben bu statünün doğru olup olmadığını soruyorum. Ayrıca, statü, o günkü dünya şartlarına uygun muydu? Dünya şartları bunu mu gerektiriyordu?
- 3 ★ Macaristan, Çekoslovakya, Afganistan ve Kamboçya olaylarını, ~~iki sistem arasındaki çatışmanın tek belirleyici kıstas olduğu, iki tarafın da dünyaya böyle baktığı bir dönemin~~ "iki sistem arasındaki çatışmanın tek belirleyici kıstas olduğu, iki tarafın da dünyaya böyle baktığı bir dönemin" ürünü olarak görüyorsunuz. Bu yaklaşım, sözkonusu müdahaleleri bir yerde meşru ve kaçınılmaz görmek anlamına gelmiyor mu? Gelecekte benzer dünya şartlarında yine benzer müdahaleler olursa sizin tutumunuz ne olacak? Ayrıca, söylediğiniz dünya şartlarında emperyalist ülkelerin ~~yaptıkları~~ bazı girişimlerini, "içişlerine silah zoruyla karışma, açık işgal, kanlı darbe" diye niteliyorsunuz. Sosyalist ülkelerin yaptığını neden yargılamaktan kaçınıyorsunuz?
- 4 ★ Sonuç olarak, bugünkü şartlarda "NATO'DAN çıkalım" demiyorsunuz, değil mi?"
- 5 ★ Sağda kalıcı olan kimdir sorusuna verdiğiniz cevabı açar mısınız?
- 6 ★ Demokrasi cephesinde kimler var derken, geçmiş ya da geleceği değil, bugünü soruyorum. Somut tutumlarıyla bu cephede kimler var, en azından kimler yok? (Sınıfsal olarak değil, ad olarak belirtilebilir misiniz?)
- 9 { ★ Son bir soru. Sorularıma ~~genellikle~~ genellikle yuvarlak formülasyonlarla cevaplar verdiniz. Sözkonusu sorunlara ilişkin politikalarınız mı açık değil, yoksa açıklamak mı istemiyorsunuz?
- 7 ★ Bulgaristan'da Türklerin isimlerinin bir kararla değiştirilmesini t asvip ediyor musunuz?
- 8 ★ Polonya'da kim haklı? Dayanışma mı, Komünist Partisi mi?

EK SORULAR'ın Cevabı

- 1) Bugün için kastettiğiniz anlayış kesinlikle söz konusu değil.
Bu noktaya gelinmesi ise bir süreç sorunuydu.
- 2) O günkü dünya şartlarının o günkü komünistlerin bilincinde yansımaları öyle bir statünün ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Ama Lenin'in daha o zaman bu işleyiş mekanizmasının bazı yönlerini fazla "Rusça yazılmış" olarak değerlendirdiğini biliyoruz. Gelişmeler Lenin'in bu ve benzer bazı öngörülerini -trajik olaylarla da- doğruladı. Stalin döneminde Ali Cevdet'in, Salih Hacıoğlu'nun acı ölümlerini anımsatmakla yetinelim. ~~Gelişmeler, bu statünün nesnel bir yansıması olarak dünyadaki durumun yansıması olarak değerlendirilmelidir.~~
Bu uygulamalar kuşkusuz Stalin'in deformasyonunun sonucudur. Ama gelişmeler Komintern'in statüsüne temel olan dünya devrimi anlayışının da gerçekliğe uymadığını kanıtlamıştır. Ama tarihsel bir dönemin günümüz bilinciyle yargılanmasının yöntem olarak eksikliğine ~~da~~ işaret edelim. Öte yandan politik ahlak açısından bu değerlendirmeyi yapmak gereklidir. sosyal adalet
- 3) TBKP oluşturdu şu yeni kimliğiyle demokrasi, insan hakları, bireyi n özgürlüğü, halkların yazgılarını kendi ve gelişme yollarını belirleme hakkı, ulusal egemenlik, doğanın korunması ve barış gibi temel değerleri her aşamada, her dönemde eksiksiz savunacağını açıklamıştır. Elbette biz kendi ülkemiz için program yaptık. Ama başka ülkelerin iç işlerine karışmaksızın bu temel değerleri dünyanın her Devrim ihracına ve müdahalelere net olarak karşıyız. her köşesi için de savunuyoruz. Öte yandan iki dünya savaşı arası dönemi, ikinci dünya savaşını ve soğuk savaş dönemini değerlendirirken nesnel kıstaslar temelinde her iki sistemin tutumunu ele almak gerekiyor. Adil olmak istersek eğer, sistemler arası düşmanca çatışma anlayışının oluşmasından ve sonuçlarından birinci derecede sorumlu ve suçlu olan emperyalizm olduğunu kabul ederiz. Ama tekrar ediyorum: Bu tarihin bilimsel değerlendirilmesi sorundur. Yoksa ahlaki açıdan bir insanın öldürülmesiyle bin insanın öldürülmesi arasında fark yoktur.
- 4) Türkiye'nin başına bela olan NATO üyeliğinden, her iki askeri bloğun karşılıklı kaldırılmasıyla kurtulalım, diyoruz.
- 5) Bizim dışımızdaki herhangi bir partinin geleceğini öngörmek kolay değil. Biz ancak, kendimiz de dahil bütün partilerin kalıcı olabilmelerinin genel kıstasını söyleyebiliriz. O da çağımızın, günümüzün değişen koşullarına, ~~uygun~~ ülkemizin ve dünyanın yeni ihtiyaçlarına uygun yaklaşımları hızla geliştirebilme yeteneğidir. Bu yaklaşımları Özal küçük bir zümrenin çıkarına ve kitleleri politika dışı tutmaya çalışarak geliştiriyor. Demirel ya Özalla aynı ipte oynamayı tercih edecek ya da demokratikleşme konusunda şu ya da bu ölçüde farklı bir konum alacak. Bu onun

diğer demokrasi güçleriyle daha yakın bir diyaloga girmesini gerektirir. Bizce henüz Demirel kesin bir tercih yapmış değildir.

- 6) Bizce bugün için demokratlığın ölçüsü 141-142 konusunda, Kürt ulusal soru nunda, idam cezası ve genel politik af konularında partilerin alacağı tutumdur. ⁱⁿ Partiler bu konularda alacakları somut tutum onların demokrasi konusunda kararlı, gönülsüz, ya da ikircimli ya da daha değişik bir sıfatla nitelendirilmelerinin gerekçesi olacaktır. Biz partilere değişmez, genel etiketler yapıştırmanın doğru olmadığını düşünüyoruz.
- 7) Eskiden sosyalizmde ulusal sorunun süratle ve kolaylıkla çözülebileceğini düşünüyorduk. ^{Birçok ülkede} Özellikle son yılların olayları bu sorunun çok yönlü ve karmaşık bir sorun olduğunu açığa çıkardı. Bu sorunun bir yanı. Diğer yandan yukarda sözünü ettiğimiz soğuk savaş dönemine özgü sistemler arası çatışma anlayışının izlerinden ^{dünyamız} bütünü kurtulmadan, başka ülkelerin iç işlerine müdahaleler sona ermeden ~~hiç~~ her ülkenin iç işi olan soru nların çözümü, de zorlaşıyor. Örneğin Türkiye'de yürütülen anti Bu lgar bir kampanya, bu sorunun çözümünü ku şkusuz kolaylaştırmıyor. Tersine, iki ülke arası ilişkilerin gerginliklerden arındırılması, Balkanlarda barışın güçlendirilmesi, bu soru nun çözümü için de daha elverişli şartlar yaratacaktır. Bizim Bu lgarı ~~Kıbrıs~~ ^{Kıbrıs} da yönetici partiyle ikili ilişkilerimiz olduğunu biliniyor. Biz her konuyu onlarla açıkça konuşma olanağına sahibiz. Bu nedenle kamuoyuna yapacağımız ~~her~~ bir açıklamanın sorunun çözümü açısından, insanlar açısından yararlı olacağını düşünmüyoruz. Bizim her konuyu ~~herhangi~~ ^{hangi} temel değerlere göre ele aldığımızı ise yukarda açıkladık.
- 8) Komünist partisi bir dizi konuda yanlışlar yaptığını açıkladı. Geçmiş pratiğini eleştirmekte devam ediyor. Öte yandan halkın haklı bir tepkisiyle ortaya çıkan ve bu haklı tepkiyi dile getirdiği için varlığını sürdürebilen Solidarność'ın her konuda haklı görmüyoruz. Bu örgütün içinde farklı eğilimler, hatta sosyalizm düşmanları da vardır. ^{Emperyalist merkezlerin bu kesimle bağları vardır} Öte yandan sendikal bir örgüt olduğu halde politik örgüt gibi hareket ediyor, ama politik bir örgüte dönüşmek te istemiyor. Bu da çelişkili bir tutum. Biz Polonya'da sorunların ^{cağdaş bir} sosyalizm ~~gerçeğinde~~ ^{gerçeğinde} anlayışı çerçevesinde diyalog yoluyla çözülmesinden yanayız.
- 9) Sadece iki boyutlu, herşeyin ak kara diye ayrıldığı bir dünyada yaşamıyoruz. Günümüzün karmaşık gerçekliğine yanıt veren politikalar da basit, kalıpcı formüllerden kurtulmak zorunda. İnsanlar iyi-kötü, dost, düşman diye değişmez cephelere bölünmüş değil. Örneğin bir konuda karşı olduğumuz bir insan, grup ya da partiyle başka bir konuda işbirliği yapabiliriz. Bugün bir konuda işbirliği yarın başka konularda işbirliğine yol açabilir. İnsanların değişebilir-

liği bizim için temel bir fikirdir.İdeallerimiz ve temel değer-
lerimiz ise değişmez.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH
TÜSTAV
ARAŞTIRMA VAKFI

ULUSLARARASI DENİZ HUKUKU ÜZERİNE BİLGİLER

(Uluslararası Hukuk, Moskova 1982, Progress yayınları: 1986)
- ders kitabı -

---İlk kez Birinci Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Cenevre Konferansı (1958) milattan önce 6. yüzyıldan bu yana gelişmeye başlayan deniz hukuku norm ve uygulamalarını bir bütün olarak toplamıştır. Konferansta, deniz hukuku, (açık denizler, karasuları, bitişik bölge, kıta sahanlığı, balıkçılık, açık denizlerin canlı kaynaklarının korunması) üzerine bir konvansiyon kabul edilmiştir. İkinci Cenevre Deniz Hukuku Konferansı, 1960'da yapıldı. Karasularının genişliği ve balıkçılık bölgeleri konularını ele aldı. Fakat bir karar çıkmadı.

1960ların sonu ile 1970'lerin başlarında deniz yatağının ve kıta sahanlığı dışında kalan derinliklerin ele alınması ihtiyacı ortaya çıktı. Bu bölgelerdeki yeni kaynakların çıkarımı, kıta sahanlığı dışındaki bölgelerin daha kesin tanımı, karasularının tanımı için genel geçerli bir normun kabul edilmesi, deniz çevre kirlenmesi sorunları, Dünya Okyanusunun bilimsel araştırmaları üzerine görüşmeler yapılması gerekli oldu. BM Genel Kurulu, 17 Aralık 1970'de 2750 sayılı kararıyla yeni bir konferans yapılmasını gündeme getirdi. 1973-1982 arasında 11 oturum yapıldı, yeni deniz hukuku konvansiyonu hazırlandı. Bu konvansiyon, 1982'de onaylandıktan 12 ay sonra, 60 devlet tarafından tanınırsa, yürürlüğe girecek. 1. Naziran 1984'de konvansiyon, 10 devlet tarafından onaylanmış, 134 devlet tarafından imzalanmıştı. SSCB, sosyalist ülkeler, bağlantısız ülkelerin çoğunluğu, Fransa, Norveç, Hollanda, Danimarka, İsveç, Finlandiya, Kanada, Yunanistan, Japonya ~~imza~~ imzacılar arasında. (Türkiye, FAC, İngiltere, ABD ~~imza~~ vb. hehüz imzalamadılar)

Bu konvansiyonla, uluslararası deniz hukuku, yeni bir aşamaya, tüm uluslararası topluluğun çıkarlarıyla uyum içinde olan bir aşamaya girmiştir.

Karasuları: Şu anda devletlerin 3-12 deniz mili karasuları vardır (Türkiye Karadeniz ve Akdeniz'de 12 deniz mili, Ege'de 6 mil karasuyu olduğunu ilan etmiş bulunuyor.) Karasularını 12 milin üzerine çıkartmak, 1956'da BM Uluslararası Hukuk Komisyonu tarafından, açık denizlerin özgürlüğü ilkesine ters ilan edilmiştir. 1982 konvansiyonunun 3. maddesi, bütün devletlere karasularını 12 mili aşmamak kaydıyla özgürce belirleme hakkını tanımıştır.

Bitişik Bölge: 1958 konvansiyonunun 24., 1982 konvansiyonunun 33. maddesi ele alır. 1958 konvansiyonu, bitişik bölgeyi, karasularına bitişik olan bölge olarak tanımlar. Bu bölge, devletlere, kendi karasularına yönelik önlemler alabilmesi için yardımcı olur. Dört tipi vardır: gümrük bölgesi, mali bölge, hijeni bölgesi, g mülterilik bölgesi. 1958 konvansiyonuna göre,

bu bölgenin 12 mili geçmemesi lazımdır.1982 konvansiyonu ise,karasularının ölçülmesine başlanılan yerden 24 mili geçmemesi kaydını getirmiştir. Açık denizler:Karasularının dışında kalan ve hiçbir devletin egemenliği altında bulunmayan,tüm ulusların ortak ve eşit kullanımına açık sular. Açık deniz kavramı,1982 konvansiyonunda kesinlikle tanımlanmamış olup, ancak 7. bölümünde,ekonomik bölgelere,karasularına,~~ırsullara~~ adalar üzerine kurulmuş devletlerin iç suları olarak görülen sulara girmeyen sular için kullanılmıştır.Açık denizlerin özgürlüğü ilkesi geçerlidir. Açık denizler,hiçbir ülkenin tekeline alınamaz.Bu 1958 ve 1982 konvansiyonlarınca belirlenmiştir.

Adalar üzerine kurulmuş devletlerin suları: Bir ya da iki takımada ile öteki adalar üzerine kurulmuş devletlerin karasularını belirlemede, bu devletlere ,adaların en uç noktalar~~ı~~ arasında bir çizgi çekip bu çizginin uzunluğunun 100 deniz milini geçmemesine dikkat edilerek, ~~çizgi~~ bir yöntem izlenir.Kıta dibinden çekilen bu çizgilerden karasuları hesaplanır.Ekonomik bölge,bitişik bölge ve kıta sahanlığı ~~karasuları~~ da bu çizgilerden hesaplanır.Eğer bu çizgiler bir başka devletin karasularını ~~karasuları~~ açık denizden ya da ekonomik bölgeden ayırıyorsa,çizilmeyebilir.Takımadalarla ilgili deniz hukuku uygulamaları BM 3. Konferansında ele alındı ve konvansiyona da girdi.

Kıta sahanlığı : 1958 konvansiyonuna göre,kıta sahanlığı karasularının 200 metre altına ya da deniz dibinin doğal zenginliklerin oluşmasına izin verdiği yere kadar uzanan ~~karasuları~~ kısmıdır.Bu ölçüt,kimi devletlerin hukuki yapılarını açık denizlerin tanımlanmamış yörelerine kadar uzatma çabalarını ~~karasuları~~ denetlemeyi tanımlamadığı için,SSCB 3. deniz hukuku konferansında bir sayısal kısıtlama kabul edilmesi için ısrar etmiştir.SSCB'nin önerisi,devletlerin çoğunluğu tarafından desteklenmiş ve konvansiyonun 76. maddesine yansıtılmıştır.

Konvansiyona göre,kıta sahanlığı,kıtadaki toprağın doğal uzunluğunun bütünü boyunca uzanan karasularının altındaki deniz yatağı ve deniz dibi alanları için kullanılır.(Açık denizler ile uygulamalar için veriler)

Kıyı devleti,sahanlıktaki doğal kaynakların çıkarımında egemen haklara sahiptir.Kıyı devleti,kendi kaynaklarını işletiyor olmasa bile, bu hakka sahiptir.Ancak,işletme hakkı devletin onayı ile devredilebilir.

Kıta sahanlığı uygulamasının en önemli ^{hükümlerinden} ~~hükümlerinden~~ birisi, bu hakların kıta sahanlığının üzerindeki açık denizlerin legal statüsü ile bu açık denizlerin hava sahasının legal statüsünü etkilememesidir. Kıyı devletinin kıta sahanlığı^{üzerindeki sulardaki} hakkını kullanması, öteki devletlerin geçiş haklarını,öteki haklarını,kablo ve boru döşemek de içinde) etkileyemez.Bu özgürlüğün genel olarak tanınması,kıyı devletinin kablo ve boru döşemede özel yollar tarif etmesini ve bu tür faaliyetleri için koşullar belirlemesini etkilemez.

Birbiriyle karşı karşıya bulunan ya da yanyana bulunan devletlerin kıta sahanlığı, anlaşmalar yoluyla belirlenir.

Şu anda böylesi 60 anlaşma vardır. 1965, 1967 ve 1980'de SSCB Finlandiya ile sırasıyla deniz sularının bölüşümü, kıta sahanlığı, balıkçılık alanı üzerine böyle anlaşmalar imzalamıştır. 1969'da Polonya ile SSCB ile Baltık Denizi'nin güneydoğusu Gdansk Körfezi kıta sahanlığının bölüşümü üzerine anlaşma imzalamıştır. 1978'de SSCB Türkiye ile ~~kıta~~ Karadeniz'deki kıta sahanlığını saptayan bir anlaşma yapmıştır. Hindistan ile Endonezya, Hindistan ile Sri Lanka, Avustralya ile Endonezya, İran ile Suudi Arabistan, İtalya ile Yugoslavya, İngiltere ile Danimarka da bu türden anlaşmalar imzalamışlardır. Yunanistan ile Türkiye arasındaki keskin anlaşmazlık henüz çözülmemiştir, ancak görüşmelerin süreci üzerine bir anlaşma imzalanarak Ege kıta sahanlığı için anlaşmanın hedeflendiği belirlenmiştir. (1976 Bern anlaşması kastediliyor herhalde)

LAHEY ULUSLARARASI ADALET DİVANİ

(Aynı kitaptan bilgiler)

BM'in başlıca adalet organı olan Uluslararası Adalet Divanı, BM bildirgesinin ayrılmaz bir parçası olan bir tüzük temelinde faaliyet yürütür. Mahkeme, a) tarafların devletler olduğu anlaşmazlıklar ~~ele~~ ele alır. b) BM bildirgesinde belirtilen uluslararası organlarla bunlarla eş haklara sahip organların isteği üzerine hukuki konularda tavsiye kararları alır.

Divan, taraflarının devletler olduğu bir anlaşmazlık konusunu inceler ve ele alır. Yaptırım gücü yoktur, yani anlaşmazlık taraflarının onayı olmaksızın bir davaya bakamaz. Bu onay, daha önce konunun özgül kategorisini göre verilir.

Dava prosedürü iki bölümden oluşur. Yazılı ve sözlü. Yazılı bölümde söz konusu olan taraflar görüşlerini yazılı olarak bildirirler. Sözlü bölümde, anlaşmazlığa taraf olan devletlerin temsilcileri, hukuk adamları tanıklar ve uzmanlar dinlenir.

Mahkeme kararları, yalnızca davanın tarafları için bağlayıcıdır. Benzer durumlar için bir yasal ön uygulama anlamı taşımazlar. (59. madde) Mahkeme kararı, temyiz edilemez. Kararın, bir taraf tarafından ihlali üzerine öteki tarafın BM Güvenlik Konseyi'ne başvurmaya hakkı vardır. Güvenlik Konseyi uygun görürse, mahkeme kararı üzerine öneriler ya da önlemler alabilir, başka deyişle, bu hakkı vardır, ama önlem almaya mecbur değildir. (BM bildirgesi 49. madde)

Mahkemenin faaliyetleri çok etkin olmamıştır. Burjuva hukuk uygulamalarına dayanması, günün anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözme araçlarının yanında vazgeçilebilir olması nedeniyle. Bu yüzden 150'nin üzerindeki BM

Üyesinin üçte birinden azı, mahkeme kararlarını kendisi için bağlayıcı ilan etmiştir. SSCB, bağlayıcı ilan etmedi.

1984'e kadar mankeme 70 davaya baktı, 40 karar aldı. Bakılan davaları çoğunluğu toprak sorunlarına ilişkindi. (FAC-Danimarka-Hollanda arasında Kuzey Denizi kıta sahanlığı da bu davalar içinde).

Genel olarak bakıldığında, ~~devletlerin~~ büyük çaplı sorunlarda, sorunlara taraf olan devletler, tartışma konusunu hukuk yardımı ile değil, doğrudan görüşmeler aracılığıyla çözmeyi tercih ediyorlar.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA ANKARI
TÜSTAV

SSCB Bilimler Akademisi Dergisi XToplum bilimleri, 1/1987'den
Ivan İvanov'un:Günümüz emperyalizminin temel özellikleri" yazısından:
(Dünyanın politik ve topraksal bakımdan paylaşımı bölümünde:)

..İkincisi, "dünya" kavramı, insan uygarlığının ilerlemesi açısından genişletilmektedir. Bu, artık, eskiden olduğu gibi, yalnızca karalarla sınırlı değildir. Emperyalizm, yine uluslararası anlaşmaları çiğneyerek yeni ekonomik alanları ve mekanları paylaşmaya çabalamaktadır. Örneğin tekellerin dünya denizinin dibindeki zenginlikleri bencilce sömürgeleştirme çabaları görülmüyor. ABD ve BM konvansiyonunu imzalamamış olan kimi NATO bağlaşıkları tarafından desteklenen dört uluslararası konsorsiyum deniz dibinin kaynaklarını teknolojik ve politik bakımdan ele geçirmeye çalışıyor. Bunlar: "Ocean Mining) ABD'den US Steel, Sun Co.-Belçika: Union Minre, İtalya: ENI
2-Ocean Management: "Kanada: INCO, ABD: Sedco, FAC: Preussag, Metallgesellschaft, Saltzgitter, Japonya: Sumitomo, Domko
3-Ocean ~~minerals~~ minerals: ABD: Lockheed, Standard Oil Company of Indiana, İngiltere: Royal Dutch Sheel Group, Hollanda: Bos Kalis
4-Kennecott Corp.: Kanada: Noranda, İngiltere: Consolidated Gold Fields, Rio Tinto, British Petroleum, Japonya: Mitsubishi. (Oceanus Magazine, No. 3, 1982, s. 25) Tek tek ülkelerin dünya denizlerindeki ekonomik bölgelerinin belirlenmesindeki emperyalist amaçlar (örneğin Japonya'nın Sarı Deniz'deki) ile aynı nedenden emperyalistler arası çelişkiler (Kuzey Denizi, Ege Denizi) açıkça görülmektedir. Emperyalist ülkeler deniz ve hava yollarını, bağlantı kanallarını paylaşıyorlar, bu rekabet uzaya da sıçramıştır. Başka sözlerle, emperyalizm, özellikle burjuva devletin ekonomik işlevlerinin önemli ölçüde genişlediği ve ekonomik faaliyetin birçok alanının açık politikleşmesi dikkate alındığında, politik paylaşım için hala alana ve materyale sahiptir....

Kıtasağanlığı

Tek tek anlaşmazlık konuları üzerine: Türkiye ile Yunanistan arasında, karasuları, kıta sahanlığı, adaların silahlandırılması, hava sahası, FIR hakkı gibi sorunlar vardır. Kıbrıs sorununun çözümü konusunda da iki ülke karşı karşıya geliyor. Ama Ege'de en büyük çatışmalara konu olan iki konu vardır: Karasuları ve kıta sahanlığı.

Karasuları: Yunanistan karasularını 1936'da 6 mile çıkardı. Türkiye 1964'de karasularını 6 mile çıkardı. 1982 yılında yürürlüğe giren bir Bakanlar Kurulu kararnamesiyle Karadeniz ve Akdeniz'de 12 mil, Ege'de 6 mil uygulamasına geçildi. Şimdi ortaya çıkan sorun, Yunanistan'ın karasularını 12 mile çıkarması olasılığı üzerinedir. Türkiye'deki hükümet bu olasılığın gerçekleşmesini, bir savaş nedeni sayıyor.

Kuşkusuz ki, her ülke gibi Yunanistan'ın da uluslararası konvansiyonlara ve uygulamalara uygun olarak, karasularını 12 mile çıkarmaya hakkı vardır. Ancak bu Ege'de uygulandığı zaman, Türkiye'nin Karadeniz, Marmara ve Ege'deki karasularının açık deniz ile irtibatı kesiliyor. Son deniz hukuku konvansiyonunda, böylesi bir ayırımın söz konusu olduğu durumlarda özellikle adalar açısından belli hükümlerin uygulanmayabileceği belirtilmektedir. Eğer Türkiye'deki egemen çevreler, Yunanistan'ın adalar üzerindeki egemenlik haklarını tanıdıklarını resmen açıklarlarsa, yayılmacı demeçlerine son verirler ve ülkemizi açık denizle irtibatını kesen bir uygulamaya gidilmemesi için Yunanistan ile ikna, karşılıklı anlayış temelinde görüşmeler yürütülürlerse, Ege'deki karasuları sorununun çözülmemesi için bizce ~~hiçbir~~ çok önemli bir engel ortadan kalkar. Karşılıklı anlayış, karşılıklı meşru çıkarların tanınması, işte sorun bu temelde rahatlıkla çözülebilir. ~~Örneğin, kıta~~ Böylesi bir durumda Yunanistan'ın adaların karasularını belirlerken, Türkiye'ye çok yakın adalarda ve Türkiye'nin açık denizle bağlantılarını kesebilecek noktalarda kendisinin belli sınırlamalara gitmek gitmemesi için hiçbir neden kalmaz)

Kıta sahanlığı: Son dönemdeki sorun, açıkça emperyalist bir konsorsiyumun faaliyetiyle ortaya çıktı. Esas olarak bu sorun, 1970'lerde, Ege'de petrol bulunmasının bir ürünüdür. Türkiye ile Yunanistan, esas olarak doğal kaynaklarını cuntacılar döneminde emperyalist kullanıma kaptırması olmanın acısını çekiyorlar. Kara Albaylar cuntası, Ege'de petrol arama hakkını ABD şirketlerine verdi. Türkiye'de de bu hak, emperyalist şirketlere tanındı. Bunlar, tüm ~~dünya~~ dünyada deniz dibini kendi bencil çıkarları için talan etmek, deniz diplerini de aralarında paylaşmak için her yola başvuruyorlar.

Nitekim, Amerikancı, emperyalist çıkarların savunucusu olan Üzal hükümetinin Ege'de Kanada-FBD-FAC ortaklığındaki şirketin iki yıldır süren çalışmalarına ses çıkarmaması, sesini ancak bu ~~yıkık~~ şirketin ~~Ege'de~~ faaliyetlerinin Yunanistan hükümeti tarafından sınırlandırılması çalışmalarına başladığında yükseltmesi, ibret vericidir.

Bizce, kıta sahanlığı sorunu, her iki ülkenin ulusal çıkarlarının korunması için, her iki ülkenin Ege'deki haklarının emperyalist şirketlerce talan edilmesinin önüne geçmek için, ~~Ege'de~~ emperyalizm tarafından Ege'nin de sözümona bir "yaşamsal çıkar bölgesi" ilan edilmesini engellemek için bir an önce çözümlenmelidir.

Bu konuda biz, Lahey Adalet Divanı'na gitme önerisine hiçbir şekilde karşı değiliz. Eğer sorunun çözümüne yardımcı olacaksa, ~~xxx~~ Türkiye ve Yunanistan, ortaklaşa, bu BM adalet organına başvurmalıdırlar. ~~Bu konuda~~ Ama biz, esas olarak, her iki ülkenin sorunun çözümü için derhal ve önkoşulsuz görüşmelere başlamasının belirleyici olacağı görüşündeyiz. Bu, Türkiye tarafından imzalanmamış olan 1982 Deniz Hukuku Konvansiyonuna da ~~uygun~~ uygundur. Bilindiği gibi, ~~uluslararası uygulamada~~ birbirleriyle karşı karşıya bulunan ya da yanyana bulunan devletlerin kıta sahanlığının anlaşmalar yoluyla belirleniyor. Dünya üzerinde böylesi 60 anlaşma olduğuna göre, böylesi çetin bir konuda SSCB -Finlandiya, Türkiye-SSCB, Hindistan-Endonezya, Hindistan-Sri Lanka, Avustralya-Endonezya, İran-Suudi Arabistan, İtalya-Yugoslavya anlaşmalar imzalayabildiklerine göre, Türkiye ile Yunanistan'ın da bir anlaşma imzalamaları ~~imkansız~~ imkansız değildir. Yeter ki, bu görüşmeler ~~mükemmelen~~ süreci, dış karışmalardan, ABD'nin, NATO'nun karışmasından uzak tutulsun. Yeter ki, bu anlaşmazlıkta, emperyalist mihraklar bir başvuru ya da sözümona arabulucu mercii gibi görülmesin. Ege kıta sahanlığı sorunu çözülürken, Pentagon'un ve NATO'nun bu bölgede her iki ülkenin egemenlik haklarını zedeliyici, tanımayıcı bir tutumda olduğu, bu sorunu kendi planları için kullanmaya çalıştığı bir ~~anx~~ bile unutulmamalıdır.

Adaların silahlandırılması: Bu sorun da iki ülke arasındaki ilişkilere gölge düşürüyor. Pentagon ve NATO, dünya ölçüsündeki planları çerçevesinde NATO üyesi Yunanistan'ın egemenliği altındaki Ege adalarında askersel tesislerin, büyük çaplı radarların, kumanda ~~xxx~~ ve birlik aktarımı merkezlerinin kurulmasını teşvik ediyor, bu yolda Yunanistan'a dayatmalarda bulunuyor. Tıpkı, aynı amaçlarla, Türkiye'ye de dayatmalarda bulunduğu gibi.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki karasuları, kıta sahanlığı gibi sorunların çözülememiş olması, her iki ülkede de adaların silahlandırılması sorununu karşılıklı tehdit ve saldırı tehlikelerine dayandırmaya bir gerekçe oluyor.

Avrupa'da Atlantik'ten Urallara kadar bir bölgenin her türlü saldırı silahlarından arındırılması önerilerinin geniş onay bulduğu bir ortamda, şu ya da bu anlaşmanın şu ya da bu şekilde yorumlanması tartışılmasına girmeksizin, ^{Ege adaları üzerine} ~~bu konudaki~~ sorunlar rahatlıkla çözülebilir. Türkiye Ege kıyılarını, Yunanistan adaları dış saldırıya karşı koruyabilecek düzeyin ötesinde/ ^{ya} birbirlerine karşı herhangi bir saldırıya basamak teşkil etmeyecek şekilde silahsızlandırabilirler. Böylelikle, bu askersel olanakların, her ikisi de değişik oranda da olsa, emperyalizme bağımlı olan ülkelerimiz topraklarının Pentagon ve NATO amaçlarıyla bağlı olarak askersel harekatlara ~~day~~ sığrama tahtası yapılmasının da önüne geçmiş oluruz. Avrupa'da Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Alman Cumhuriyeti ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti arasında atomsuz bir koridorun oluşturulması önerileri gündeme geldi. Niçin, Ege kıyılarında ve Yunan adalarında Türkiye ve Yunanistan bir karşılıklı güven ~~kk~~ kuşağı oluşturamamışlar?

Şovenizmle mücadele: Türk-Yunan anlaşmazlık konularının çözümünü, sağduyuya dayalı bir anlaşma ve görüşme ortamının oluşmasına engel olan önemli bir etmen de, her iki ülkede de şovenist propagandaların yaptığı yıkıcı etkidir. ~~Sovyetlerin~~ Şovenist propaganda ile öyle bir atmosfer yaratılıyor ki, sağduyunun, karşılıklı anlayışın gereği olan en küçük bir adım bile, karşı tarafca bir "ödün" ~~x~~ olarak yorumlanıyor, karşı tarafın attığı ya da atacağı böylesi bir adımın sözümona bir "zafer" gibi gösterilmesiyle, geri alınmasına yol açılıyor.

En uç noktalardan konuşma, kuvvet kullanma tehdidinde bulunma, halklararası düşmanlığı kışkırtıcı tutumlar, bütün bunlar, sorunların çözülmemesi için ~~x~~ her iki ülkedeki atmosferi zehirliyor. Bu ortamın kışkırtılmasında, ~~nikeninde~~ örneğin ülkemizde tekelsel basında çok güçlü konumlara sahip olan ABD emperyalizmi özel bir rol oynuyor.

İşte, bu türden kampanyalara ve her iki ülkedeki uygulamalara karşı oluşturulan Yunan -Türk ve Türk-Yunan dostluk örgütleri, çok önemli bir misyona sahiptir. Bu dostluk örgütlerinin faaliyetiyle halklararası dostluk, ortak çıkarlar temelinde yakınlaşma, aradaki sorunların dünya ölçüsünde saygın normlar olan görüşme, karşılıklı egemenlik haklarına saygı, içişlere karışmama, vb. temelinde çözülmesi süreci hızlandırılabilir. Her iki ülkede de evrensel değerlerin güç kazanması için kamuoyu oluşturulması çalışmaları yapılıyor. Biz, bu örgütleri, var gücümüzle destekliyoruz.

LONDRA'DA BULUNAN STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ

YAYINI ADALPHI PAPERS'İN ~~EXXX~~ 1978 'DEKİ DEĞERLENDİRMESİ

(Özet)

Barry Buzan

Enstitü için çalışan bir prof

Yunanistan ile Türkiye arasındaki anlaşmazlık, birçok öteki konu ile birlikte, özellikle bir Amerikan şirketinin Ege'de petrol bulmasıyla başladı. Bu, her iki tarafta da kıta sahanlığı, denize sahip çıkmak konularında hak iddialarında bulunma tutumunu geliştirdi, 1974 yaz ve sonbaharında ve 1976'da ciddi bunalımlara yol açtı.

Durum çok karmaşıktır, yalnızca kıta sahanlığı anlaşmazlığıyla değil, örneğin Kıbrıs sorunu ile açıklanmalıdır.

Yunanistan, Ege'nin tüm deniz yatağına sahip çıkmak istiyor. Birçok adası, Türkiye'nin yanbaşındadır. Eğer Ege için norm olan 6 millik karasuları uygulamasını reddederse, uluslararası uygulama olan 12 mili uygulamaya kalkışırsa, ~~XX~~ Ege'nin tüm sularını denetimi altına alır.

Türkiye'de güçlü akımlar, Yunanistan'ın kimi adalad üzerindeki hakimiyetini tartışma yanlısıdır. Bunlar arasında Limni de bulunuyor. Yunanistan'ın korkusu, Kıbrıs örneğini gördüğü için değil, aynı zamanda adalar nüfusunun sürekli azalmasından ve adalardan karaya nüfus akınının olmasından kaynaklanıyor. Adalar üzerinde hak iddiası konusu çok hassastır, ancak bir savaş ile Türkiye iddialarını geçerli kılabilir. Yunanistan, ayrıca deniz yatağı, karasuları tartışmalarının, sonunda adaların geri istenmesini getirmesinden korkuyor.

Yunanistan, bu tartışmada istikrarlı bir tutum almış bulunuyor. Yunanistan hükümeti, 1958 Kıta sahanlığı konvansiyonuna dayandığını 1972 de açıkladı. ~~Türkiye~~ Bu konvansiyon, Yunanistan'ın adalarının tüm kıta sahanlığına sahip olmalarını destekliyor.

Türkiye ise, durumun farklı bir durum olduğunu, bu nedenle de iki kıta sahanlığı arasında ortadan bir çizgi çekilmesi, nüfus gibi etmenlerin dikkate alınmasını istiyor. Yunanistan Uluslararası Adalet Divanına gitmeyi, orada sorunu kendi lehine çözmeyi hedeflerken, Türkiye, sorunun iki ülke arasındaki görüşmeler aracılığıyla çözülmesini istiyor.

Sismik-1 gemisinin Ege'ye salınmasıyla büyük tartışmalar oldu. 1974'deki tartışmalar, Kıbrıs sorununa aktı. 1976'da ise NATO ile ABD baskısı üzerine iki ülke bir anlaşma imzaladılar. (Bern anlaşması, bunu sonra Yunanistan tek taraflı feshettiğini açıkladı - ^{hazırlayan} ~~buçca~~) 1976 Kasımında imzalanan bu anlaşmaya göre, taraflar birbirlerine karşı provokatif girişimlerde bulunmayacaklar, iki taraf açısından kabul edilebilir bir çözüm bulmak için aralarında görüşmeler yapacaklar. Ne ki, bu anlaşma Boğazlardaki durum, iki ülke arasındaki güçler ilişkisinin değişmesi, NATO durumu gibi etmenler sonucu her an iptal edilebilir. (Hava kuvvetlerinde ve hareketli deniz savaş gemilerinde Yunanistan giderek daha üstün duruma geliyor - ^{hazırlayan} ~~buçca~~). Bütün bu nedenlerden dolayı, Türkiye ile Yunanistan arasındaki kıta sahanlığı sorunu, büyük bir ihtimalle bir savaşa yolaçabilecek bir nitelik taşıyor.

FORMÜLASYON ÖNERİLERİ

--- "Batı Trakya Türkleri" : Eğer böyle bir sorun varsa, bunu çözmek bizim işimiz değil, Yunanistan'daki insan haklarından yana olan, insanların dil, din, ırk, dünya görüşü ve sosyal köken ayırımı yapılmaksızın tüm yasalardan eşit ölçüde yararlanmasını savunan güçlerin işidir. Türkiye'de bu konunun gündeme getirilmesi, ~~politik~~ "Batı Trakya Türkleri ne yardım" etmeye değil, Türkiye'nin Amerikan planlarına uygun bir konumda tutulmasına yarıyor. Çünkü ~~bu~~ ülkemizde, yalnızca "Batı Trakya Türkleri" değil, "Kerkük Türkleri", Sovyet cumhuriyetlerindeki Türkler'de şoven kampanyalara konu yapılmaktadır. Dış Türkler ~~xxx~~ konusu, İkinci Dünya Savaşı yıllarından bu yana emperyalist güçlerin yararına politikalar izlenmesinin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bizim işimiz, kendi ülkemizdeki insan haklarının eksiksiz sağlanması için çalışmaktır.

--- 12 mil : Eğer bu uygulamayla

--- "Yunanistan 12 mil ilan ederse Ege'de TKP ne der?" ~~xxxxxxx~~

~~xxxxxxx~~ Türkiye'de Yunanistan'ın böyle bir davranışta bulunmasını fırsat bilerek Yunanistan'la savaşa tutuşmak isteyen çevreler vardır. Bunlar, ülke içinde belirli güç konumlarını ellerini tutuyorlar.

TKP, iki ülkenin birbirlerinin sınırlarına kesinlikle saygı göstereceklerinin bir anlaşmayla hüküm altına alındığı, birbirlerinin topraklarında gözleri bulunmadığını ilan ettikleri bir durumda, Ege'de barış ve istikrarı bozacak ~~bu~~ ~~adımı~~ herhangi bir adımın atılmasının söz konusu olmayacağını düşünüyor. Biz, Yunanistan'ın toprak bütünlüğüne, egemenlik haklarına saygıdan yanayız. Ege'de Amerikan askersel varlığını artıracak hertürlü girişime kesinlikle karşıyız. Ve Ege Denizi'nin bütünüyle Türkiye'ye kapatılamayacak kadar büyük olduğunu düşünüyoruz.

--- Bulgaristan ve Yunanistan arasında imzalanmış olan birbirine karşı kuvvet kullanmama anlaşması üzerine ne diyorsunuz?

"Bulgaristan HC ile Yunanistan Cumhuriyeti arasında dostluk, iyi komşuluk ve işbirliği deklarasyonu" farklı toplumsal-politik sistemlere sahip bu iki komşu ülkenin birbirlerine karşı eylemlerde ~~xxx~~ bulunmaya

caklarını,topraklarının bu türden eylemler için kullanılmasına izin vermeyeceklerini,Balkanların nükleer ve kimyasal silahsız bölge olması için girişimlerini sürdüreceklerini,dış politikalarının temelini diyalog,yumuşama ve işbirliğinin Avrupa'da ve dünyada barışa yönelik çabaları teşvik olacağını,nükleer savaş tehlikesinin,silahlanma yarışının ,uzayı silahlardırma çabalarının önüne geçilmesini,atom denemelerinin durdurulması için elinden geleni yapacaklarını,imzalanan belgenin üçüncü bir ülkeye karşı yönelik olmadığını belirtiyor.

Böyle bir belge,Balkanlarda ~~en~~ farklı toplumsal sistemlere sahip iki ülke arasında ilk kez imzalanıyor.Biz,bu belgede yer alan hükümlerin her ülkenin desteğini gerektirecek kadar önemli hükümler oldukları görüşündeyiz.TKP,bu ülkelerin dünya çapında farklı toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasında uygulanmasından yanadır.Nitekim bizim dış politika altarnetifimiz de ülkemizin komşu sosyalist ülkelerle,NATO'nun VAÖ üyesi devletlerle böylesi anlaşmalar imzalamasını öngörüyor.Ayrıca bu deklarasyon,bütünüyle altında Türkiye,Yunanistan ve Bulgaristan'ın da imzaları bulunan Helsinki Nihai Senedi'nin ve geçen yıl sonuçlanan Stockholm Konferansının ruhuna ve hükümlerine uygundur.

Atina'daki miting'de TİP-TKP adına yapılan konuşma metni

Değerli Yoldaşlar ,

Öncelikle izin verirseniz,Atina -Pire ve Attiki^{Parti} Örgütlerinin hazırladığı bu büyük dayanışma mitinginde bizlere konuşma fırsatı verdiğiniz için sizlere teşekkür etmek istiyoruz.

Bu vesile ile kardeş parti şanlı YKP'nin 70 yıl kavgı ve yaşamını alkışlıyoruz.Siz EAM-ELAS'ın,EPON'un devamcılarını TKP ve TİP adına,işçi sınıfının,halkımızın yiğit evlatları,demokrasi ve özgürlük savaşçısı KUTLU - SARGIN adına,sürgünde,hücrede,gizlilikte olan tüm Türkiyeli komünistler ve demokrasi güçleri adına en içten devrimci duygularla selamlamak istiyoruz.

Aynı zamanda barış,ulusal bağımsızlık,demokrasi ve sosyalizm için değişim,yeni tarzda ekonomik ve toplumsal gelişme için,sol ve ilerici güçlerin birlikte mücadele doğrultusundaki savaşımınızı yakından izliyoruz.Deneylerinizden yararlanıyoruz.Bu zer ama o kadar da enurlu savaşımınızda başarılar diliyoruz.

Yoldaşlar,

80 'li yılların özellikleri içinde,SBKP 27.Kongresi ile başlayan yeni açılımlar ve devrimci yenilenme sosyalizmin birkez daha üstünlüğünü ve geleceğin umudu olduğunu göstermiştir.

Gerbaçev - Reagan arasında geçen son Moskova Zirvesi ve sonuçları insanlığı yaşamdan yaka haklı bir iyimserliğe götürüyor,yumuşama ve diyalog eğilimlerini arttırıyor dersenek,abartmış olmayacağız.

Öte yandan Türkiyeli komünistler,Haziran ayında DDR' ın başkenti Berlinde yapılacak olan Nükleer silahsız Bölgeler üzerine uluslararası toplantıyı destekliyor.Türkiye ve Yunanistan komünistleri Balkanlarda ve Doğu Akdenizde nükleer silahsız bölgelerin oluşturulması içinde mücadele ediyor.Berlin toplantısının tüm ülkelere çeşitli güçler arasında barış,silahsızlanma,kollektif güvenlik için yapıcı bir diyalog kuruluşuna önemli bir katkı olacağına olan inancımızı belirtmek istiyoruz.

Değerli Yoldaşlar, Destlarım,

Her iki ülkenin komünistleri,yıllarından beri savuna geldikleri ilkelerin iki ülke başbakanlarıaca Daves ve Drüksel'de yapılan görüşmelerde anlaşma noktası olarak ele alınmasından memnuniyet duyuyoruz.Gerek uluslararası alanda gerekse Türkiye- Yunanistan arasındaki diyalogun gelişmesine karşı çıkan güçlerin olduğu biliniyor.Halklarımızı her türlü çovenizmin etkisine karşı uyarmayı görev sayıyoruz.Aynı zamanda iki ülke arasındaki diyalog sürecine hiçbir dış kargaşa olmamasında da ısrarlı oluyoruz.iki ülkenin birbirlerine karşızır kullanmama ve zer kullanma tehtidinde bulunmamayı esas olan ve iki ülkenin meşru çıkarlarını dikkate alan bir saldırmazlık anlaşması imzalaması fikrini de destekliyoruz.

Günümüzde kamuoyu diplomasinin, halklar arası ilişkilerin önem taşıdığını özellikle vurgulamak istiyoruz. Türkiyeli komünistler olarak, bu bağlamda ve Türk-Yunan diyalogunun başlamış olması koşullarında, Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler kararlarına ve girişimleri temelinde çözümü için, daha elverişli bir uluslararası ortamın oluşacağına da inanıyoruz.

Değerli Yoldaşlar,

Türkiye'nin barışçı bir dış politika izlemesi için, Özal Hükümetinin anti-sosyal politikasına karşı emekçilerin çıkarlarının savunulması için, TBKP'nin legal kurulması için, Kürt halkının varlığının tanınması ve Kürt ulusal sorununun adil, demokratik ve barışçı bir temelde çözülmesi için, Türkiye'de demokrasinin ve insan haklarının eksiksiz sağlanabilmesi için savaşım yürütüyoruz.

TBKP'yi legal olarak kurmak için 16 Kasım 1987'de ülkeye dönen TKP MK Genel Sekreteri H. Kutlu ve TİP MK Genel Sekreteri N. Sargın Yoldaşlar hayatlarını demokrasi savaşımı için ortaya koymakta tereddüt etmediler. Tutuklandılar, ağır işkence gördüler ama boyun eğmediler. 206 gün sonra mahkemeye çıkarıldılar. Onların ilk yanıtı şöyle oldu " Demokrasi için mücadelemiz sürecektir ".

Türkiye komünistleri, YKP'ye , tüm demokratik ve politik güçlerine, Yunanistan emekçilerine, aydın ve demokratlarına, Kutlu - Sargın'a özgürlük, Türkiye'de insan hakları komitesine, mahkemeyi izleyen Yunanistan delegasyonuna, Türkiye'de komünist hareketin legalitesinin kazanılması, insan hakları ve demokrasi alanında ilerlemelerin sağlanabilmesi için gösterdikleri dayanışma nedeniyle yürükten teşekkür ediyor.

Özellikle YKP MK Genel Sekreteri Harillaos Flerakis Yoldaşın iki komünist liderin özgürlüğü için girişimine büyük değer biçiyoruz.

Değerli Yoldaşlar,

Kutlu ve Sargın Yoldaşlara yönelik davanın başlaması ile birlikte Türkiye'deki demokrasi mücadelesi son derece kritik bir aşamaya girdi. Şimdi dayanışmaya daha büyük gereksinin duyuyoruz.

"Çağın Davası" olarak nitelenen bu davada inanıyoruz ki yalnız Kutlu -Sargın değil demokrasi yargılanmak isteniyor. Bu dava savcının hazırladığı iddianamedeki ilkel, çağ dışı düşüncelerin savunucuları ile, ülkemizin demokratik bir yapıya kavuşmasını, baskının, şiddetin, silinmesini isteyenlerle karşı karşıya olduğu bir davadır.

Duruşmanın ilk gününde aydınlarımızın, işçilerin, öğrencilerin demokrasi isteyen halkımızın bütünü, yargılananlarla aynı görüşleri paylaşmamalarına rağmen gösterdikleri büyük ilgi, destek ve dayanışma bunun içindir.

Ülke dışında,bütün dünyada davaya duyulan ilgi demekrasiden yana herke-
sin gösterdiği sıcak dayanışmanın nedeni budur.Burada Kutlu ve Sargın'ın
özgürlüğü için uluslararası komitesini de selamlıyoruz.
Kanımsa bu dava sonuça dünyanın gözü önünde,Türkiye'nin demokrasiye bir
adım atıp atmayacağını da göstergesi olacaktır.

Değerli Yoldaşlar,

Zer dönemlerin ne olduğunu biliyorsunuz.Hepsinde yaşadınız.Ama hiçbir
şey halklarımızın,partilerimizin destluğuna ve dayanışmasına gölge düşü-
remedi.Bugünde dayanışmayı daha da yükselteceğinizden emin olduğumuzu
belirtebiliriz.

Yaşasın TKP - TİP - YKP nin Kardeşliği

Kutlu ve Sargın'a Özgürlük,tüm politik tutuklulara özgürlük

Yaşasın uluslararası dayanışma.